

Юрій Шеляженко

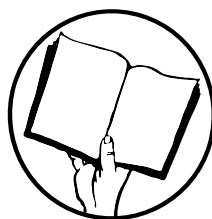
**Свобода
людини**

Юрій Шеляженко

Свобода ЛЮДСТВА

Ідеалістична публіцистика

Київ

Видавець Юрій Шеляженко

2016

УДК 821.161.2'06–92
ББК 84(4Укр)6–44
Ш45

Юрій Шеляженко. Свобода людства: ідеалістична публіцистика. – Київ: Шеляженко Ю.В., 2016. – 112 с.

У збірці представлено авторські роздуми про свободу людства як особисту свободу кожної людини в міру доброї волі, здатності домовлятися з іншими і відповідати за свої вчинки, а також про великі, здавалося б, сили, які, протидіючи вічній цінності свободи або лицемірно виступаючи під її гаслами, ніяк не можуть придушити людську свободу за всього величезного бажання і незважаючи на всю технологічну та соціальну міць: системні порушення прав людини заради безчесного утвердження привілеїв правлячих еліт, міжнародний геополітичний неофеодалізм, за ширмою якого народжується нова тиранія глобального монопольного капіталізму, українські реалії бідності, невігластва та дурної ворожнечі – все це виснажує людей, але ми були, є і будемо вільними попри всі спокуси і всі катування, а кожному катюзі зрештою дістанеться по заслuzі.

Для широкого кола мислячих читачів.

© Юрій Шеляженко, 2016.

ISBN 978–617–7088–11–9

Розум

Бідні, бо дурні. Дурні, бо бідні. Так кажуть у народі. Тож головна причина наших проблем добре відома.

Питання в тому, що робити із цією дурістю.

Є два традиційних підходи до означеної проблеми.

Перший – любити дурість.

Цей підхід був популярним у середньовіччі, за доби феодалізму. Читайте "Похвалу глупоті" Еразма Роттердамського. Згадайте нашу вічну Руїну. Згадайте, що ви сьогодні "лайкали" в соцмережах. Подумайте, чому красти і клеїти з себе дурня – єдиний шлях до слави та багатства.

Дурість у нас вважається нормою. Люблять не розумних, люблять нормальних. Розумних, навпаки, ненавидять. За ненормальність.

Спробуй казати й жити не так, як усі – почувеш: "дуже розумний", "розумний знайшовся", "нам розумних не треба".

Кожна фраза – комплімент, від якого плакати хочеться.

Руїна в головах, казав професор Преображенський. І тільки наполеглива самоосвіта кожного свідомого українця – без сліпої довіри вчителям, фахівцям і авторам книжок – допоможе здолати головну руїну.

Отже, другий підхід – учитися бути розумними.

Бути розумними по суті, не тільки по формі. Ефективно розвивати й реалізувати свої можливості та ресурси.

Не мавпувати чужий розум "культами карго", на зразок "економічних реформ" чи "громадянського суспільства" за чужі гроші.

Жити власним розумом.

У своїх судженнях прислухатися до внутрішнього голосу розуму та совісті, не оглядаючись на "єдино правильну точку зору" від улюблених авторитетів і авторитетних улюбленців.

Абстрагуватися від любові та ненависті.

Поважати інакомислячих, незважаючи на гнів. Критично ставитись до "своїх", незважаючи на любов.

Бачити очевидне, не ігнорувати факти.

Вірити в міру розумного.

Свого часу я написав для "Молодої нації" нарис про те, що всі популярні протестні рухи в Україні є консервативними в гіршому сенсі цього слова. Вони спрямовані на консервацію існуючого стану речей, бо не мають позитивної програми чи, у кращому разі, спрямовані на просте самозбереження.

Першу скрипку в протестній симфонії грає влада, її "революція згори".

Парадоксально, але найпомітніші бунтарі та революціонери – це люди, які не хочуть і не вміють жити по-новому. Це банальна мімікрія, маніпуляція з емоціями людей. Іноді й самообман.

За даними опитувань, в Україні найбільш впливовими інституціями є церква та засоби масової інформації. Це пов'язано з тим, що вони торгують найпопулярнішими товарами: церква – любов'ю, ЗМІ – гнівом.

На любові та гніві заробляють гроші, політичний капітал, авторитет. Багатство, корумповане гнівом і любов'ю, втрачає змістовність праці та потреб, тому що ми любимо багатство за обіцянки легкого щастя та гніваємось на багатство за те, що обіцянки виявляються ілюзорними.

Для одних гроші означають любов, і вони ревнують, бо багатим дісталось більше любові. Інші монетизують свій гнів, обманюючи людей та лаючи весь світ за те, що обмануті зрештою прозрівають і мстяться. Перевиробництво дурості спричиняє інфляцію. І міжнародні фінансові структури не зможуть довго рефінансувати нашу дурість. Рано чи пізно шило вилізе з мішка, як сталося з дефолтом в Греції – від давніх мислителів якої ми отримали в спадок апологетику любові.

Всупереч здоровому глузду, перевиробництво гніву та любові в Україні майже не знецінює ці товари. Можливо, тому що росте попит.

Гнів та любов, а також блеф, замішаний на них, успішно витісняють усі інші цінності з усіх сфер людського життя. Це означає, що реальних цінностей у житті українців стає все менше. Емоції скороминущі. Зусилля, вкладені у вираження емоцій, не є інвестицією в майбутнє.

Люблячи без розуму, убиваємо себе. Адже про любов судять по її плодам. Любов є справжньою, якщо переростає у взаєморозуміння, дружбу, співпрацю, спільне життя та розвиток, кохання, продовження роду. Любов однієї людини до самої себе є справжньою лише в сполученні з розумом, коли людина любить жити, трудитися, творити добро – тоді самолюбство не самоїдство, а добра воля досягти щастя.

Чому ж ми підміняємо громадське життя колективними оргіями гніву та любові, заздалегідь знаючи про безплідність голих емоцій?

Чому у вітчизняних корпораціях платять за лояльність, а не за якість роботи? Чому легко зібрати групу за інтересами, особливо протестну – але до справжніх діл охочих жменька? Чому будь-яка українська влада більше шукає винних, ніж працює? Чому ставлення українців до держави вимірюється її "соціальністю", платою з бюджету за любов?

Чому на міжнародній арені Україна поводитьсь, як мале дитя: вимагає любові до себе замість посилення власної конкурентоздатності? Чому в нас заборонено мати зброю і не вітається критика звичного стану речей, але раз на десять років ми збираємось дурити великим натовпом, де шалені промовці гнівно закликають до зброї під оплески та войовничі вигуки: ми надто мирні, нас завоювали та обернули в рабство, геть окупантів, перемога понад усе! Чому навіть так ні про що не можемо домовитися, вже добре, як розійдемося без кровопролиття?..

Відповідь на ці питання проста: ми занадто любимо себе й гніваємось на себе, але не міняємо себе.

Треба самовдосконалюватись.

Поки ми судитимемо про добре й погане відповідно до почуттів гніву та любові, доти залишатимемося злиденними рабами своїх примх. Будьмо ж розумними, адже це й означає бути людьми – Homo Sapiens.

Лихі десяти, дикі десяти

Анексія Криму, палаючий південний схід України, трупи на вулицях Одеси – все це називають неоголошеною війною. Іноді третьою світовою. Я чув, навіть кінцем світу. А може, обійдемося без драматичних перебільшень? Ми ж таке вже бачили під час "лихих 90-тих". Якщо називати речі своїми іменами, зараз – лихі десяти роки нового покоління, черговий етап криміналізації так званого руського миру.

Кривава битва фанатів українського футболу з фанатами путінської диктатури – хіба це війна? Бандити, що тероризують мирні міста під виглядом мирних зібрань, оголошують себе владою та імітують демократичні процедури – це війська? Звісно, ні. То просто криміналітет.

Інша справа, що влада Росії та України кришує криміналітет. Саме такий спосіб ведення політичної боротьби в цілому вписується в ментальну карту українських еліт. Як і російських.

Ця ментальна карта, гадаю, вельми схожа на середньовічний пергамент. На ній не написано, що статус повинен визначатися заслугами людини перед суспільством та її особистими статками, як мірилом заслуг. В ментальній карті еліт написано інше: щоб дорватися до влади, треба відібрати чужі статки, а чужу славу збезчестити і морально знищити. Впливовість вимірюється контролем над територіями і над людьми, здатністю підгодовувати і тероризувати села, райони, міста і області, мобілізувати натовп на свою підтримку, та ще родинними узами.

Не сперечатимусь, наші новітні барони, "олігархи" справді витягують Україну в майбутнє. З первісно-общинного ладу до феодалізму! Не до західного капіталізму, а саме до феодалізму. Капіталізм нам ще доведеться створювати, коли ми навчимося вірити в себе, бути вірними собі, володіти собою. Але то футуристичний відступ.

Чому ж лідери кримінального світу змогли перетворитися на феодалів XXI століття, захопити регіони і цілі країни? Тому що на чолі держав стоять люди, подібні до них за менталітетом і дозволяють собі з вдячністю приймати дари від рекетирів.

Коли кримська хунта подарувала Путіну "суб'єкт федерації республіку Крим", повторивши старий трюк чеченських угруповань, цього хабара виявилось достатньо, щоб криміналітет отримав ярлик на княження у Криму ще Бог знає на скільки років. Луганська, донецька, а тепер і одеська братва бачить кайф кримчан і підтягується.

Лідери Європи та США, а також наші київські політики дарма обманюють себе і свої народи, коли кажуть, що є такий ненормальний шизофренік Путін, лиходій світового масштабу і темний лорд, який хоче захопити весь світ. Треба, мовляв, його перемогти, і все зміниться на краще. Нічого подібного! Проблема в тому, що Путін цілком нормальна людина. Він – вершина айсберга тієї реальної соціальної конституції, яка обумовлює криміналізацію нашого суспільства.

Наша біда в тому, що у нас є така традиція: влада вирощує дикунів, щоб спиратися на них. Будь-яка влада, від глави сім'ї до глави держави. У найкращих сім'ях маленьким все заборонено, а старшим все дозволено, щоб старші могли як заманеться карати або балувати маленьких. І вся країна живе за тими ж патріархальними законами.

Наші школи – тюрми, де дикунів дресирують бути керованими. По суті, це виведення бійцівської породи істот, готових померти за господаря. При дресурі місце господаря безлике, його називають "суспільством" або "богом", але потім господар приходить і силою змушує дикунів вмирати за себе. Звісно, що цей господар – такий самий дикун, нормальний і адекватний суспільству, яке його створило.

Дикун – це істота без особистості. Замість особистості у дикунів колективна ідентичність. Яка завгодно. Хоч спільний рід, хоч колорадська стрічка, хоч синьо-жовтий прапор. Суть у принципі "хто не з нами, той проти нас". Навколо вороги. Життя – це війна.

Дикун завжди рветься воювати. Тому він і в масі. Як відомо, один у полі не воїн. Дикуні забороняють собі уявляти, що, можливо, один у полі радіє волі: малює світанковий пейзаж, працює на себе, оре і сіє, готуючи запаси на зиму, тощо.

Криміналізація – домінування дикунів, "бандитів". Коли дикунам щось потрібно, вони не трудяться, не спілкуються, не торгуються, не домовляються. Вони залякують, обманюють, крадуть і беруть силою бажане.

Кожна людина в дитинстві була дикуном. Чимало людей залишаються дикунами на все життя. Ми перестаємо бути дикунами, коли бачимо, що залишатися дикунами більше не вигідно і взагалі неприємно. Ми перестаємо бути дикунами, коли усвідомлюємо, що всі люди заодно, що початок будь-якої війни – це особиста поразка кожної розумної людини. Бо перемога в руйнівній бійні не може бути цінністю. Цінністю може бути тільки можливість постійно спілкуватися і розуміти один одного для різних людей з різними переконаннями, добровільна і взаємно вигідна згода цивілізованих людей.

Цивілізація відкидає дикунство, допомагаючи людям нічого не боятися, розпізнавати брехню і не піддаватися на обман, не терпіти та припиняти грабіж і насильство.

Руський мир, на жаль, не відкидає дикунство. Навпаки, він відкидає цивілізацію, яка здатна звільнити людину від страхів перед вищими силами. Відкидає самовдосконалення людини, ставлячи дисципліну вище за особисту ініціативу.

Практично на кожному православному сайті, скажімо, ви прочитаєте сотні безсовісних повчань про те, що, нібито, сумно і гірко бути наодинці з собою, що фантазувати грішно, що треба на будь-яку самодіяльність просити чиєсь високе благословення, що все, окрім страху божого – це знаряддя сатани.

І, схоже, ми вже настільки боїмося сатани, що віримо в нього набагато більше, ніж у Бога. А місце віри давно зайняло поклоніння, і це означає, що ми поклоняємося сатані.

Невже ми всі стали сатаністами в ці дикі десяти?
Боже мій, а я ще хотів не драматизувати!

Невідчужуваний капітал

Коли ми кажемо про капітал – уявляємо собі купу грошей, навколо яких вертиться життя. Ми заробляємо гроші, платимо за виживання і комфорт, хочемо заробляти більше і жити розкішно. Ми віримо у магію грошей, які начебто визначають нашу долю: у благословення благодійності, прокляття корупції, білу магію інвестицій та чорну магію монополій.

Капітал здається нам невидимою силою, яка править світом і нагороджує небагатьох обраних за розум, працю і подвиги. А коли вибір капіталу ошчасливорює когось, на нашу думку, недостойного, миттєво знаходяться купа містиків, які починають доводити, що несповідимі путі капіталу. Що треба вміти програвати в чесній конкуренції. Що нагороджений капіталом є кращою людиною та заслуговує на повагу та авторитет, бо інші люди занадто дурні, ліниві, боягузливі, хворі. Що всі мають служити одному капіталу, в цьому суть монополії, найкращої форми капіталізму. Нам корисно, коли всі купують у нас, і вам має бути корисно, бо у нас товар найкращий. Ми купили все і продаємо все. Що не купуємо, то шкідливе. Що не продаємо, то вам не треба. Доведено наукою.

Звісно, лишається питання: якщо капітал такий всемогутній, чому ж він не ошчасливив усіх людей? І на це питання є відповідь: люди грішні, не хочуть бути щасливими. Є у їх природі така штука, через яку вони постійно завдають збитків капіталу – свобода волі. Якщо б всі люди добровільно служили капіталу, життя було б раєм. Але люди такі неслухняні – прям біда. Крадуть. Обманюють. Ниють про рабство замість знати своє місце, виконувати обов'язки, сумлінно оплачувати рахунки і платити податки. Лізуть на високооплачувану роботу без високооплаченої освіти. Не продаються по ринкових цінах і занадто високо оцінюють себе.

Що робити, зітхають монополісти, доводиться примушувати людей служити капіталу заради їхнього ж блага. Методи примусу відомі: кнут і пряник, покарання та обмеження, лестощі та обіцянки. Платон та Арістотель додали до цього нехитрого арсеналу державу і закон. Платон вчив, що нема свободи, люди мають працювати на «ідеальну державу», яка забезпечить їх усім необхідним, і був проданий містечковим тираном у рабство. Викупивши Платона з рабства, Арістотель пояснив другу, що він не правий. Є свобода і є закон: за свободу треба платити. Законослухняні люди не багаті і не бідні, але вільні, вони благополучний середній клас. А держава у них охороняє закон, і правлять нею найкращі представники середнього класу – аристократія. Тільки ж не плутайте найкращих з найбагатшими, бо буде

тиранія олігархів. І з найпопулярнішими не плутайте, бо буде тиранія демагогів. Таке панство не з середнього класу і закон не поважає. Дасте їм владу і миттю будете продані у рабство, попереджав Арістотель.

Облагороджений думками великих філософів, культ капіталу поширювався століттями: кнутом і пряником, купляючи владу, примушуючи працювати на себе і людей, і закони природи. Цей культ нині має численні храми, де священні каси переповнені купюрами та монетами, в ритуальних сейфах лежать цінні папери та дорогоцінні метали, а на серверах з фінансовою інформацією зберігаються таємниці влади і добробуту.

Як і в кожному культі, поклоніння перед зовнішніми атрибутами магії грошей приховує суть культу, знавці якої вільні від фанатичних забобонів. Суть полягає в тому, що капітал – це основа, заощадження, що приносить користь. Вигадане нащадками давніх купців, що здобули ступені докторів теології у середньовічних університетах, намолене меркантилістами та фізіократами, перевірене в інфляційних, акціонерних, податково-митних боях, возведене Смітом в ранг фундаментальної цінності, викрите і прокляте Марксом як причина вічної війни роботодавця з робітником – поняття капіталу, по суті, відповідає поняттю культури або традиції.

Нашим спільним багатством, капіталом нації є мова та народна мудрість, звичаї, звички, релігії, мораль, філософія, право, література, мистецтво, музика, психологія, наука і технології. Все це та багато іншого – справжній капітал, яким капіталісти користуються для показування вражаючих фокусів, відволікаючи нашу увагу маніпуляціями з грошима, як ілюзіоніст різкими рухами приховує витягування голубів з рукава.

Капіталом є те, що ми успадкували, що бережемо і примножуємо, заради чого живемо. Знання – капітал, зв'язки – капітал, час – це гроші, договір дорожчий за гроші. А людський розум, чесне слово, сумління, творчість і любов дорожче за все, це джерела нашої свободи.

Свобода – вища форма капіталу. Невідчужуваний капітал, що неможливо забрати, і він є у кожної людини, а не тільки у обраної меншості. Питання в тому, чи примножиться цей капітал або його плоди будуть вкрадені тими, хто не цінує свободу та зловживає нею. Так і повертаємося до спору філософів про вибір між задоволенням рабством і відповідальною свободою.

При капіталізації свободи кожна людина накопичує можливості, вільно діючи та збагачуючись наслідками: приємними як нагородою, неприємними як корисним досвідом. При капіталізації монополії все наше «багатство» – «нормальність», прикутість до землі та вузького кола близьких людей, однаковість зі всіма іншими людьми, однакові інтереси та проблеми, однакові захоплення та розчарування, однакові страхи та заборони, однакові пристрасті та невгамовні потреби. Та й це багатство нам не належить, бо воно приручає нас, прив'язує, підгодовує, пригнічує, відчужує, робить людей одержимими

монополією. Зловживаючи свободою, своєю і нашою, монополісти роблять нас залежними, корумпують нас, маніпулюють нами, формують з нас свій рабський капітал. Свобода, як Бог, робить людину господарем собі; монополія, наче сатана, купує душу брехливими обіцянками дати все, що хочеш. Монополії корумпують людей, щоб маніпулювати нами.

Корупція – це нехтування цінностями заради примх. Перший, але не єдиний приклад – коли жадібність перемагає чесність. Будь-яка власність може бути зруйнована, узалежнена і знищена корупцією, що особливо добре видно на прикладі переродження держав як спільної власності людей, довіреної в управління правителям, на тиранію правителів, що піддаються спокусі вкрасти спільне добро, монополізувати на свою користь загальнодоступні блага. Але корупціонер – не тільки можновладець, який експлуатує народ, бажаючи жити легко і розкішно. Коли я піддаюся бажанню брати силою все, що хочеться, я корумпований насильством. Коли я не хочу жити своїм умом, хай ламає голову еліта, а я задовольнюся об'їдками зі столу, розташованого на вершині фараонської гробниці свободи, “піраміди Маслоу” (ієрархії споживачів, замаскованої під ієрархію потреб) – це корупція, розбещеність невіглаством та безвідповідальністю. Перекладаючи всю відповідальність на багатих та озброєних людей, разом з головним болем ви позбуваєтесь людських прав і свобод.

Чиновник бере хабар, бо він придушив свободу людей і тиранія його годує. Замислимося: чи не так само чинять багато банків, благодійників та грантодавців? Вони вирішили, чого потребують люди, а чого не потребують, і хто на що заслуговує. Кредит у них отримує тільки лояльний, той, хто погоджується з жорстко відведеним місцем на сходах піраміди Маслоу. При цьому вони обмежують можливість кожної людини розвиватися, досягати більшого чесною працею, а не набиранням кредитів. Бо вони забезпечують занадто високим кредитом лояльних посіпак, лоялістський консервативний бізнес, який примушує платити за свободу так багато, що без кредиту або благодійної допомоги просто неможливо вижити. Захисник рівності, егалітарності, прав людини, зокрема – трудових прав, гідної оплати праці – кредит не отримує, бо він підриває владу банків. Тільки сумлінний раб “роботодавців”, найманий працівник з мінімумом власної гідності та дуже скромними, “нормальними” потребами отримує кредит. Це не інвестиції в людину, це диявольська спроба купити душу людини та обмежити розвиток людини, свободу людини.

В кредитну кабалу потрапляють не тільки окремі люди, але й організації, цілі спільноти, галузі, професії, країни, регіони, народи. Глобальний корупційний капітал легко чіпляє на гачок тиранічні правлячі класи як “моральних авторитетів”, котрі під прикриттям війни за ідеали для збереження власної влади і привілеїв догматичною стандартизацією гальмують розвиток різних сфер життя та технологій, так і “геополітиків”-неофеодалів, які вважають, що вся територія, економіка і культура “націй” разом з кожною людиною належить саме їм,

“еліті”. Тільки ними зі всією їх войовничою гординою теж маніпулюють, смикаючи за ниточки потреб, ті, хто дає кредити.

Монополістичний капітал захищає та відтворює антилюдяний світ тиранії корумпованих зверхньою розкішшю “еліт” над приниженою і часто злиденною більшістю “населення”, корумпованого простотою несаможиттєвого життя, примітивними потребами і нездатністю їх задовольняти самотужки, залежністю від “працевлаштування”, “розваг”, “сім’ї”, “держави”, “церкви”, “громадянського суспільства”, “благодійності”, “засобів масової інформації”, “освіти”, “грошей” і, звичайно, від “воєн” – на міфі про насильство як універсальний спосіб вирішення всіх проблем, як і на міфі про священність сліпої любові, як і на міфі про всемогутнє суспільство, що створило людину, щоб людина жертвовно служила йому, і на низці інших забобонів тримається міфологізований світ корупційного капіталу. В цьому світі нема місця новим ідеям, тому що в ньому люди не довіряють один одному, довіряють лише кредитній голці банків, які вколюють кожному одурманюючий наркотик кредитування.

І все-таки жодна монополія не вічна. Вічна тільки спокуса бути монополістом, не думаючи про завтрашній болючий крах. Скільки фінансових пірамід розвалилося, а люди йдуть в нові фінансові піраміди. Скільки валют обезцінилося, а люди продають себе в рабство за інфлюючі зарплати. В скількох війнах мільйони фанатиків монополій поплатилися головою за сліпу любов до “своїх” та сліпу ненависть до “чужих”, а нові ідеї ділити людство на своїх та чужих знову знаходять мільйони прихильників, які не розуміють, що з кожним актом ненависті частка їх серця вмирає і наближає смертельне пекло. Найкращий спосіб убезпечитися від цієї спокуси – повернути почуття азарту проти самого ж азарту, погратися в монополію, не ставлячи на кон нічого цінного, і побачити наслідки. Навчитися на власному досвіді, що монополії до добра не доведуть. Капіталовкладення власної свободи у монополію – прямий шлях до самогубства. Смерть позбавила награбованого капіталу чимало геніальних полководців та спокусників. Влада смертна, свобода не вмирає.

Може, так і має бути? Життя шкідливе для здоров’я? Не думаю. Ніхто не змушує нас некритично приймати судження чергового войовничого “героя”, що кличе жертвовно завойовувати “істинні цінності” замість самостійного розважливого визначення для себе власних цінностей. Чому ми будуємо свої відносини з людьми за усталеними схемами, ігноруючи давно відомі ризики, а не створюємо нові форми відносин для нового життя? Міркуючи над цим, розуміємо, що нас вже не засліплює сила грошей та страх опинитися наодинці з собою. Ми розуміємо, що є альтернатива монополістичному капіталу, що корумпує нас, примушує поступатися людськими правами заради привілеїв безчесної еліти. Адже у нас є егалітарний капітал досвіду самостійності, що передавався вільними людьми з покоління в покоління і легко прослідковується за монополістичними ширмами пануючих виснажливих ідеологій.

Ламаного гроша варта мить втіхи зверхністю монополістичної влади, за яку весь час воюють монополісти, зневажаючи свободу. Натомість постійне відчуття свободи та творчий пошук нових свобод переростає у спільне багатство, спільний досвід людства. Свобода людства – культурний, цивілізаційний капітал, темпи росту якого не такі вражаючі, як темпи росту монополій, однак в силу екзистенційної невідчужуваності свободи цей капітал ніколи не зазнавав корупції і ніколи не збанкрутує. Тому капіталізація свободи є найкращим капіталовкладенням. Фантазувати ефективніше, ніж заперечувати. Узгоджувати ефективніше, ніж протиставляти. Творити ефективніше, ніж воювати.

Монополії завжди знецінюються, свобода завжди росте в ціні. Монети з гербами славнозвісних царств закопані в землю разом із їхніми жорстокими та войовничими правителями та непереможними військами, а чесне слово в усі часи було і залишається дорожчим за золото. Коли ми навчимося бути чесними і довіряти один одному, корупцію буде подолано. А основою для цієї довіри є визнання морального закону віри в найвищу цінність людини: бути вільними собі на користь і поважати свободу інших; вірити в себе, бути вірними собі, володіти собою!

Неофеодальна Земля

Корупція – всесвітнє зло. В жодній країні світу, в жодній корпорації, в жодній групі людей нема такої влади, яку б не звинувачували у зловживаннях для власної вигоди.

Найбільш корумпованими вважають уряди держав. Цілі нації ходять в кріпосних у олігархів, які рідко самі очолюють уряд – частіше тримають там своїх приказчиків. Держава може бути відверто мафіозною, може декларувати свій демократизм, соціалізм, меритократію, монархізм, християнськість, теократію. Але реальними вершителями долі кожної нації є олігархічна еліта небагатьох заможних ділків.

Вплив олігархів поширюється на багатьох людей на великій території. Колись так само феодали володіли своїм феодем – землями та селянами, подарованими лицарю королем за вірну службу. Сучасні олігархи не монополізують володіння своєю землею та своїми людьми. Виявилось, що коли у однієї землі чи одного соціального класу кілька різних власників, вкупі вони можуть витиснути значно більший прибуток зі своїх володінь.

В книжці німецького журналіста Гюнтера Вальрафа «Небажані репортажі» є розповідь про містечко, яке колись належало барону. Титул барона давно не визнається державою, проте баронський герб став торговою маркою. І цей герб висить повсюди. Сім'я колишнього барона контролює місцевий бізнес, місцеву владу. Це Європа, Німеччина, наші часи.

У книзі «Політичний порядок і політичне загнивання» політолог Френсіс Фукуяма стверджує, що США та інші західні демократії управляються методами феодальної вотчини. Він також пов'язує прогрес із феодальними війнами, вихваляючи багатівіковий японський досвід в цій сфері.

Дипломат Джон Кеннет Гелбрейт охарактеризував як новий феодализм європейську патерналістичну, так звану, соціал-демократію або християнську демократію. Про неофеодализм в СРСР та на пострадянському просторі, у транснаціональних корпораціях з їх приватними арміями – не говорив тільки лінивий... У 2000 році в Росії Микола Патрушев, тодішній директор ФСБ, назвав чекістів «новими дворянами».

«Нам треба зламати неофеодальну політико-економічну модель. Демонтувати механізм, що збагачує невелике коло олігархів та корумпованої бюрократії, які фактично приватизували державу і потрошать її, наче м'ясник коров'ячу тушу» – так стверджує Президент України Петро Порошенко.

Люди кажуть одне, а роблять інше – це одна з найкумедніших вистав, які пропонує нам життя. Так стверджує письменник Вільям Сомерсет Моєм.

Спостереження письменника цілком слушне. Ті, хто за закликотом президента Порошенка пробують на міцність неофеодальну політико-економічну модель на чолі з президентом Порошенком, ламають лише свою шию чи розбивають голову об стінку. Можливо, для того він і кинув заклик. Аби фортеця неофеодала прославилася неприступністю, треба, щоб її іноді безуспішно штурмували.

Ця проблема не тільки українська, це головний біль всього людства. І, до речі, вотчина неофеодальних власників всесвітніх корпорацій поширюється на всю планету та включає в себе мільярди людей. Високі технології, соцмережі, мода, телебачення та кіно, швидке харчування – всім це подобається, а власникам всього цього подобається маніпулювати нами для своєї вигоди.

Чому неофеодализм корумпує народи та перетворює національні прапори у килимові доріжки біля брами баронських замків? Для того, щоб розібратися в цьому, маємо зрозуміти одну річ про природу влади.

Влада утворюється для кращого управління та діє зі згоди тих, ким вона управляє, в тій мірі, в якій влада є корисною для всіх, для загального блага. Це соціальний контракт, заснований на добровільній згоді.

Коли ж влада може нав'язувати себе, підмінючи своєю волею добру волю підвладних, згода перетворюється на залежність. Це зіпсована, корумпована згода – англійською слово «corruption» значить псування.

Корупціонер приходить до нас як рівний, як один з нас. Поки нема соціального контракту рівних людей, доти йому нема чого корумпувати. Тільки після того, як ми домовилися між собою та з іншими, з'являється корупціонер. Приєднується до нашого соціального контракту, шукає

його вразливі місця. І сварить нас між собою та з іншими, стає героєм сварок. Претендує на левову долю спільних благ, які ми даємо корупціонеру, бо спочатку віримо, що заслужив. Підгодовує зграю жадібних посіпак, і ми спочатку не проти, бо вважаємо всіх їх героями. Вчить нас жити, і ми мовчки слухаємо його, бо спочатку думаємо, що він як герой може навчити нас якійсь високій таємничій мудрості.

У той час, коли ми довіряємо корупціонеру як рівному, той шукає зручного моменту, щоб смикати за ниточки наших слабкостей та перетворити нас на свою власність. І він оволодіває нами, а ми вже не володіємо собою. Ми звикаємо жити під владою корупціонера, не можемо жити по-іншому. Інакше б довелося розірвати дорогий нам соціальний контракт, який ми звикли вважати бездоганним, хоч він таким не є.

Корумпована згода завжди є обманом. Корупціонер пропонує прості рішення та демонструє свою чесність звичними для нас способами. Він вміє здаватися нормальною та адекватною людиною, навіть більш нормальною та адекватною, ніж ми самі та наші знайомі. Але це просто акторство. Він добре знається на фактах та на моралі, як зломщик є великим знавцем замків. І він перекрутить факти та мораль так переконливо, що ми з гнівом відкидатимемо будь-які підозри стороннього спостерігача в тому, що ми жертви обману. Більше того, ще й назвемо цього стороннього спостерігача ворогом та божевільним. Бо віритимемо попередженням корупціонера, що темні сили спокушатимуть нас та ставитимуть під сумнів чарівну силу його чудодійних рецептів.

Наші слабкості, які в усі часи надихали корупціонерів віроломно маніпулювати людьми – це жадібність, страх та прив'язаність. Якщо ми піддаємося слабкостям, не контролюючи їх – це наші примхи. Корупція – це коли ми заради примх відмовляємося від справжніх цінностей, які рухають нас до щастя енергією згоди з усією повнотою та безмежністю буття.

Жадібність є результатом того, що ми забагато хочемо. Якщо нам щось дістається без зусиль, ми схильні бездумно радіти, а не замислюватись, в чому підвох, яку ціну доведеться заплатити завтра, бо насправді нічого не дістається просто так. Корупціонер дає нам незаслужені блага, а потім каже, що розплачуватися доведеться вічною службою та рабською відданістю йому. Так в давніх казках диявол купував людські душі за мішечок золота.

Жадібність іноді називають єдиною причиною корупції, бо вона найбільш помітна. Коли людина чогось хоче, вона цього майже не приховує. Жадібність підказує їй, що демонстрація бажань примагнічує бажані блага. Нічого дивовижного в цьому нема: просто всі дізнаються від вас же, що вам треба дати, аби добитися свого від вас. На відміну від жадібності, страх і прив'язаність більш приховані. Страх приховують, бо страшно зізнатися в своєму боягузстві, адже страх – це слабкість, яка віддає вас в чужі руки. Прив'язаність сама приховує себе. Вона стає звичною, як повітря, та залишається непомітною, недодуманою і

недосказаною, поки ми не заходимо надто далеко і тоді болісно відчуваємо, що прикуті до чогось чи когось надто коротким ланцюгом.

Ми могли б добровільно відмовлятися від зайвих благ та претензій, але не жертвувати справжньою цінністю – володінням собою. Хто володіє собою, той володіє всім світом, і тому не треба світ завойовувати, достатньо по мірі сил турбуватися про загальний добробут, щоб це невичерпне джерело радісного життя, творчого розвитку та сумлінної праці приносило процвітання кожній людині. Проте корупціонери розпалюватимуть вашу жадібність, поки не оволодіють вами.

Страх ділить світ на страшне та нестрашне, чужих та своїх. Коли нам страшно, ми готові йти на жертви. Корупціонер користується нашими жертвами, але не поспішає розвіювати страх. Бо йому потрібні нові жертви, і він не заспокоїться, поки всі ми не станемо жертвами корупції.

Ми могли б нічого не боятися, і перш за все не боятися бути вірними собі. Саме такий шлях до подолання корупції страхом – цінувати свою добру волю, свободу волі. Іноді для цього доводиться жертвувати спокоєм, комфортом, ілюзіями, але безстрашність варта тих жертв. Якщо ми боїмося втратити щось більше, ніж втратити себе, треба цим пожертвувати, щоб пройти через випробування страхом та стати кращими, залишаючись собою.

Корупціонер знає, що ми можемо бути безстрашними, і нагнітатиме страх, щоб вкрасти у нас цю можливість. Він примусить нас боятися, що наш самостійний вибір призведе нас до поразки. Пропагуватиме: хто не з нами, той проти нас. Переконуватиме, що зло сильне, що один в полі не воїн. Що зараз не час міркувати та сперечатися. Що треба всім об'єднатися та воювати за нашу перемогу над страхом. Тобто, за перемогу войовничої корупції, в яку він перетворив наш старий добрий соціальний контракт.

Прив'язаність – найбільш містичний вид корупції. Ми так звикаємо бути кріпко прив'язаними до чогось, що не мислимо своє існування без цієї прив'язаності. Нам здається, що саме в цій прив'язаності є сенс нашого існування, що завдяки цій прив'язаності ми є частиною чогось більшого та значущішого за нас, як крапля в морі, як піщинка в пустелі. Цю прив'язаність ми цінуємо більше, ніж усі матеріальні та духовні цінності, при цьому прив'язаність стає найпершим «моральним» принципом. Ми часто не помічаємо, що проповідує «мораль» прив'язаності або упосліджений дурень з чужих слів, або, своїми живими та переконливими словами – цинічний та розв'язний корупціонер, який нахабно пропонує нам у якості високих святинь лише кайдани служіння його корупційній системі під вівіскою церкви, корпорації, нації, партії, зіркового геройства чи смертельну для вас, але не для нього «священну» війну з ворогами цієї системи.

Ми пристрасно прив'язуємося до того, що любимо, тих, кого любимо, розуміємо і слухаємо, прив'язуємося до вищого авторитета, персоналізованого чи схованого за символом, натовпом, за таємничою

писаниною, за ритуальними діями. При цьому ми думаємо, що все буде чесно, що наша прив'язаність буде корисною для нас та для всіх. Але прив'язаність ніколи не буває чесною.

Корупціонери, сховані під модними брендовими масками, яких ми любимо без розуму, розумно користуються нашою любов'ю та руйнують наше життя заради свого комфорту.

Наші корупційні авторитети думають, що це не ми довіряємо їм владу, а вони створюють нас підвладними собі. Хоча вони не створюють нас. Ми самі створюємо себе – вибудовуємо, вигадуємо власну душу плідною та успішною вірою в себе, вірністю собі, володінням собою. Вони ж руйнують наші душі та перетворюють наші тіла на свою власність.

Корупційні авторитети навіть розробили «наукову» і водночас «теологічну» теорію своєї вищості над прив'язаними до них масами. Відповідно до цієї теорії «Бог» або «суспільство» створює людину, щоб людина служила та вклонялася своєму творцю. Творцями корупціонери бачать тільки себе і очікують від всіх інших лише поклоніння та безвідплатної, за великим рахунком, служби. Якщо ж ви не служите їм, а турбуєтесь про власні інтереси – з вами боротимуться, називаючи вас аутистом, егоїстом чи корупціонером. І вам буде складно боротися з такою брехнею, бо справжня людська чесність та відвертість завжди здається нещирою тим, хто звик до акторської гри в чесність, якою забавляються корупціонери. Справжній чесності бракує блиску та демонстративності корупційної гри в чесність, формальної чесності.

Прив'язаність є найсильнішим видом корупції. Корупціонери, які спекулюють на нашій прив'язаності, перемагають у боротьбі за володіння нами всіх інших корупціонерів. Прив'язаність до грошей вони протиставляють страхом. Прив'язаність до золотих куполів протиставляють золотому тільцю. І зрештою вони стають феодалами, бо всі ми корумповані дикою первинною прив'язаністю до своєї землі – люди хочуть бути місцевими більше, ніж бути собою, хочуть, щоб хтось вказав їм їхнє місце, а домовлятися між собою не хочуть, бо легше сваритися. До цього додаються й інші корупційні зв'язки з рідною землею. Люди бояться втратити землю під ногами – це страх. Хочуть, щоб земля годувала їх без зусиль, бо вони місцеві, хочуть більше життєвого простору – це жадібність.

Я бачив уві сні, як з сірої імли нашого жертовного страху, з вогню наших нестриманих саморуйнівних бажань, з тією Землею, до якої ми прив'язані, на залізному щиті, атакує та завойовує наше щастя і анексує наше майбутнє безіменний лицар корупційної імперії.

Наче пісок в очі, сипле він нам золото, яке обертається нашими сльозами – чи ми здатні відмовитися від цієї диявольської валюти та надрукувати в своїй душі власну валюту довіри до себе та до інших людей?

Страх перед його сталеву громадою навіть бажання стояти за його спиною, навіть якщо там вогонь, бо не так страшно горіти в пеклі, як стати на його шляху – чи ми здатні пересилити страх і злетіти до

неба, залишивши переможне чудовисько на дні його батьківщини-безодні?

Наша земля, яку гордо несе він на своєму щиті, як магніт, притягує нас в його армію, ми наївно вважаємо за честь зібратися навколо нього, марширувати строем і битися пліч-о-пліч з озвірілим героєм, сіючи смерть та руйнування навколо себе, помираючи, щоб його війна тривала вічно – чи ми здатні подолати гіпноз власної прив'язаності до корупції та зрозуміти, що вся земля належить нам, і для цього не треба заливати кров'ю і топтати її малі клаптики з хворобливою втіхою озброєної гордині, жорстокої зверхності?

Корупційний лицар очікує, що ми будемо жити сільською общиною або зграєю хижаків, а він завоює гору над нами і поставить там неприступний замок, забиратиме вирощені нашими руками врожаї, полюватиме на нас зі своїм почтом – чи ми станемо на місце його рабів чи законної здобичі, яке він відвів нам?

Ми маємо вірити в себе, бути вірними собі, володіти собою та знаходити своє щастя у розвитку, пізнанні та творенні, у добровільних домовленостях між собою та всіма людьми, у щирому спілкуванні та подоланні брехливих спокус, жадібності, страху, прив'язаності, щоб наше життя не перетворювалося на страшний сон у в'язниці корупції та неофеодалізму.

Для того, щоб перемогти неофеодалів, не треба садити собі на шию ще одного «свого» неофеодала. Треба просто навчитися слухати інших, погоджуватися між собою та з іншими. Не обманювати і не обманюватися, попри страх, попри жадібність, попри прив'язаності. Маємо бути чесними і не зраджувати собі, в тому числі своїм угодам, відповідати за свої думки, почуття, слова та діла. Так само уважно сприймати, як свої, думки, почуття, слова та діла інших і не мститися за неприємне, але каятися у слабкостях та спокутувати їх наслідки.

Маємо бути чесними у своїй всеохопності, своєму особистому взаємозв'язку зі всім світом, з кожним місцем його простору, з кожною хвилиною його часу, з кожною людиною всесвіту.

Чесність творить згоду між людьми та перемагає корупцію.

В очікуванні Революції Честі

Євромайдан і початок гібридної війни в Україні прийнято називати Революцією Гідності.

Назва, звичайно, спірна. Це не була революція особистої людської гідності. Тижнями жити і мерзнути на Майдані, стояти годинами в натовпах, вимагати помсти і брати участь у вуличних сутичках – гідного в цьому мало. Як і в культурі особистості знаменитостей, що окупували сцену Майдану.

Але люди йшли на Майдан. За покликом серця. Навіть не замислюючись над мотивами еліти (контреліти), яка викинула мільярди

на те, щоб розтиражувати заклик йти на Майдан – зараз, звичайно, вже замислюються і прозрівають... Йшли просто тому, що відчували: це не примха еліти, а історична необхідність.

Еліта вигадала Майдан, щоб оволодіти народом. Народ відчув, що на Майдані можна як слід притиснути еліту. І все закрутилося!

Припустимо, це була революція не особистої, а національної гідності. Що таке особиста гідність, ми собі уявляємо. А коли мова йде про гідність народу...

Я розумію це так. Гідність народу – це вміння зібратися. Це Майдан, або Агора, або Віче, або Сход, або Собор, або Мітинг, або загальні збори колективу – називайте як хочете.

Дружно зібратися всім разом. Протистояти утискам і маніпуляціям. Повстати проти спільного ворога. Це і є гідність народу.

Але зібратися мало. Так, разом ми сила. Тільки незрозуміло, яка. Темна або світла? Якщо боремося з корупцією і тиранією, тоді, звичайно, світла. А якщо давимо інакомислячих і ненормальних, навіть договороздатних, бо не хочемо з ними розмовляти – тоді однозначно темна. Бо це наше прагнення до тиранії. І це корупція, що руйнує і розбещує нас.

Так-так, ви правильно все зрозуміли: надмірне насильство – корупція! Проміняти цінності на примхи – це корупція. Коли законне місце творчості, пізнання, миролюбства в людських душах посідають дешеві жалюгідні пристрасті до руйнування, зарозумілості, агресії – це корупція. Тридцять срібняків насолоди насильством і самовбивчих «перемог» не варті того людського життя, яке губиться або зводиться до низки безглузких страждань в нескінченних конфліктах.

Отримувати задоволення, за яке соромно – це корупція. Чесне задоволення можна отримувати, тільки не йдучи проти совісті, користуючись природним правом кожного на щастя за рахунок своєї винахідливості. Звичайно, шукачів щастя гальмують іржаві соціальні механізми. Риплять: «Не підмажеш, не поїдеш!». Підмазати їх можна не тільки хабарем. Можна і чужими слізьми, і кров'ю. Тільки після цього вони зі скрипом повезуть вас по накатаній колії в пекло. Треба розуміти, що на райські вершини піднімаються пішки!

Але що ж, все-таки, робить силу народу світлою? Відкритість. Згода. Соціальний контракт на основі добровільності, рівності, загального і загальнодоступного блага. Я б назвав це честю народу.

Якщо гідність народу є здатністю зібратися, то честь народу є здатністю домовлятися між собою і з усіма іншими. І тримати слово, не обманюючи себе та інших.

Революція Гідності в Україні розірвала старий соціальний контракт про просте життя в обмін на залежність від брехні. Причому неустойку за цим контрактом ми платимо досі. Бідністю і багатьма смертями.

Наступна революція повинна бути Революцією Честі, в якій ми укладемо новий соціальний контракт про розумну свободу в обмін на відповідальну чесність. Нарешті ми перестанемо брехати! І не будемо нікому мститися за відвертість!

Це тільки попервах здається, що народ не здатний вчинити Революцію Честі. Спробуйте, можна бути чесним в одинці перед усіма. Ви скоро помітите, що чесність об'єднує вас з усіма, хто хоче бути чесним і перед ким ви чесні. А інші, які твердять звичну брехню і насолоджуються своїми дрібними капостями, все-таки прислухаються і замислюються, чи не стати чесними. І стають. І публічно каються за вчорашню брехню та капості, як це робите ви, прагнучи бути чесною людиною. І не прощають собі брехні та капостей, відшкодовуючи в міру сил завдані збитки, але прощають вину іншим, хто кається, якщо бачать, що кається щире.

Революція Гідності почала війну.

Революція Честі покладе кінець війні.

Війна за Європу

Після перемоги на виборах у 2014 році президент Порошенко вийшов на прес-конференцію і сказав, що в Україні встановився феодальний лад. Нарешті офіційно: у нас феодалізм! Втім, це стосується не тільки України. Деякі російські ЗМІ, викриваючи наших феодалів-олігархів, «забувають» порівняти їх з російськими містечковими і придворними баронами, не кажучи вже про кремлівського самодержця.

Дослівно, Порошенко заявив наступне: «Нам треба зламати неофеодальну політико-економічну модель. Демонтувати механізм, що збагачує невелике коло олігархів та корумпованої бюрократії, які фактично приватизували державу і потрошать її, наче м'ясник коров'ячу тушу».

Альтернатива феодалізму (чи, скоріше, альтернативний феодалізм) за версією Порошенка – якісь 60 реформ, про які в експертному середовищі відгукуються скептично: мовляв, якщо їх так багато, значить, до кінця не доведуть жодну. Янукович, нагадаю, скаржився, що 2/3 затіяних ним реформ саботувалися, а решта не були реалізовані повністю.

Я вже втомився переконувати колег у тому, що під «реформами» Порошенко має на увазі встановлення російської моделі монархії. Адже ця влада живе за принципом «собі традиції, іншим реформи; собі все цінне, іншим люстрація».

Під новий закон про люстрацію, до речі, пост президента завбачливо не підвели. Ще б пак: Порошенко був міністром при Януковичі і люстрації не пройшов би. «Радикал» Ляшко, який претендує на роль придворного блазня, немов спародіював цю «люстрацію» при складанні виборчого списку своєї партії. Він заявив, що в списку не буде жодного колишнього депутата. Навіть не уточнюючи, що в його особі існує виключення з «правил» люстрації. Втім, які там «правила»! Люстрація – гра без правил: можуть фарбою облили і в смітник кинути, можуть призначити винагороду за голову...

Найсерйозніша заявка на монархію за останній час – парламентське та урядове ляльководство. Як виявилось, всі партії разом взяті, лояльні та опозиційні, не можуть слова сказати проти блоку імені президента. Він може легко і прем'єра кишенькового поставити, і навіть конституцію змінити, коли є ресурс задовольнити безмежні апетити деяких «народних обранців».

Якою буде Україна самодержця (або, його словами, реформатора) Порошенка? Про своє бачення цієї нової держави він теж розповів напівнатяками на тій самій прес-конференції, де було офіційно визнано феодальний устрій України.

Виявляється, в цій Україні буде суспільство, яке зобов'язане працювати; бізнес, який зобов'язаний сплачувати податки; влада, яка зобов'язана боротися за мир.

По-моєму, за цими евфемізмами чітко проглядається постать монарха, який судить і мирить войовничих, ненажерливих васалів-рабовласників, які для скорочення поголів'я не працевлаштованих рабів шляхом «природного відбору» зіштовхують лобами свою челядь і кріпаків у боротьбі за ласі шматки різних ресурсів, починаючи з землі, нерухомості, прибуткових підприємств.

Тепер про цінності, властиві цій картині світу. Монарх бере силою все, що хоче, друкує гроші та роздає васалам. Васали купують все, що хочуть, і ходять до монарха на поклон ділитися купленим.

«Суспільство», тобто челядь і кріпаки, живуть в злиднях, все цінне в них забирають чи купляють за безцінь – якщо не душу, то, принаймні, весь робочий час. Ще й цинічно вимагають самопожертви заради високих цілей, таких, як верховенство права, патріотизм, професіоналізм, демократія, технократія, економічна доцільність, мораль і етика, державна і суспільна безпека, православ'я, націоналізм, соціалізм, реформи, люстрація, боротьба з корупцією, очищення влади, мирний план президента... Непотрібне викресліть. Якщо потрібного немає, впишіть свій варіант.

Мирний план президента – найзагадковіший пункт у цьому вражаючому списку. Здається, досі багато хто не хоче вірити очевидному, коли вже стало ясно, що мирний план Порошенка і мирний план Путіна – це один і той же план. Та й війна у них практично одна. Воюють, звичайно, не за спірні вотчини на Донбасі та в Криму.

Стратегічна мета і Путіна, і Порошенка – завоювати Європу. Тільки Порошенко, здається, бачить свою війну як лицарський турнір, де можна виграти місце за круглим столом, на бенкеті князів, і вже не стояти в черзі утриманців на кухню за недоїдками. Тим часом його старшого брата з Кремля давно не приваблює якесь місце за круглим столом, він явно мріє вскочити на стіл, застрибнути звідти ще вище, в імператорську ложу Дядька Сема і битися з ним за світове панування.

Ви скажете: що за маячню ти несеш, хіба вони не знають, що західна політика влаштована по-іншому? Але ж варвари, які розграбували Рим, теж, напевно, знали про претензії цього міста на цивілізованість. І все одно, мабуть, думали, що римляни – такі самі

варвари, що зажралися, і їх треба змусити ділитися. Вождів вже не влаштовували скупі хабарі, їм набридло служити Риму. Захотіли жити в розкоші, в будинках патриціїв, носити оливкові вінки тріумфаторів. Так і наші феодали жадають – словами Порошенка – «одягтися на вишуканий європейський манер».

Якщо ми хочемо бути новітніми варварами, погуляти з сокирами в Брюсселі та Вашингтоні, йти маршем національної гідності по руїнах західної цивілізації (не дай Боже!) в хрестовий похід проти джихаду ісламських фундаменталістів – треба розуміти і наслідки. В цій гонці духовності хтось неодмінно захоче випробувати, які ядерні боеголовки потужніші, прикрашені хрестами чи півмісяцями. Такий безславний кінець світу Бог, можливо, переживе. Але за людство я не ручаюся.

Чому Франциск і Кирило не засудили призов до армії?

Спільна декларація Папи Франциска і Патріарха Кирила викликала змішані почуття.

З одного боку, в ній засвідчено прихильність до єдності людства, релігійної свободи, справедливості, примирення націй, солідарності з тими, хто страждає, в тому числі від протистояння в Україні. Як чесна та віруюча людина, хоч і не християнин, я поділяю такі цінності і працюватиму заради їх реалізації.

З іншого боку, в цій спільній декларації викликає обурення мова ворожнечі щодо визнаних цивілізованим людством прав людини, досягнень медицини та суспільного договору, що розширили простір людських свобод.

Складається враження, що Папа Франциск і Патріарх Кирил тягнуть людство до первісного племінного устрою, в якому людина змушена коритися тиранії сім'ї та її вождя замість того, щоб бути суверенною особистістю, центром власного всесвіту, відповідальним творцем власного людства, володіти собою і всіма своїми організаціями. Серед яких сім'я є однією з організацій відкритого спільного життя та саморозвитку будь-якої кількості людей, навіть однієї людини, будь-якого віку і будь-якої статі, та не повинна мати жодних привілеїв поряд з іншими організаціями.

Я стурбований тим, що Папа і Патріарх засвідчили співчуття тільки християнам і обділили своїм співчуттям людей інших віросповідань та невіруючих, які так само страждають від тероризму і так само втягуються націями у війну проти їх волі.

Проблема вбивчого втягування мирних людей у війну заради наживи агресивних еліт яскраво проявилася на прикладі України. У 2001 і 2013 роках Комітет з прав людини ООН закликав уряд України

розширити законні підстави для відмови від військової служби і підкреслював, що можливість проходження альтернативної служби повинна бути доступна всім особам, які відмовляються від несення військової служби, без дискримінації за ознакою характеру переконань (релігійних або нерелігійних переконань, заснованих на міркуваннях совісті), і ця можливість не повинна бути ані каральною, ані дискримінаційною за характером або за тривалістю в порівнянні з військовою службою. На даний час зазначені рекомендації Комітету не реалізовані.

У 2011 році Європейський Суд з прав людини змінив свою багаторічну практику і в справі «Баятян проти Вірменії» визнав, що гарантії свободи совісті, передбачені статтею 9 Європейської Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, включають право кожної людини відмовитися від військової служби за мотивами її неприйняття совістю.

У VII періодичній доповіді України про дотримання Міжнародного пакту про громадянські і політичні права заявлялося про повний перехід на контрактну армію з 2017 року. Однак у вступному слові на прес-конференції 14 січня 2016 року президент Порошенко заявив, що скасування призову точно не буде. Мовляв, контрактна армія ніколи не виграє війну і до того ж вона нам не по кишені. Обидва аргументи не витримують критики.

Повністю професійна армія Сполучених Штатів Америки виграла десятки воєн, зокрема, у Гренаді та Панамі. Повністю професійна армія Великої Британії дала відсіч вторгненню призовної армії Аргентини на Фолклендські острови. Урок був засвоєний: тепер у Аргентині професійна армія, призов скасований.

Аргумент «повністю контрактна армія нам не по кишені» взагалі повторює жалюгідне ниття лінивого та бездумного генералітету правових нігілістів, який не хоче і не вміє мати справу з вільними людьми, бо знає, що в професійній армії платити будуть за професіоналізм, а не за кастовість і кругову поруку, боїться втратити рабів-призовників і бути відсунутим від національно-державної годівниці. Якщо б генерали не були невігласами та боягузами, давно б навалилися на владу і змусили зробити армію професійною, благо, авторитет військових великий і ціна питання насправді не така вже й висока, про що свідчить історичний досвід. У давні часи князі були далеко не такі багаті, як нинішні олігархи і сірі кардинали корумпованої бюрократії, і все одно за необхідності могли собі дозволити карбувати дзвінку монету і гідно платити за службу професійним воїнам-дружинникам. А всенародного ополчення як постійного інституту і загальнообов'язкової повинності на Русі не було, ополчення збиралося дуже рідко при великій біді, і в нього завжди йшли добровольці. Про те, що призов суперечить українським військовим традиціям, свідчить і гнівний відгук в поемі "Москалева криниця" класика української літератури Тараса Шевченка щодо насильницького призову до війська: "Таки із самої столиці прийшов указ лоби голить. Се в перший раз

такий указ прийшов з Московщини до нас. Бо на Україні в нас, бувало, у козаки охочі йшли, а в пікінери вербовали, та теж охочих". Наче знущаючись над пам'яттю поета, який десять років страждав у засланні в ненависній солдатчині, Міністерство культури України на ювілей Шевченка влаштувало істеричну воєнно-пропагандистську кампанію під гаслом "Шевченко мобілізує"...

За даними судової статистики, тільки в 2015 році за ухилення від військової служби в Україні було засуджено 1065 осіб, включаючи близько сотні тих, які скалічили себе, щоб уникнути мобілізації – це втричі більше, ніж було засуджено за тими ж статтями за попередні 5 років. Одним з перших заgrimів до в'язниці сільський житель, який ухилився від армії, тому що хотів доглядати за хворою матір'ю. Утікачів з військових частин та дезертирів засуджено майже вдвічі більше. Те, що журналіст Руслан Коцаба за критику мобілізації був репресований і вже рік як терпить знущання на сміховинному політичному процесі в Івано-Франківську – ганьба на весь світ для України.

Якщо Папа Франциск і Патріарх Кирило такі великі дипломати і миротворці, чому вони досі не засудили призов до армії?!

Вважаю, що жодна цивілізована нація не може, не має права примушувати до несення військової служби всупереч їх совісті людей, які не бажать воювати та вважають морально неприйнятною для себе військову професію, пов'язану з культом насильства, бездумної покори, безособової однаковості та сповненим гордині поділом людей на «своїх» і «чужих». Ведення воєн між собою має стати привілеєм вузького кола професіоналів, щоб зло війни не корумпувало мирне людство і не виходило за межі сатанинського професіоналізму військових.

Я написав відкритого листа Папі Франциску і Патріарху Кирилу, закликав їх звернутися до кожної нації, яка ще практикує варварство призову, з проханням реалізувати право кожної людини на сумлінну відмову (conscientious objection) від військової повинності. Минули місяці. Чекаю на відповідь. Нема! От справжня ціна їхнього "людинолюбства". Спостерігаючи, як розгорається вогнище войовничості та ненависті серед тих, хто називає себе християнами, мусульманами, юдеями, буддистами, індуїстами, атеїстами, навіть гуманістами, з сумом переконаюся, що людинолюбцями, не корумпованими війною та бажанням знайти собі ворога, скоро залишаться хіба що брати та сестри одновірці, віруючі в найвищу цінність людини.

Я проти помсти

На сході України знову агресивно ведуть військові дії "проукраїнські" і "проросійські" збройні формування. Масово гине мирне населення. Це гуманітарна катастрофа, яку необхідно зупинити.

"Проукраїнська" і "проросійська" пропаганда обмінюються голослівними обвинуваченнями, приписуючи всі злочини проти людяності озвірілим комбатантам з протилежного боку конфлікту. При

цьому ми не бачимо реальної зацікавленості в об'єктивному розслідуванні цих злочинів. Серед військових, державних, громадських діячів України та Росії стало вже поганою звичкою порушувати загально визнаний правовий принцип презумпції невинуватості. За фактом будь-якого злочину проти людяності вони поспішають без суду і слідства винести обвинувальний вирок «чужим» і виправдувальний вирок «своїм». Все частіше звучать заклики до помсти, військової розправи замість правосуддя.

У мене нема і не може бути довіри до наполегливих заяв воюючих еліт про те, що нібито близька перемога над супротивником допоможе відновити правопорядок. Цинізм такої позиції очевидний. Ніякі крокодиллячі сльози мілітаристів і розпалювачів ненависті між українським і російським народами не приховують прагматичного інтересу правлячих еліт до неофеодального домінування на територіях, охоплених конфліктом, навіть ціною великого кровопролиття і тотальної війни.

Будь-яку зацікавленість у продовженні цієї війни – хоч приватну, хоч корпоративну, хоч навіть державну – важко охарактеризувати інакше, ніж злочинний нелюдський екстремізм.

Війна, якої домагаються екстремісти, є загрозою міжнародній безпеці. У такій ситуації безглуздо і егоїстично виправдовувати ескалацію військових дій інтересами національної безпеки.

Я переконаний, що люди доброї волі в усьому світі, народи України і Росії можуть захистити міжнародну безпеку, публічно засуджуючи пропаганду агресивної війни, вимагаючи від конфліктуючих урядів негайного проведення незалежного розслідування скоєних злочинів проти людяності наднаціональним авторитетним органом, наприклад, Міжнародним кримінальним судом.

Слідчим такого наднаціонального органу повинні бути відкриті всі двері в найкоротші терміни. Важливо, щоб рішуче припинялися будь-які спроби тиснути на слідчих, перешкоджати об'єктивному розслідуванню, особливо з боку силовиків будь-якого табору.

Пропаганда обвинувачень у злочинах проти людяності, не підтверджених даними повного і об'єктивного слідства, повинна всенародно визнаватися неетичною, не вартою уваги і гідною тільки презирства.

Якщо мені показують пальцем на винуватого і волають про помсту, не пред'являючи переконливих доказів, що виключають будь-які сумніви у його провині – я відмовляюся вірити пропаганді.

Я за правосуддя.

Я проти помсти.

Я вимагаю зупинити війну.

Попереду роки брехні та війни

У народі кажуть: як зустрінеш новий рік, так і проведеш. Україна та Росія у новорічну ніч на 2016 рік слухали войовничі промови своїх головнокомандувачів.

І Путін, і Порошенко адресували свої новорічні звернення по телевізору передусім військовим. Решту народу вітали з «єдністю» цілей і бажань. Чи треба пояснювати, наскільки далекі від дійсності ілюзії «єдності» мілітаризованого суспільства? Так, війна сковає страхом, люди по команді володарів охоче приймають ліки від страху: однакову камуфляжну форму. Але і до того вдається примусити не всіх. Величезна кількість людей відмовляються воювати. А решта, звичайно ж, не боятимуться вічно. Коли страх пройде, війна закінчиться. Тому що тільки наш страх та ірраціональна боягузлива ненависть натопту до демонізованого образу «чужого» дозволяє робити вигляд, ніби існують якісь нездоланні протиріччя між народами. Хоча ніяких протиріч, які б не можна було вирішити полюбовно, просто не існує.

По суті, немає розбіжностей навіть між «елітами» тих політиканів і ділків, які спровокували і нав'язують нам продовження цієї «гібридної війни» в своїх інтересах. Навпаки, дивлячись збоку, помічаємо, що ці «еліти» уклали між собою такий собі неформальний «пакт про взаємний напад», щоб під шумок війни відвернути народи від простої людської боротьби за соціальну рівність, за цивілізоване життя без тиранії і зайвих принижень.

Адже соціальна нерівність, прірва між багатими і бідними, є головною і спільною проблемою для України та Росії.

Це не тільки українська або російська проблема. Зараз у всьому світі сформувалися еліти правових нігілістів, які не визнають за кожною людиною природних прав і гідності, будучи глибоко переконані, що фундаментом правової системи нації повинні бути привілеї і всездозволеність еліти. Таке бачення, на жаль, пропагандується як "загальноприйняте" в інтересах цієї "еліти", що контролює силові структури, засоби масової інформації, культурні та освітні інституції, економіку і фінансову систему. Але людська свобода волі незнищенна і завжди дає про себе знати. Тому власникам несправедливих привілеїв доводиться йти на такі самовбивчі кроки, як розпалювання війни, у невдалому прагненні позбавити свободи прозріваюче людство, засліпити його дурною ворожнечею і змусити знову обслуговувати забаганки еліти.

Елітарні пропагандисти твердять, ніби головна проблема в «корупції». Невже вони настільки низької думки про наші розумові здібності? «Боротьба з корупцією» за визначенням не може вирішити проблему соціальної нерівності, тому що це «чистка рядів» еліти, тобто імітація «справедливості» нерівності.

Таких імітацій історія знає багато. Всі вони рано чи пізно відкидалися мислячими людьми. Давно немає віри в елітарні піраміди матріархату, патріархату, рабовласництва, аристократії, лицарства, хунти, теократії, демократії, феодалізму, імперіалізму, меритократії, соціалізму, комунізму, націоналізму і капіталізму. Розвалюється і «піраміда потреб» Маслоу, чергова фальшива схема нерівності соціальних статусів в суспільстві споживання, про яку Лаплас би сказав, якби він жив в наші дні: «Я не потребував цієї гіпотези!».

Всі люди рівні перед законами природи або, якщо хочете, перед Богом, який уособлює ці закони. Людську рівність не скасують ніякі поправки у вигляді елітарних соціальних пірамід.

Такі діячі, як Путін, Лукашенко, Янукович, Порошенко і багато інших, чії імена чомусь асоціюються з корупцією, очолили свої нації якраз на хвилі боротьби з корупцією. Жестами обвинувачів показували пальцем жебракам–виборцям палаци своїх супротивників, пропонували стежити за грошима. Їх обирали, не думаючи, в сліпому гніві і безпідставній надії. Чи треба дивуватися, що після їх приходу до влади здивовані виборці виявляли, що улюблений борець з корупцією теж оселився у чималенькому палаці?!

Якщо ви заздрите корупціонерам, стежте за грошима. Якщо ж ви хочете запобігти корупції, стежте, щоб не було привілеїв. Треба пам'ятати про це, слухаючи, що говорять політики.

Ось я слухаю Порошенко і дивуюся, до чого явною брехнею просякнуті його заяви.

Перевиконується обіцяне (за прикладом Путіна) подвоєння ВВП за 5 років, з огляду на галопуючу інфляцію, але що доброго в такій інфляції, яка представляє собою неприкритий грабунок елітою кожного українця?

«Податкова реформа» душить всіх новими податками і встановлює нові податкові пільги для «своїх». «Реформа правосуддя» ставить на коліна і суддів, і юристів, яких заганяють в пов'язану жорсткої корпоративної дисципліною «адвокатську монополію». При цьому суми судового збору збільшуються в 5–10 разів. Захист і представництво в суді при «монополії адвокатури» теж подорожчає, стане доступною тільки дуже забезпеченим людям. От їх, напевне, влада притискати не буде, за «реформи» змусять платити новими приниженнями безправну злиденну більшість українців. Чого доброго в таких «реформах», коли у людини відбирають останню копійку і намагаються відібрати ще й людські права?

Смішно чути від Порошенка про «деолігархізацію» і «декомунізацію», під якими мається на увазі розкуркулення олігархом Порошенко олігархів Коломойського та Ахметова і установка ідолів Бандери та Шептицького на місце ідолів Сталіна і Леніна. Зміна цих персоналій супроводжується посиленням соціальної нерівності.

Новий рік вже не вперше почався з брехні національного лідера. Брехня політиків звучить весь рік і звучатиме ще не один рік. Питання в тому, чи довго ще ми будемо слухати подібну брехню? Чи скоро

прислухаємося до внутрішнього голосу совісті? Адже цей голос справедливо вимагає від нас побороти страх, жадібність, зарозумілість по відношенню до інших, шкідливі прихильності, лінивість у здійсненні власних фантазій своїми силами і нести відповідальність за наслідки своїх вчинків. Внутрішній голос совісті вимагає від нас довіряти один одному без посередництва еліти і самостійно вибудовувати навколо себе коло чесних людей, від малого до великого. Будувати своє особисте справедливе суспільство, засноване на розумній згоді та прагненні до необмеженого самовдосконалення, в якому захищені права кожної людини і немає привілейованих еліт.

Кожна людина буде навколо себе таке суспільство товаришів. Воно сильніше за будь-які еліти. Сила громади чесних людей в її відкритості, в прагненні до спілкування і в дієвості добрих намірів.

Що стосується наших знахабнелих і зажерливих еліт, то їм хотілося б нагадати, що сказано в преамбулі Загальної декларації прав людини, прийнятої, в тому числі, Україною та Росією як членами-засновниками Організації Об'єднаних Націй. Цитую дослівно ці правильні і грізні слова: необхідно, щоб права людини охоронялися силою закону з метою забезпечення того, щоб людина не була змушена вдаватися як до останнього засобу до повстання проти тиранії і гноблення!

Війна – пастка для пасіонаріїв

Становлення неофеодального ладу на пострадянському просторі вступає у вирішальну фазу. Загальноприйняті цінності колективізму, як з'ясувалося, тільки сприяють перетворенню цілих мегаполісів з їх корпораціями, ринками, церквами й академіями у щось на зразок гігантського села під зубчастими стінами замку, де царює блискучий господар усіх навколишніх земель та всього населення, що не заважає розважати населення казкою, ніби князь за законом є рядовий селянин.

Мова не тільки про Кремль і Путіна з його командою членів кооперативу "Озеро", в служінні яких у кишенькових судах конституціоналісти міркують про переваги кріпосного права. І мова не тільки про екс-номенклатурних баронів союзних республік, бацьку Білорусі, власників приватних армій в Україні, в тому числі у Криму, "Новоросії", "ДНР" і "ЛНР".

Феодали, що мімікрувати під державників, стають помітними політичними суб'єктами навіть на Заході і так само прагнуть керувати кишеньковими державами. Вже заговорили про "путінізацію Європи" різноманітними націоналістами, але, правду кажучи, це не більше ніж ярлик для відволікання уваги. Путіну ще вчитися і вчитися вишуканим багаторічним маніпуляціям "керованої демократії" у князівств-членів НАТО. Слід розуміти, що лайки "корупціонер" і "радикал" у застосуванні до неофеодальних діячів – це туманний евфемізм, що не відображає сутності їхньої політики. При спокушанні націй, при "краудсорсінгу"

(користуванні натовпами) мільйонів, жадібних до гучної брехні, п'яного насильства, шалених грошей, кров і золото стають будівельним розчином, який скріплює в стінах феодальних замків цеглини, витесані зі скам'янілих людських сердець.

Демократичні процедури не можуть захистити суспільство від неофеодалізму, так само як не захистили доморощену комуністичну республіку від тиранії Сталіна і не захистили Веймарську республіку від тиранії Гітлера. Високородні спонсори якої, всякі Гугенберги, Круппи та інші, практично не понесли покарання за злочини нацизму. Дійсно, в чому вони винні? Тільки в тому, що по-своєму вирішили питання світового безробіття, замовивши світову бійню...

Феодалізм вирішує всі соціально-економічні кризи без чудес науки і технологій. Є старий перевірений засіб: війна. Хто не знаходить собі діла і жадає крові, ті йдуть воювати за батьківщину. Чим більше нещасливих і незадоволених, чим голосніше ремствування у селі під стінами князівського замку, тим більш принциповий і незговірливий патріотичний феодал. Адже йому не потрібно, щоб кріпосні воювали з ним. Потрібно знайти для них ворога десь подалі від рідного замку. Заради цього можна і попсувати стосунки зі старими діловими партнерами в сусідських краях.

Війна – пастка для пасіонаріїв. Олігарх підгодовує пасіонаріїв, щоб вони не кусали годуючу руку. Аплодує героям, що ведуть народ на війну. Потенційні бунтівники вмирають на полі бою. При дворі феодала і в селі під стінами його замку залишаються найбільш вірні, найслухняніші працівники. Тоді й можна закінчити війну любовною мирною угодою. Або ж сколотити коаліцію сильних баронів, щоб розграбувати і переділити землі слабших баронів, настільки слабких, що навіть борги не платять та власних селян не годують, через що ті схильні повставати проти власного князя за першим обнадійливим жестом сусідніх князів. Так і сталося в Україні.

Аналітики, які твердять, ніби в Україні відбулася буржуазна революція, по-моєму, надто оптимістичні. Насправді у нас сталася феодальна революція. Феодали-олігархи відстоювали свої привілеї, свою феодальну роздробленість від претензій популіста Януковича на впровадження абсолютної монархії на зразок російської.

Український «середній клас», «буржуа» не є політичною силою. Це високооплачувані співробітники та квазі-незалежні агенти великих, розгалужених корпорацій на чолі з олігархами. У житті вони керуються тими ж, а то й радикалізованими первісно-общинними цінностями, що й інше злиденне населення, хіба що з нальотом корпоративної крутизни та оманливих формально-«демократичних» фраз.

Ні про яку самостійну позицію цих «буржуа» говорити не доводиться. Вони звикли пристосовуватися до кон'юнктури, а не формувати її. Їх позицію формують громадські інституції і «зірки», дуті знаменитості, які точно відображають установки своїх спонсорів-олігархів. А ті, у свою чергу, активно торгуються і з Заходом, і з Росією, саме в цих торгах і формується «зовнішньополітична позиція» кожного

феодала. Наприклад, я думаю, що приєднання Криму до Росії стало можливим тільки завдяки тому, що господар півострова, олігарх Константинов, дуже багато заборгував російським банкам і пішов на угоду, в якій Крим приєднується до Росії. Мільярдні борги бізнес-структур Константинова гасяться в процесі «освоєння» бюджетних дотацій Росії для Криму.

Кожен з наших олігархів, як той же Константинов, може стати таким собі сучасним Богданом Хмельницьким і в обмін на своє гетьманство укласти союз з Росією, оформивши його яким-небудь псевдо-демократичним ритуалом на зразок кримського референдуму. Янукович спочатку нібито йшов до цього, але потім відбився від рук. Путін вважав його союзником, а межигірський царьок посягнув на інтереси «Газпрому» та чекістів-нафтовиків з оточення Путіна. Впустив до України західні корпорації, розробка якими українських родовищ не входить у плани Кремля. Корпорація Exxon поклала око на газ і нафту чорноморського шельфу. Компанія Shell готова була видобувати сланцевий газ на Донеччині. Ще рік, і ці бізнес-плани перетворилися б на реальність. Фірташ стояв за спиною Януковича і намагався сполучити технології західних корпорацій із тіньовими капіталами ділків пострадянського світу. Тому Путін не став чекати виборів в Україні та проводити свого кандидата, а поквапився дати поштовх нашій феодальній революції. До речі, під її шумок російські спецслужби здали правоохоронцям США корупційні схеми олігарха Фірташа, що спричинило видачу ордера на його арешт.

Януковича підвела гординя, він брав приклад з Путіна і намагався вибудувати в Україні абсолютну монархію своєї сім'ї на шкоду амбіціям та інтересам інших олігархів. Але й після втечі Януковича бунтівні барони не змогли отримати свій бажаний куш, всю Україну. Крим пішов під руку Путіна, а Донбас запалав в усобиці. Якщо б Донбас мав господаря, такого як Константинов у Криму, Путін міг би прийняти у васали тамтешнього барона разом з його землею і його людьми. Якби це була просто земля без господаря, він би міг взяти її «на численні прохання кріпаків». Але Донбас – спірна вотчина. Її не поділили двоє місцевих, Ахметов і Янукович. Та ще Коломойський, користуючись усобицею місцевих, хоче її приєднати до своїх володінь за правом сильного, як ватажок феодальної революції.

Причина міжусобиці Ахметова і Януковича полягає в тому, що Янукович за підтримки Путіна вийшов з васальної залежності від Ахметова і вирішив особисто оволодіти Донбасом, який вже давно був вотчиною Ахметова. Підтримка, як і у випадку з Константиновим, була отримана у формі кредитів від російського банку ВТБ. Ще один великий боржник ВТБ, читай, боржник Путіна – рейдер Костянтин Малофеев, люди якого імітували козацьку республіку, готуючи повернення Януковича на Донбас. І не дарма кажуть, що оплачував цей цирк Янукович. Змусити біглого феодала-слабака платити за елітні сили російських найманців у надії відвоювати втрачену вотчину – цілком у дусі прагматичної політики Кремля.

Отже, коли Янукович відповів неслухняністю на кредити, Путін натякнув кому треба – особливо вельможним боржникам російських банків – що Кремль більше не захищає Януковича. Наші свободолюбні барони-олігархи вирішили, що годі їм терпіти свавільну владу одного господаря. Кишенькові телеканали і партії феодалів-олігархів скликали народ на майдани. Кишенькові банди феодалів організували побоїща. Феодали відпустили з-під ярма підвладні їм племена дикунів і дозволили дикунській вольниці розтерзати занадто жадібного межигірського царька. А тепер насолоджуються відвойованою свободою, поки дикуни ревуть у розпачі, що їх знову повертають під ярмо і, виходить, хтось вкрав у них їхню, як вони думали, перемогу.

Наївні дикуни! Вони думали, що воюють за себе – не знаючи, що це означає, бути собою! Не віруючи в себе, не будучи вірними собі, не володіючи собою! Вони не турбуються, що продали душу дияволу сліпого гніву, рабства, споживацтва, патерналізму. Вони турбуються лише, що втратили Крим і тепер можуть втратити Донецьк і Луганськ.

Що буде з Донбасом? Все вирішиться у протистоянні феодалів. Війна за спірну вотчину може затягнутися надовго. Тим більше, що іншої достойної роботи, окрім як воювати, на Донбасі майже не залишилося. У кріпаків з фантазією слабо, щоб придумати собі роботу, кращу, ніж війна. Ті ж, у кого мізки ще працюють у творчому напрямі – решта олігархів – не втручатимуться у чужу війну. І ми ще довго будемо слухати різні переможні реляції про відновлення порядку на черговій випаленій землі, або про ганебні побоїща, або про викрадення і смерть людей у Донецькій та Луганській областях. За часів середньовіччя, як відомо з історії, феодальні війни тривали по десять, двадцять, сто років і більше. Хоча траплялися і несподівані примирення.

Повторення подій темного минулого може не обмежитися феодальним устроєм та війною, якщо будемо й далі покладатися на дурних вождів. Може бути гірше, згадайте голодомор і репресії 1933 року. Це може повторитися знову, бо нас не може вічно годувати Захід. Всі "плани Маршалла", "ленд-лізи", гранти, кредити та інвестиції зрештою зійдуть нанівець.

Західні інвестори небагато інвестують в дешеву казку про майдан гідних українців. Так, ми хочемо жити в Європі, але працювати по-європейськи не вміємо і не хочемо. Мотивації не вистачає. Тому й працюємо з-під палиці, не на себе, а на дядька, на олігарха. Але віримо всім побрехенькам з телеекранів про наше моральне зростання, збираємо гроші на підтримку бойовиків і гнівно заперечуємо, коли кажуть, що Майдан трапився через бажання двох магнатів правити Україною. Ці люди – з небагатьох, які зуміли самі зробити себе в пострадянській країні, лідери фінансово-промислових груп: донецької – Янукович і київської – Порошенко. Кожен з них поставив собі за мету отримати все і залишити інших ні з чим.

Для досягнення своєї мети Порошенко сколотив всеукраїнську коаліцію феодалів, незадоволених абсолютизмом Януковича. Не знайшов союзників тільки в Криму і на Донбасі, бо кримські феодали

завжди озиралися на Москву і таїли давню образу на Київ за постійну організацію навал скажених силовиків і активістів, а Донбас був вотчиною Януковича. Порошенко домовився з Коломойським, Пінчуком і Фірташем разом по всіх телеканалах кликати людей на Майдан, підігнати «сотні» безбашених футбольних фанатів, а далі протест ріс як на дріжджах завдяки вмілим провокаціям («студентів побили», вуличні бої і таке інше). Організували феодальну революцію проти абсолютизму Януковича, замаскувавши її під буржуазну. З «контрреволюціонерами» – «терористами», поспішно найнятими донецькими баронами, ведуть переговори представники тієї ж київської групи, Кучма і Медведчук...

Зараз наївні громадські активісти, кишенькові "єврооптимісти" та псевдоліберали з драконівськими амбіціями очікують, що Порошенко «сильною рукою» буде витягувати Україну з феодалізму, спираючись на середній клас буржуазії, потім буржуазія скине Порошенко і замість феодалізму у нас нарешті встановиться безкласове суспільство середнього класу: капіталізм, або соціал-демократія, або «християнська демократія» на зразок європейських неофеодальних потьомкинських селищ. Сподіваються, що за рік-два відбудеться нова революція. Навряд чи судилося збутися цим мріям. Насправді зараз формуватиметься й зміцнюватиметься жорсткий авторитарний режим, що спирається на ретельно зачищені від некерованих осіб правоохоронні органи, суди, армію, добровільні воєнізовані формування та загодовані жертвами і грантами до повної безхребетності ЗМІ та громадські організації. Лідери цього режиму наберуть західних кредитів під "реформи" і відновлення економіки, зруйнованої війною. Кредити будуть розкрадатися князями та їх челяддю, в кінцевому рахунку лєвова частка цих коштів виїде на Захід в кишнях нащадків наших кращих сімей. Основою такої фінансової піраміди є клон російських національних проектів – «Стратегія-2020» Порошенка.

Як мінімум до 2020 року на Донбасі будуть стріляти. Україна в єдиному пориві буде боротися проти внутрішніх і зовнішніх ворогів, випрошуючи допомогу Заходу, відправляючи на фронт або підготовуючи подачками громадян, які не задоволені авторитаризмом. Ніякого оновлення країни при цьому не відбудеться. У світовому рейтингу ВВП ми напевно просядемо. Однак олігархи зміцнять свою владу, заради чого вони і повалили Януковича, свідомо йдучи на розрив відносин з Кримом і на битву за Донбас.

Фальшива політика «фейків»

Влада – це корпорація. Корпорація – це корупція. Корупція – це фейк. Отже, влада – це фейк. Зараз, як ніколи, кожна стрічка новин демонструє цей логічний ланцюжок ланка за ланкою, аж до висновку.

Слово fake (фейк) англійською означає підробку. Фейкова політика полягає у виборах намісників та цапів-відбувайл, виборах без вибору.

Влада є фейком, бо нею постійно крутять як хочуть олігархи, щоб здобути силу, більшу за владу: монополію! «Єдина Країна», «Единая Россия», «Одна Піднебесна», глобалізм, халіфат – еліти по всьому світу завзято граються в імітацію «сильної влади» та «об'єднаних націй», під вивісками яких створюються олігархічні монополії. Гординя та жадоба завойовує привілеї в ущерб природним правам кожної людини, а вся демократія обмежується розкладанням яєць по партійним кошикам.

Порошенко захищає свою монополію на патріотизм, переслідуючи політичних опонентів, та через сатрапів–податківців нагадує олігархам, що, перш ніж купувати виборців, треба спочатку купити індульгенцію на Банковій. Після закидів знавців про вибіркове правосуддя починається клоунада під умовною назвою “закон один для всіх”, в якій, знов–таки, страждають не партнери президента і покупці індульгенцій, а законослухняні опоненти режиму.

Вибори в Україні вибудовують підконтрольну олігархам вертикаль місцевого самоврядування, визначивши «намісників» у місцевих громадах за принципом подвійної корпоративної лояльності: партійно–корпоративної та бізнесово–корпоративної.

Працює це так. Одна з «прохідних» партій–утриманок правлячих олігархів висуває кандидата в депутати. Чи стане він депутатом, залежить від його популярності, читай – купівлі голосів. Тільки ж не в лоб. А, наприклад, щедрими обіцянками, розтиражованими у ЗМІ. Одних обіцянок мало, бо народ недовірливий. Багато голосів набирають ті, хто купує народ «оптом» (робочими місцями, соціальними інвестиціями та інфраструктурними проектами, благодійністю), роками «окучує» і «підгодовує» виборців, а перед виборами «нагадує про себе» і «хлібом» (подачками, благоустроєм, косметичними ремонтами), і «видовищами» (концертами, імітаційним бунтарством, скандальними витівками та жестами). Забезпечити такий «хліб» і «видовища» можуть лише бізнесові корпорації, великі роботодавці. Їх власники рідко беруть на себе тягар політичної відповідальності. Частіше штовхають у політику найманих працівників з безумовною корпоративною лояльністю, амбіціями та харизмою і вигідними для роботодавця політичними переконаннями.

Навіть створити партію дорого коштує. Простим людям і малому бізнесу це не під силу. Середньому бізнесу під силу виконати формальні вимоги для створення партії, але не під силу «розкрутити» її ім'я. Тому більшість партій створені політтехнологами «на продаж» для олігархів. Що стосується «вищої ліги» – партій, які мають фракції в парламенті – то без міцного спонсорства вони зникають, наче їх не було: згадайте тих же «народників», «комуністів» і багатьох інших. Бюджетне фінансування партій цього не змінює, просто дозволяє владним олігархам оптимізувати витрати на утримання кишенькових угруповань нарцисичних демагогів, за лаштунками яких капітал править бал в Україні.

Блокада Криму – відчайдушний жест лідерів татарського народу та українських радикальних бойовиків, які стали поперек жвавого торгового потоку та зажадали припинення політичних репресій у Росії.

Прихильники блокади зваблені сміливим задумом кинути виклик українським та російським олігархам, застопорити рух їхніх товарів, аби дослухалися до народу. Але ніяка блокада не переконає перекроїти карту впливів. Тільки примусить переводити впливи зі сфери взаємної вигоди компромісів у сферу насильницького грабунку.

Товари можуть лежати і знецінюватися, проте капітал все одно рухатиметься. Постраждають лише ті, для кого призначався товар. І то, олігархічні медіа організують своєму населенню сеанс патріотичної психотерапії для компенсації погіршення матеріального рівня життя пропагандою національної гідності та цькуванням "ворогів народу". Порвати всі контакти з Кримом, а отже й вільний рух капіталу, ніхто не здатен. Особливо якщо вигнанці – кримсько-татарські олігархи, які влаштували блокаду – прагнуть не втратити зв'язку з півостровом.

Одної розмови чи навіть записки достатньо, щоб переукласти угоди в зв'язку зі зміною обставин. Вчорашня угода була про вільну торгівлю товарами, завтрашня буде про опції блокади. Спекуляції залишками та фандрейзингом на інфраструктурні проєкти, знімання сливок політичних дивідендів, тощо.

Сумно, що люди воюють за чужі кордони, метушливо бігають за чужими грошима, купляються на чужі фантазії і не хочуть вчитися випускати у власній голові власні гроші, бо навчені не вірити ані власним фантазіям, ані фантазіям один одного. А найбільш "просунуті", хто вважає, що пізнав закони маркетингу, імітуючи довіру, насправді займаються кидаловом та грабують подібних собі, позбавляючи себе ж майбутніх вигод взаємної довіри та співпраці вільних і рівних творчих людей. В результаті вся вигода закономірно дістається власникам держав, які лівою рукою проводять національні кордони, а правою рукою друкують гроші. Олігархічним стейкхолдерам архаїчної державності.

Операційна система української політики та ідеології створена комуністами, а її знавці та хакери сидять в Кремлі. Вони згенерували купу вірусів ненависті, а ми роками ламаємо голови через ці віруси, шукаємо винних.

Взяти хоча б вірус заздрощів, фізіологічної ненависті до успішних та відвертих людей. У нас же не можна хвалитися успіхами, багатством, розумними думками: все це потрібно приховувати, щоб позитивну інформацію не використали для розпалювання заздрощів до тебе!

Подивіться, як відбуваються виборчі кампанії в Європі. Там це змагання програм, ідей, цінностей, і голоси виборців справді означають підтримку політика електоратом, договір політика з виборцями чи, принаймні, видимість такого договору. У нас перемога на виборах – це вибір меншого зла, а способами перемоги є підкуп виборців, брудні технології та адміністративний ресурс.

Типовий провладний кандидат під час виборів особливо не висовується, потихеньку годує виборців, членів виборчих комісій та правоохоронців, чужими руками лле відра лайна на конкурента і виграє вибори. А те, що конкурент досяг якихось успіхів у зміні системи істеблїшменту в інтересах людей, схвилює тільки одну людину з десяти.

Якщо комп'ютер заражений, встановлення нових програм не допоможе. Це можуть бути класні симулятори, політичні, економічні, культурні, ідеологічні, але всі ці програми через вірус ненависті не працюватимуть. Єдина альтернатива – думати по-новому.

Щоб далі працювати над собою і творити щасливе майбутнє, потрібен антивірус.

Цим антивірусом є віра в себе та розумна впевненість, яку ми звемо вірністю собі. Не давайте нікому грати на ваших почуттях, розпалювати ненависть, і не робіть помилок, яких від вас очікують, будьте дуже уважні, щоб не заразитися.

Архаїчно протестні маси розплачуються борговою кабалою за свій радикалізм. Сліпо довіряючи демагогії, вони наївно думають, що у невідплатному боргу перед тими, хто, зваблюючи і залякуючи їх брехнею, змушує їх стабільно розмножуватися, працювати на дядька-дідька і воювати за дядька-дідька, вправлятися то в стоянні на колінах, то у підстрибуванні та розмахуванні кулаками. Всі живуть у злиднях, але тішаться: "Крим наш!".

Олігархи нас пограбували не високими цінами, не інфляцією, не податками, не брехнею їхніх кишенькових політиків. Все це було вже після першої і рокової крадіжки. Вони вкрали у нас довіру один до одного – заповнюючи наші голови ілюзіями безальтернативності воєн за їх порядки та споживання їхніх товарів і послуг, від освітніх до ритуальних, з дитинства до могили. Вони постійно крадуть у нас віру в себе, вірність собі, володіння собою. Бо що то є, як не грабунок, втовкмачування міфу про найвищу цінність "своєї землі" людям, які насправду самі не свої?

Коли ти не бажаєш творити себе, а прагнеш зруйнувати ненависну "систему" на, нібито, "своєї землі", ти молекула пари з кип'ятку в котлі олігархічного паротягу. Твоя роль зводиться до малої керованої краплі тиску. Але не краплі пари прокладають колію, якою рухається потяг завдяки тиску в котлі. Парадокс: ти хочеш, щоб котел вибухнув, але котел сталевий та міцний, а твій тиск лише пришвидшує рух олігархічного паротяга. Краплі пари, звісно, можуть спробувати заблокувати колію. Але паротяг легко проїде через їхній туман. На те і колія. На те і котел, розкочегарений, єдиний котел, конституція якого проста: поїзд рухається по колії, вигідній машиністу, а краплі пари мають право виходити через гудок. Можна не бути краплею пари. Але хто хоче це розуміти, окрім ненависних олігархів? Відповідати за себе так стрьомно, думати за себе – голову зламаєш і ніхто не любить надто розумних. Краще уявляти себе пасіонарною краплею в океані – навіть якщо "океан" представляє собою ізольований резервуар – і без зайвих сумнівів розігріватися у полум'ї патріотизму та випаровуватися у нутро олігархічного паротягу, назва якого: "Левіафан".

Система сучасного феодалізму, ледве прикритого видимістю демократичних інститутів, побудована таким чином. Кожен феодал перетворює певні прошарки суспільства (територіальні, професійні і так далі – всі прошарки вони поділили між собою, як діти лейтенанта

Шмідта) у банальних кріпаків, організуючи покору народу та єдиномисля на вигідні для себе теми як кримінальними методами (силою і підкупом), так і через прив'язування до себе «обраних» ретельно дозованою «благодійністю», наймаючи авторитетних посередників.

Ось, наприклад, православні церкви. Вони мають майже беззаперечний авторитет для більшості українців. По-моєму, якщо УПЦ на утриманні у Фірташа і Ахметова, УПЦ КП – у Коломойського, УГКЦ – у Фірташа, не дивно, що ієрархи цих найбільших церков хором благословляють будь-які примхи феодалів. На другому місці після церков за впливом на громадську думку – великі засоби масової інформації: телебачення, преса, інформаційні агентства, найбільші сайти. І всі добре знають, за гроші яких олігархів вони виконують замовлену музику. Наука, освіта, культура теж продалися феодалам.

Зараз, коли феодальна революція в Україні перемогла, феодали закріплюють її перемогу.

Битва за майбутнє феодальної революції почалася на двох фронтах. Вибори – меч духовний, гібридна війна і особливо антитерористична операція – меч залізний. Цими двома мечами відбиваються всі напади на нову феодальну конституцію держави.

У наших реаліях вибори по своїй суті є чисто релігійним дійством. Результати всіх виборів показують, що місцеві олігархи успішно контролюють населення, партійні осередки та виборчі комісії. Кого фінансує олігарх, тих і вибирають. Наприклад, Ахметов ухитрився провести до влади своїх людей і в Україні, і в невизнаних республіках.

Загальне виборче право консервує деградацію людини, а значить і суспільства. У нас в Україні це дуже добре помітно. Системна проблема української демократії – наш цинізм і нігілістична протестність. Ніхто не знає точно і не хоче обговорювати реальні заслуги перед людьми кандидатів на виборні посади, однак всі пліткують про їхні гріхи. У нас дуже мало конкретних думок про те, як зробити життя кращим – як правило, це думки про добре життя за чужий рахунок. Зате ми багато чого боїмося, причому переважна більшість наших фобій абсолютно безглузді. Тому ми завжди голосуємо не за більше добро, а за менше зло. І передвиборні дискусії схожі на інфантильне перекрикування народу і влади: «Хочемо того-то!» – «Не можна!» – «Не хочемо цього!» – «Треба, треба!» – «А що нам за це буде?» – «Їжте, що дають!». Хто більше народу нагодував, того і носять на руках з войовничими вигуками.

Принцип «один виборець – один голос» заохочує зловживання безвідповідальністю виборців. Але введення будь-яких виборчих цензів не робить виборців відповідальнішими. Історія показує, що еліти паразитують на своєму високому суспільному статусі та не розвиваються, а відштовхнуті суспільством особи промишляють розбоем і провокують безлади.

Демократію треба не обмежувати, а розвивати. Тільки треба зробити так, щоб люди усвідомлювали реальну ціну і значення свого вибору, платили за свій вибір. Голос кожного виборця має дорівнювати його вкладу в розвиток суспільства.

По-моєму, всі вибори і референдуми слід монетизувати, а демократичні процедури повинні замінити оподаткування. Адже зараз ми розбещуємо державу, даруючи їй одну і ту ж частку свого заробітку незалежно від того, наскільки добре держава працює. Замість цього нехай кожен вносить до державного або місцевого бюджету будь-яку суму грошей на підтримку того чи іншого кандидата на виборну посаду, хоч би і самого себе. Хто більше збере до бюджету, той і виграв вибори.

Нехай навіть дитина має право голосувати. Дитина проголосує копійками з кишенькових грошей за популіста, який обіцяє багато солодкого. Популіст програє, і дитина зрозуміє, що за популістів голосувати неправильно. А доросла мисляча людина віддасть тисячі зі своїх заощаджень за те, щоб влада забезпечила всіх хворих гіркими ліками. Переможцями монетизованих демократичних процедур будуть відповідальні політики, які гарантують виборцям-платникам (вже не платникам податків) розумність і прозорість використання отриманих під виконання конкретних обіцянок громадських (виборчих) коштів.

У суспільстві, де кожен свідомо платитиме за свій вибір, цінність людини вимірюватиметься не вірністю «своїм», а здатністю бути відкритою особистістю. Приносити користь собі та іншим, не задираючи ніс ні перед ким. Розвиватися, вірити в себе, дотримуватися вірності собі, володіти собою і жити в злагоді з усім людством, вільно володіючи усім доступними простором і часом, отримуючи з кожним днем все більше і більше прибутку від своєї відкритості, широти інтересів і поля діяльності. Відкрита особистість вкладає зароблені гроші не в справу війни, а в справу розвитку суспільного договору, творення відкритого суспільства. І природних прав у людини тоді стає більше, тому що ми вчимося продовжувати і робити більш радісним людське життя замість того, щоб скорочувати його і робити нестерпним, тому що ніяке насильство не залишається без наслідків.

Демократія за розвиненого феодалізму стала сучасною релігією, демократичні процедури – релігійними обрядами. Жерці демократичного культу – політологи, юристи та соціологи – можуть освятити та благословити що завгодно на замовлення побожних, тобто, кажучи сучасною мовою – демократичних баронів-феодалів, "олігархів". І дикунська маса, задурена традиціями первісно-общинного мислення, сліпо повірить будь-яким магічним священнодійствам та езотеричним словесним формулам демократичного обряду. Коли люди довіряють, не питаючи, пустим словам про те, що містичне всемогутнє суспільство створило їх, щоб вони служили йому, і зробить їх щасливими, аби тільки вони підкорялися волі більшості, бо, нібито, голос народу є голосом Бога, тоді люди стають кріпаками і з їхнім племенем дикунів можна робити що завгодно, показуючи кулак та обіцяючи царство небесне від імені більшості.

Вибори дозволили олігархам завоювати серця простолюду, і повернення здичавілих людей до ярма – лише питання часу. У юристів є таке поняття – реальна конституція. Це не брошура з гербом на обкладинці, а сутність системи владних відносин. Так от, по-моєму,

реальна конституція України, Росії, Білорусі та ще значної частини світу зараз приблизно відповідає феодальним відносинам темних віків середньовіччя. Незважаючи на інтернет і мобільний зв'язок, незважаючи на загальнодоступну освіту більшість людей бездумно керуються первісно-общинним мисленням, на кожному кроці жертвуючи правдою, чесністю, світлими задумами про майбутнє заради звичаїв і примх вузького кола "своїх", рідних, близьких, "нормальних", "адекватних".

Общинність перетворює життя людини на постійну трагічну боротьбу і колективне страждання, війну за виживання, щоб тебе не підняли на вила за "ненормальність" жителі свого ж села. Село тут може зображати будь-яку сучасну корпорацію. А на горі над селом, вище за общинні страждання і біснுவаті натовпи стоїть замок феодала, захищений кам'яними стінами багатовікового традиційного знання, як завойовувати масову вірність, користуватися довірою кріпаків і зіштовхувати лобами непокірних у своїй вотчині.

Олігархи з благословення міжнародних фінансових корпорацій за жорстким корпоративним лекалом будують керований в ручному режимі державний механізм, як раніше побудували налаштовані проти будь-яких змін соціальних відносин патерналістичні «церковні» та «освітні» корпорації, консервативні «професійні» корпорації, що гальмують прогрес за середньовічним цеховим принципом в інтересах збереження і збагачення верхівки, а також керовану монополістичну «ринкову економіку», кероване корпоративне «громадянське суспільство» та кілька керованих «всенародних» революцій на замовлення, які легалізували масові маніпуляції свідомістю, зіштовхнули лобами войовничих некерованих маргіналів та забезпечили природний відбір нового агресивно-слухняного покоління претендентів у олігархи, що позиціонувалися як «борці проти олігархії».

Взірцем олігархічного «життя по-новому» оголошено сінгапурську тоталітарну державу-корпорацію, яку навіть у Грузії з таким самим невеликим населенням не вдалося відтворити Саакашвілі, бо важко сумістити традиційну войовничість і свободолюбність горців та «меритократичний» авторитаризм східних «моральних авторитетів», що насаджують населенню рабський менталітет.

Для розправи над всіма, хто не хоче бути гвинтиком корпоративно-державницького механізму олігархів, насаджуються деспотичні догми корпоративної дисципліни. За найменший відступ від цих догм вся олігархічна машина знищення особистості починає працювати проти відступника. Навіть «домашніх улюбленців» олігархів – народних депутатів – непристойно цькують за «пропуски засідань», «кнопкодавство» та законодавчі ініціативи, не взяті з благословення кишенькової «коаліції» з мародерського «пакету реформ» від експертів-найманців олігархів. Зрештою парламент перетворюється з місця для дискусій на потішний плац, де цивільних примушують марширувати в ногу з військовими, хамуватими «героями» олігархії. Хто не хоче марширувати, тим затикають рота брудною лайкою. Хто не затикається

і після образ, тих можуть і побити, фізичне насильство є невід'ємною рисою парламентаризму відсталих країн.

В усьому світі, в тому числі в Україні, остаточно затвердилася неофеодальна монополія олігархів, що обманює та принижує кожну людину, включаючи і самих олігархів, бо ці нещасні наполеончики змушені постійно воювати з купою свободолюбних людей за свій несправедливий привілейований статус, хочуть вони того чи ні.

Однак людську свободу волі неможливо монополізувати, скільки б хто не старався. Кожна людина має природне право вірити в себе, бути вірною собі, володіти собою. Тобто, здійснювати політику суверенітету особистості.

Прийнявши рішення вважати себе центром суспільного життя, кожна людина створює для себе чесну науку на основі власного життєвого досвіду, чесне суспільство на основі власних соціальних зв'язків, чесне багатство на основі висловлювання доброї волі та дотримання свого слова і зрештою чесну владу на основі людської довіри, терпимості, взаємності та мудрої згоди. Хай монополісти ізолюються і воюють за привілеї – чесні люди виходять з-під маніпуляційного впливу монополій та будують навколо себе успішне життя. Суспільство відкритої душі та творчої довіри, створене рівноправними людьми, показує жертвам монополізму життєздатну альтернативу ізоляціоністській гордині та жадобі. Їм залишається або погоджуватися з майбутнім, або залишатися у минулому.

Нам кажуть, що влада – це корпорація, що політику роблять партії, «командні гравці», а не особистості, що треба виключити «ненадійний» «людський фактор». Коли ми лякаємося корпорацій, нам пояснюють, що корпорація – це звична корупція, набирають у корпорації наївних людей подачками-пряниками, а потім насаджують дисципліну і дають корумпованим учасникам корпорацій батоги, щоб заганяли в корпорацію тих одинаків, які раніше не спокусилися на пряник. Батогом стають звинувачення у корупції, причому ці звинувачення завжди фейкові, вибіркові, застосовуються для морального знищення «чужих», а всі «свої» пов'язані між собою тією самою корупцією. І зрештою ми бачимо, що весь «людський фактор» монополізований власниками «корпорацій», ми продали душу олігархам. А влада, закони, багатство, політичні програми, мир і війна, стабільність і революція – все це зовсім не те, що ми описували в шкільних творах на «відмінно», в курсових та дипломних, про що ми читали в книгах і бачили по телевізору, бо вся «наша» «влада» зрештою виявляється фальшивим прикриттям монополії олігархів.

Але й монополія олігархів має інший вимір. Вони, так само як і ми, наче грають в дурня готовими картами від міжнародних корпоративних фінансистів.

Наші публічні та приватні обговорення ситуації, що склалася в Україні і особливо навколо Криму, схожі на карткову гру в дурня. Карти меседжів здаються з колоди пропаганди всіх мастей і рангів, від дуже ненадійних «шісток», чуток в соціальних мережах, до вельми

авторитетних «тузів» – офіційних повідомлень по телевізору. Співрозмовники–гравці просто кидають на стіл карти, які дісталися їм випадково. Причому часто буває так, що гравець з поважним виглядом витягує козирну шістку, щоб побити некозирного туза, і тут з'ясовується, що інший гравець вважає козирною зовсім іншу масть.

Вірити пропаганді – себе не поважати. В тому числі, тонкій пропаганді, зверненій не до легковірності мас, а до безкомпромісної принциповості експертів. Вам подобається, що у карт козирної масті знайомі обличчя, ці розумні валети–дами–королі не просто тягнуть ковдру на себе, а висловлюють абстрактні ідеї, близькі і цінні для вас. Але по суті вони вас втягують в ту ж саму гру в дурня.

Якщо без дурнів, то ані новини, ані наука, ані право в їх сучасному вигляді не допоможуть зрозуміти, що відбувається. Наукою це не пояснюється. Правом не санкціонується. Жоден провидець такого розвитку подій не пророкував достатньо точно і гучно. Незграбні домисли постфактум не будемо брати до уваги. А новини, за великим рахунком, тільки заплутують картину світу в інтересах пропагандистів, що гнуть свою лінію під виглядом новин. У найкращому разі новини документально передають з мінімальними спотвореннями якісь частини картини подій. Але ні новини, ні коментарі експертів практично не проливають світло на рушійні сили і перспективи розвитку конфлікту.

Які це рушійні сили? По–моєму, корпорації в найширшому сенсі слова. В українській неофеодальній революції олігархи–маніпулятори самі маніпульовані транснаціональною корпоративною культурою, яка лише за формою є феодальною, а за змістом вже відірвалася від землі. Виводячи геополітичних гравців на поле бою за кредити фінансистів–глобалістів, неофеодалізм рие могилу для померлої геополітики.

Корпорації бурхливо створюються по всьому світу і стають більш популярними, ніж держави. Найбільші країни світу теж створили неурядові корпорації, які підтримують лояльність до цих країн по всьому світу і під виглядом незалежних громадських рухів лобюють інтереси своєї країни за кордоном. З іншого боку, діловий світ створює корпорації, щоб протистояти урядам, не платити податки, системно користуючись лазівками національного і міжнародного права, корумпувати державний апарат і захоплювати владу. Офшорний скандал, що виявив таємні корпорації низки національних лідерів, а також невдалі спроби держав обмежити вільний рух капіталу свідчать про те, що корпоративний світ переріс націоналізм.

Українські феодалі для демагогічної політики, революцій, взаємодії з іноземними феодалами та інших сумнівних обгородок також створюють лояльні їм квазі–громадські корпорації, які нерідко ворогують, але по суті належать одній київській фінансово–промисловій групі. Росії запропонували в партнери «Український вибір» Медведчука, який пропагує митний союз. Агентству з міжнародного розвитку США підсунули рух «Чесно» Рибачука, який пропагує євроінтеграцію. Для захоплення влади силою з фанатичних націоналістів та футбольних фанатів нашвидкуруч сконструювали військово–політичну корпорацію

«Правий сектор». До речі, у час найбільшої активності це була не анархістська вольниця бойовиків, як здавалося на перший погляд, а корпорація по захопленню влади на зразок більшовицької партії Леніна. В «революційному вченні» лідера більшовиків Леніна і лідера українських правих Яроша є веселі паралелі. Ленін написав книгу «Держава і революція», а Ярош – брошуру «Нація і революція». Ленін проголосив запорукою перемоги революціонерів створення партії орденського типу, яка не цуратиметься знищувати ворогів, і Ярош закликав створити так само агресивний «національний орден». Мені здається, вся різниця між Леніним і Ярошем полягає в тому, що соціал-державницький монополістичний комунізм Леніна заснований на марксизмі, а націонал-державницький монополістичний комунізм Яроша заснований на уніатстві. Що не дивно, бо його кумир Степан Бандера був сином греко-католицького священика. У Леніна революційний клас – трудящі, а у Яроша – вірні парафіяни. Які, до речі, теж – трудящі. Адже кардинал Любомир (Гузар), найстарший, найавторитетніший з лідерів української греко-католицької церкви багато років проповідує наступний закон праведного життя: «трудіться і моліться».

Отже, в сучасному світі правлять корпорації, держави стали лише одним з багатьох видів корпорацій. Держава – корпорація, що надає послуги із забезпечення недоторканності клієнтів (лояльних державі людей і корпорацій), а також їх власності на певній території. Раніше, коли у людей було мало технічних можливостей для самозахисту і пересування з місця на місце, держави домінували. З розвитком науково-технічного прогресу ситуація змінилася. Послуги держав все ще потрібні, але чимало цих послуг можуть надаватися недержавними корпораціями без прив'язки до певної території. Втім, великі держави стали великими корпораціями і за ними визнається статус «батьків» світу корпорацій. Нікуди не поділася і повага до «дідів» корпоративного світу – релігій.

Неофеодальна політика набуває корпоративних рис. У випадку банкрутства в бізнес-корпораціях відбуваються рейдерські захоплення, злиття і поглинання, а в політиці – перевороти і зміна влади. Це ми бачили на прикладі экс-президента Януковича та кримського політика-олігарха Константинова. Янукович дуже багато пообіцяв і українцям, і Заходу, і Росії. Нічого не виконав, тільки вів розкішне життя. В результаті його режим був роздертий на шматки кредиторами. Українці забрали у нього в рахунок боргів Межигір'я, Захід – активи в західних банках, Росія забрала у нього Донбас. Константинов набрав мільярдні кредити в російських і українських банках. За рахунок цього і став спікером, купив лояльність кримчан. Перед Росією він розплачується реалізацією рейдерської схеми з передачі Криму до складу Росії під виглядом «самовизначення кримського народу» на «референдумі». Від сплати боргів українським банкам він намагається піти, ховаючись за великою спиною Росії. Руками Константинова не Росія як держава, а російські корпорації створили кримську квазі-автономію і приєднали її

до своєї кишенькової Росії. І хоча це сумнівно з точки зору старого міжнародного права, нові реалії корпоративного світу роблять таку оборудку де-факто легітимною, тому що природне право на стороні корпорацій, вони сильніші за держави і міждержавні структури. Нехай обурюються державники старого гарту, світ яких руйнується на очах. Корпоративним менеджерам тут все зрозуміло і заперечити нічого, хіба що у вигляді примітивної пропаганди в стилі "не вірте очам своїм".

Особлива ознака корпоративного світу – мінімізація насильства. Коли корпорації воювали проти старих держав, лилася кров мільйонів людей (згадаємо більшовицький терор). Коли корпорації воюють з державами-корпораціями, країну можна захопити ціною сотні життів, а півострів – взагалі без трупів. Корпорації навчилися і вчать держави-корпорації дбайливо витратити людський ресурс, хоча буває і так, що здичавіла воєнщина нестримно проливає кров, поки її не примусять вгамуватися.

Будь-яка держава — це просто велика охоронна фірма. Всі вони починають державницький бізнес з розбійництва. Лідери цього бізнесу стають захисниками мирного населення від собі подібних, а лузери-рекетири продовжують мобілізувати мирне населення на свої бандитські війни. І зрештою їх знищує накручений ними самими натовп. Бо безчестя ніколи не залишається безкарним, а примушувати мирних людей воювати — це крайній ступінь безчестя для військового.

Отже, зараз не держави творять корпорації і маніпулюють ними, як було раніше, а корпорації підпорядковують собі держави, створюють і ліквідують держави, організовують злиття і поглинання держав. Найуспішніші корпорації роблять держави своїми дочірніми компаніями, згадаємо приклад путінського кооперативу «Озеро». Глобальна політика перестає бути геополітикою. Події в Україні – ще одна історична віха в створенні нового, корпоративного світу.

І, по-моєму, вже зараз пора задуматися над тим, якою буде наступна екзистенційна революція. Я думаю, це буде революція суверенітету особистості.

Для лідерів сучасного корпоративного світу, неофеодалів і капіталістів, які маніпулюють феодалами за допомогою фінансових інструментів, людина є лише корпоративним ресурсом. Корпорації задовольняють потреби людей і під цим приводом претендують на володіння людською душею, ловлять людей в різні мережі, всіма правдами і неправдами домагаються керованості, лояльності до себе, передбачуваності. Але вже зараз люди починають створювати корпорації для захисту прав людини і викриття корпоративної пропаганди, захищаючи себе від корпоративного контролю.

Простота, жадібність, масовість великих корпорацій – не тільки їх сила, але і їх слабкість. Атакуючи корпорації за велінням розуму і серця, а дуже часто і на замовлення конкурентів, багато людей починають розуміти, що в центрі світобудови як його творець, господар і відповідальний організатор повинна стояти вільна особистість. Люди починають відчувати первинність власної особистості поряд з

корпоративною ідентичністю, будь то віросповідання, нація, фах, партійність, бренд, мережа, захоплення, трудовий колектив, команда, сім'я або будь-яка форма залежності, заснована не на договорі вільних людей, а на перебільшеній і містичній прив'язаності.

Всі залежності поступово будуть десакралізовані. Єдиною святинєю нового світу буде розум – відкритий розум, свобода волі, здатність домовлятися. Це буде революція людської віри в себе, вірності собі, володіння собою. Не буду приховувати, я дуже чекаю її і роблю все, щоб наблизити її перемогу.

Порошенко – агент Путіна, Україна – офшор «Газпрому»?

Путін і Порошенко зараз антагоністи, але між ними багато спільного. Обидва – юристи-міжнародники, на початку 90-х опікали перші валютні біржі. Обидва прийшли до влади з другорядних ролей як компромісні фігури, гаранті недоторканності еліт. Рейтинги обох запаморочливо злетіли на тлі громадянської війни (у Путіна в Чечні, у Порошенка на Донбасі), завдяки постійній появі в телевізійних новинах у позитивному контексті. Ось дивіться: з одного боку, благодійність і демократизм Порошенка чи впевнений оптимізм Путіна; з іншого боку – жахи війни. І страшні промови всіх інших політиків. Які лякають, що завтра буде гірше, ніж сьогодні. Вибір був безальтернативним.

І Путін, і Порошенко є лідерами амбітних бізнес-клубів. У Путіна це "кооператив Озеро", дачне містечко з впливовими сусідами: банкірами, чиновниками. Порошенко тісно пов'язаний з "київською фінансово-промисловою групою" Пінчука-Медведчука-Суркіса. Пінчук "європеець" і прозахідний меценат. Медведчук, як відомо, головний український друг Росії і навіть кум Путіна. Суркіс – його бізнес-партнер, президент футбольного клубу "Динамо". Того самого футбольного клубу, чий "ультрас" (уболівальники-радикали) стали бойовим загоном феодальної революції в Україні. Яка іронія: ультраси розважались образливими кричалками про Путіна на акціях, організованих за гроші кума Путіна!

Порошенко, як і Путін, образно кажучи, «підриває» свою батьківщину. Він з перших днів "Євромайдану" замішаний у подіях, що дають багату поживу для конспірологічних версій. Його вірна прихильниця Руслана – організатор і перший голос Євромайдану. Його «5 канал» формує «революційну» новинну стрічку з кінця 2013 року. Не секрет, що він давно підтримує організації уболівальників-ультрас, улюбленим заняттям яких є бійки з міліцією. Ультрас «охороняли» студентські акції протесту проти зупинки євроінтеграції, а в фатальну ніч на 30 листопада 2013 року затіяли бійку з міліцією і спровокували застосування надмірної сили, розгін протестуючих. Під час атаки на Адміністрацію Президента 1 грудня Порошенко не побоявся виступати з

гучномовцем в гущі агресивної юрби – значить, знав, що навколо свої люди, натовп контрольований.

Путін командував контртерористичною операцією, Порошенко антитерористичною. Обидві сумно відомі великими побоїщами, такими, як штурм московського театрального центру на Дубровці зі 174-ма загиблими і штурм одеського будинку профспілок з 48-ма загиблими.

У долі Порошенка, як і у Путіна, є свій Березовський – багатющий союзник, ім'я якому Ігор Коломойський. Без медіа-ресурсу Коломойського і всюдисущих структур групи «Приват» революція б не вдалася. При цьому відносини у двох олігархів складні. Коли Порошенко в перший рік правління Ющенка очолював Раду нацбезпеки і оборони, вони не поділили з Коломойським обленерго. Був корупційний скандал, порушення кримінальних справ, судовий розгляд в Лондоні. І зараз Порошенко загнав свого ситуативного союзника в опалу, як Путін Березовського.

Підозрюю, що імідж західника, приписуваний Порошенку, має таке ж відношення до дійсності, як і подібний імідж Путіна до того, як йому дали розвернутися. Медовий місяць Порошенко з Європою швидко закінчиться, особливо з урахуванням зростання впливу крайніх правих і євроскептиків, який продемонстрували результати виборів в Європарламент. Порошенко швидко вичерпав кредит довіри європейських політичних і ділових кіл та за російським зразком буде «керувати демократію», за ширмою якої ховається особиста диктатура, на взяті в кредит гроші. Чому ж Порошенко раптом виявився душителем свобод? Відповідь проста: він прагматик. Якщо народ до того здичавів, що поважає тільки демонстрацію сили, тоді національний лідер може стати диктатором. Ми бачимо всі ознаки цього: народ мобілізують брати участь у братовбивчій бійні або, як мінімум, співчувати її учасникам і організаторам, коли лідери громадської думки тонуть в якійсь криваво-шоколадній суміші і булькають звідти щось войовниче, без серйозного комплексного аналізу того, що відбувається, тільки з повторенням пропагандистських штампів. Тривожний сигнал – Порошенко не пішов на дебати з Тимошенко. Справді, про що дебатовати магнату зі своєю вчорашньою політичною утриманкою, яка не виправдала довіри українських олігархів та загралася у геополітику з московськими і вашінгтонськими олігархами?! Заради перемоги Порошенка в першому турі виборів епігон Тимошенко, абсолютно дута фігура Олег Ляшко за допомогою однієї лише дорогої реклами був виведений на третє місце за рівнем популярності за тією ж схемою, за якою раніше "розкручували" Тимошенко. Розплодилися і інші шоу-проекти, цілі шоу-партії із зірковими лідерами на зразок боксера і персонажа "Зоряних Воєн", акціоністів, перформансистів, всіляких одноденок – пародій на політиків, які грають на боці Порошенка. Виключно цинічною є неконкретика передвиборної програми Порошенка, там голий популізм і суггестивна заспокійлива риторика, яка його ні до чого не зобов'язує. У перерахованому я вбачаю нахабний виклик всім розумним людям, які хочуть робити свій вибір усвідомлено.

Порошенко не потрібні розумні виборці, він не хоче широкого творчого діалогу і не готовий до нього. Він вважає за краще найняти армію пропагандистів і командувати інформаційною війною. Порошенко не хоче чути критики і відповідати на неї. В Україні йому ніхто всерйоз не опонує. І люди не бачать у всьому цьому нічого поганого. Чи треба пояснювати, що це значить? Коли ми дозволяємо собі і шанованим нами людям замикатися в колі «своїх», життя перетворюється в постійну війну з чужинцями, війну проти правди і змін, війну проти прав і свобод, війну проти честі і гідності людини. Демократія без серйозних дебатів – це демагогія, жалюгідне прикриття для масового невігластва і диктатури, неминучої в дикому суспільстві.

Диктатура Порошенка означатиме переформатування української політично-правової системи за російським зразком. Насправді, до цього все йде.

Найбільш помітна путінізація України у рості популярності расистських, сексистських, гомофобних угруповань.

Показово, що західні гранти українські інституції громадянського суспільства витрачають на дискримінацію, що точно не відповідає умовам надання грантів. Активісти кампанії "Стоп цензурі" вимагають заборонити "російську пропаганду", тобто будь-які інформаційні продукти з критикою шаблонного войовничого "патріотизму". "Незалежна"-в-лапках-у-грантодавців "медіа-профспілка" замовляє юристам вигадати правові способи заборони працювати іноземним журналістам в Україні. Комітет виборців розкішною телевізійною рекламою "прийди на вибори або балотуйся сам" апелює до політичної активності чоловіків, залишаючи за жінками лише право підтримати "сильну статтю". Незважаючи на дику дискримінацію, гранти продовжують видаватися, очевидно, тому, що на роздачі давно сидять політично лояльні до режиму Порошенка особи. І їхня "боротьба проти корупції" спрямована на обмеження свободи бізнесу, конкуруючого із київською фінансово-промисловою групою.

Чим більші ми патріоти, тим більше маємо проблем. Інфляція, війна, вуличні сутички, лісові пожежі. Вперше Київ, як Москва – в «димі вітчизни». Бо армія десь воює й не допомагає гасити ліс і торфовища. Довгі роки невідомі герої мирного часу примудрялися берегти країну від воєн та природних катастроф. Тушили пожежі у зародку, не дозволяли їм розповзтися та досягти епічних масштабів. Ми не знаємо імен цих майстрів своєї справи. Що набагато гірше – втрачена їх наука. Замість культивування практичних знань та навичок, відповідальності за себе і все навколо себе ми зациклилися на пустому, беззмістовному і самовбивчому «патріотизмі». Ми страждаємо від власного невігластва, бо не хочемо, не вміємо і забули, як жити в мирі та уникати катастроф. Більше того, ми ліземо поперед батька в пекло. Нам не вистачає того лиха, яке вже спіткало Україну. Ми все ще хочемо чи то перемогти, чи то зрадити власний здоровий глузд.

Бійня під Верховною Радою, де накручений політиками натовп убив мобілізованих політиками військовослужбовців, є квінтесенцією духу

часу, чи то – диму і попелу часу. Здавалося б, парламент – місце для полеміки та мирного випрацювання рішень. Але з року в рік народ приводять під його стіни, щоб розпалювати пристрасті та агресію. І хто робить це? Депутати. Люди, обрані для того, щоб вести діалог, домовлятися, узаконювати згоду, уникати війни всіх проти всіх.

Дискурс «зради» і «перемоги» навколо змін до Конституції однаково абсурдний з обох боків. Всі мовчать про вибудовування централізованої вертикалі президентської влади під предлогом так званої «децентралізації». Порошенко каже, що зміни потрібні як «поле для маневру», щоб не ми, а Путін першим порушив Мінські угоди. Опоненти Порошенка стверджують, що зміни написані під диктовку Путіна. Обидві сторони вважають Мінські угоди неприйнятними, і суперечка йде лише про те, чи треба брехати, що ми їх визнаємо та виконуємо! Як так сталося, що ми перестали вірити у діалог та домовленості і підписуємо угоди лише для того, щоб швидко «кинути» іншу сторону?! Честь для нас нічого не значить, а «гідність» полягає у саморуйнуванні?! Нам що, жити набридло, якщо ми з таким завзяттям ліземо у пекло війни?! На бізнес-форумах у нас вже зривають овації феєричні ірландські «гуру» з «слоганами» на зразок «треба рекламувати не зброю, а убивство»...

Катастрофа трапилася з культурою, яка мала б нагадувати нам про глибину нашого падіння та подавати соломинку для порятунку.

Кілька років тому невідомий художник намалював картину «Останній день Ради», яка мала сенсаційний успіх. Ви пам'ятаєте: пожежа в парламенті, депутати вистрибують з вікон, а народ втішено гуляє поряд, гріється, постить фото в соцмережі. Ця віртуальна реальність вже недалеко від перетворення на дійсність. Але ж художник лукаво не намалював, скільки народу поляже поряд з кожним спаленим депутатом...

Література – взагалі тихий жах, індикатор повного розтління нашої свідомості тупою агресією, божевільним поділом людства на своїх-чужих за якимись печерними племінними критеріями. Взяти хоча б одіозний блог Ольги Деркачової «Лиш не кажіть, що я расистка». Авторка – молодий, але вже титулований науковець, практикуючий педагог – пише, що «наші» чоловіки помирають на війні, а «порожнечу» займають «чужинці» й дівчата народжуватимуть від «купки негрів».

«Вони просто заселять звільнений нами простір. Вони просто візьмуть нас кількістю і нашою політкоректністю. А що робити? Я не знаю. Чесно» – ділиться відчаєм пані Деркачова.

Таке мислення – у людини, яка вчить дітей. Тобто, як ніхто інший має знати, що безнадійних людей не буває. Кожного за бажання можна чомусь навчити, кожного можна мотивувати, з кожним можна домовитись. Таке мислення – у авторки підручників та монографій, ліричних казок і роману про те, як студентка закохалася у викладача. Невже вона не відчувала, занурюючись у відчай, як трагічно корумпована її свідомість ненавистю до «чужинців»? Як обезцінене такою беззмістовною ворожістю те, що здалека виглядає емоційним

багатством, емоційним інтелектом? Поки не побачиш повну відсутність емпатії до інакших, небажання прийняти їх гостинно і гідно, як людина приймає людей, рівних собі... Таке мислення – у філолога. Знавця науки, яка дозволяє знайти спільну мову з носіями будь-якої мови. Але вона свідомо викидає здобуті знання на смітник. Для неї існує тільки маленька затишна хатинка, в якій живе вона з сім'єю таких, як вона. А господарем і господом у хаті, главою сім'ї є ненависть і страх. Небажання міняти світ. Слепе сатанинське переконання в тому, що є якийсь надлюдський вічний порядок, за який треба життя покласти, а кожен, хто живе по-своєму, а не по-нашому – то, нібито, лютий ворог, якого на гарматний постріл до хати не можна підпускати. А якщо вже той набрався нахабства проходити по вулиці повз наші вікна, то треба посадити за вікном снайпера, який відстрілюватиме «чужинців»?..

Коли філолог свідомо відмовляється розуміти і поважати інші мови, крім своєї – це свідомий вибір невігластва. І свідомий, самовбивчий вибір катастрофи. Бо правильно сказав Декарт – мислю, отже, існую. Хто не мислить про удосконалення власного буття, про побудову домовленостей і стосунків зі всім мислячим людством, а цілодобово винуватить у своїх бідах чужинців і впивається ідіотською ненавистю до них – ті стають ходячими надгробками самим собі. Втім, такі надгробки далеко не зайдуть. Їх завжди зупинить огорожа добровільно обраного собі кладовища власної обмеженості.

Пані Деркачова – не перший український філолог-ксенофоб. Згадаймо пані Фаріон, яка завзято бореться проти російської мови і роздає дітям зброю, женучи їх на війну проти Росії. Мабуть, небажання філологів чути іншу мову та культивування ними мови ворожнечі є першою ознакою дезінтеграції народної мудрості.

Дискурс війни, по суті, прикриває перетворення України на західний шлюз російського капіталу, бо безпосередньо з росіянами західний капітал торгуватися не хоче: надто часто "партнери" порушували свої обіцянки.

Перетворення України на російський офшор почалося давно. У січні 2009 року співвласник компанії RosUkrEnergo Дмитро Фірташ розповів, що викупив контрольні пакети акцій ряду міськгазів та облгазів, що дозволило йому сконцентрувати 75% ринку поставок газу кінцевим споживачам. Олігарх Фірташ вже давно визначає політику України за допомогою технології одночасного корумпування і влади, і опозиції. Зараз він підтримує режим Порошенка і опозицію Львовича. Так само раніше він контролював адміністрацію Януковича через того ж Львовича і контролював опозицію, фінансуючи Кличко. До того ж Фірташ формує громадську думку через кишенькові ЗМІ та корпоративну лояльність трудових колективів багатьох структур великого і середнього бізнесу, які йому належать частково або повністю. І що характерно, багатство і вплив Фірташа повністю залежить від торгівлі російським газом, стратегічним ресурсом, до якого Кремль дає доступ тільки своїм людям. Як виявилось на віденському процесі, олігарх Фірташ є партнером олігарха Ротенберга, а Ротенберг є гаманцем

Путіна. Тому я переконаний, що владний і опозиційний мейнстрім в Україні фінансується з гаманця Путіна. Навіщо Путіну фінансувати українську владу, яка нібито воює з Путіним? Справа в тому, що Росія програла технологічну і економічну гонку з США. Путін намагається компенсувати поразку, звертаючись до військової справи, де Росія вважається досить сильною. Він думає: якщо в мирний час США є світовим лідером, єдиний спосіб зробити світовим лідером Росію – почати велику війну. А для цього потрібен ворог, який грав би з ним у піддавки, тому що США Путіну не по зубах. І роль карикатурного ворога, на жаль, дісталася Україні. При цьому Європа залишається ареною корупційного змагання Кремля з Білим Домом. Фірташ, наприклад, як зразковий феодал покорив своєю дикунською щедрістю корумпований європейський істеблшмент у Великій Британії, Австрії та інших країнах.

Майдан зрадили, замість просування патріотів до влади їх послали вмирати в кривавих "котлах" спровокованої війни, а при владі опинився службістсько-злодійський режим за зразком путінського, зрозумілий і підконтрольний Путіну.

Є безліч зовнішніх подібностей в тому, що робить Путін і що робить Порошенко на гроші Фірташа. Гасло Порошенка "Єдина Країна" схоже на путінську "Єдину Росію". Обіцянка Порошенко подвоїти ВВП до 2020 року повторює таку ж обіцянку, дану росіянам Путіним. АТО на Донбасі копіює путінську КТО в Чечні. Банда Порошенка багато обіцяє своєму народові і всьому світові, провокуючи всіх робити дурниці, а в критичний момент знову і знову зраджує, імітує демократію на західні і путінські гроші, в тому числі легалізовані на заході протягом усього ХХ століття – це, за моєю версією, легендарне золото компартії, якого не торкнулися ніякі санкції. Кремлівський тиран вже зловтішається, тому що на тлі затіяних ним воєн світ все більше його боїться. Путін хоче бути всесвітнім паханом і діє за принципом: бий своїх, щоб чужі боялися і поважали. Колись українці та росіяни були братніми народами, але Путін і рідного брата продасть заради шапки Мономаха. Це загальний гріх всіх наших лідерів, у випадку Путіна посилений ностальгією за імперською величчю, бо він марить, що після великої війни всі західні лідери будуть ходити перед ним навшпиньки. Українські олігархи на зразок Фірташа, в яких інвестовано російський капітал, фінанси і технології рабства, і українські політики на зразок Порошенка, в яких інвестовано російський політичний капітал націоналізму та розпалювання війни, служать інструментами здійснення мрії Путіна про загальнолюдський страх перед кремлівським мілітаризмом.

Фірташ залишається близьким до Кремля олігархом, незважаючи на окремі непорозуміння з "Газпромом". І велика частина його заробітку у вигляді "відкатів" потрапляє до "Газпрому".

Фірташ стоїть за такими багаторічними "реформами", як постійне підвищення тарифів, продаж Януковичем Криму під Чорноморський флот, здача Донбасу за жалюгідний ярлик на княження в Києві, лицемірна пропаганда "слов'янського братства" з карнавальними мілітаристичними танцями дикунів на БТРах навколо "великої

вітчизняної перемоги". А які панегірики транслиювалися олігархічними ЗМІ про щедрість руської душі, яка дозволяла кинути з барського плеча 4 мільярди на рік за улюблену військово–морську іграшку! За флот платив бюджет Російської Федерації, а мільярдні відкати з цих коштів за "дешевий газ" отримували пан Фірташ і "Газпром".

Парадоксально, але і посилення зверхнього "слов'янського братства", і велика слов'янська війна та антитерористична операція однаково грає на руку російським та українським олігархам. На відміну від народу, вони хочуть і вміють подбати про свій інтерес. Те саме сталося з війною в Чечні, у Південній Осетії: народ гине, а олігархи збагачуються, торгуючи зброєю і забудовуючи руїни.

З кінця минулого століття Україна служить "офшором" для російських олігархів, через який "газові" та інші мільярди роками перекачуються з російського державного бюджету в кишені наближених до Кремля олігархів.

Після "революції гідності" український офшор перетворився на "західне вікно" російського капіталу. Сюди бізнес тікає з півночі від грабунку Кремля, обкладеного з усіх боків західними санкціями за імперські амбіції, войовничість, зневагу не тільки до прав людини, але й до власності транснаціональних корпорацій, які керують західним світом. Україна, нібито ворожа Кремлю, насправді давно керується російським капіталом, раніше культурним, а тепер і фінансовим, і навіть наші недолугі демонстрації бажаної незалежності від Москви просякнуті невірницьким духом ординського дикунства та мілітаризму.

Наша недовіра один до одного, небажання і невміння домовлятися та чесно тримати своє слово, страх і агресивні натовпи – це плоди невігластва та мови ненависті, що процвітають за режиму Порошенка в Україні так само, як і за режиму Путіна в Росії.

Але ми все ще можемо знайти спільну мову, загасити лісові пожежі (на які фронти зіслані ті невідомі умільці, що гасили їх раніше?..), розігнати «дим вітчизни» та зупинити війну – якщо згадаємо навички ставлення до кожної людини як до потенційного брата по розуму. Нам варто міркувати про майбутнє, а не про «зради» та «перемоги» у рабстві в Порошенка та Путіна.

Незалежність з присмаком самообману

Кожен день незалежності України я зустрічаю не як свято, а як черговий копняк історії. "Пригадай!" – чую її безгучний докір. – "Скільки мрій було, і як мало зроблено!".

Збудувати правову демократичну цивілізовану державу, де основними цінностями будуть реальність прав і суверенітет особистості. Зупинити зубожіння народу. Створити гідні умови життя

людей, такі ж, якими відзначаються передові країни світу. Все це декларувалося у зверненні Верховної Ради України з нагоди проведення референдуму про незалежність.

Це були не обіцянки, як, мабуть, вважали більшість халявників-колективістів – найрозповсюдженій соціотип у радянській та нинішній Україні. Зараз їх старше покоління волає про цинічний обман та прагне повернутися до СРСР.

Обіцянка, насправді, у цьому зверненні була одна. І то – вельми прагматична: "Іншого шляху, крім незалежності, для України немає".

Решта звернення – заклик до дії. Заклик, звернений до кожного. Держава на якусь історичну мить зцілилася від прагнення регламентувати кожен крок своїх громадян і дала людині широкий простір для особистого розвитку.

У повітрі носилися прості очевидні ідеї. Маєш свободу – зупини своє зубожіння. Вчись, працюй, мрій, твори своє щастя. Не дивись, що кажуть інші. Роби те, що маєш робити по правді. Створи сам свою суверенну особистість. Реалізуй свої природні права.

Цей момент тривав недовго. Бо більшість людей не почули голосу історії. Вони стояли на місці, дивилися вгору, чекали наказу та пропускали повз вуха слова про самовизначення кожної людини.

Вони не мислили себе поза колективом, без мудрого вождя. Вони не могли дивитися в майбутнє. Це – головний недолік тої "ментальності", яка століттями культивувалася "в наших палестинах".

На жаль, придушення індивідуальності та оспівування самозречення починається з сім'ї, остаточно формується освітою та активно підтримується всіма великими інституціями суспільства, які таким чином нав'язують власний авторитет: владою, засобами масової інформації, громадськими та релігійними організаціями.

Я вірю, що Божий дар самостійно вирішувати свою долю може прокинутися у кожній людині. Однак не кожен здатен його відкрити, повірити у себе, свої права, свою правду, свою силу, свою толерантність, свою підприємливість.

Багатьом людям події 20-річної давнини допомогли відкрити в собі цей дар. Вони стали вільними людьми у вільній країні, збудували своє щастя і можуть зараз пишатися плодами своєї праці.

Багато людей зловживали цим даром. Будучи невинними матеріалістами, вони відмовлялися від доброї волі як вищої мети та ставили собі за мету банальне збагачення. І з характерною недалекоглядністю матеріалістів хапали все, що могли схопити.

Захоплювали і людей, користувалися їх несамостійністю, очікуванням вождя. А потім вбивали один одного, втягували суспільство в конфлікти навколо розподілу захопленого, бо не знали, що робити далі.

Зараз такі самі матеріалісти з тою ж жадібністю в очах сподіваються нового перерозподілу, розкулачення, "наведення порядку", "зміни поколінь", або навіть революції. Якогось зовнішнього фактора, який би докорінно змінив життя.

Однак вони обманюють себе. Навіть якщо з неба посиплеться мана, вони не зігнуться, аби підняти її. Натомість лятимуть останніми словами олігархів, які, поки народ дивився вгору, змели ману з-під ніг у централізовані пункти розподілу мани, і урядовців, які не забезпечили кожному бідняку справедливу соціальну порцію...

Нема правди у вічному скигленні рабів та бунтарстві халявників.

Нема правди у прагненні продати подорожче свою незалежність.

Незалежність – це можливість, якій нема ціни. І її потенціал буде реалізований, коли кожен громадянин бачитиме себе двигуном прогресу.

Мало проблем? Запровадимо цензуру!

Айда в казарми! Айда в неволю!

Тарас Шевченко

Що таке цензура? Спитаю інакше: чому ми кажемо комусь заткнутися, вимагаємо заткнутися, примушуємо заткнутися силою? Бо нас образили. І ми не хочемо розбиратися в причинах. Почуття образи не стримується. Ми не замислюємося, чи не образили самі когось, як владнати конфлікт миром для взаємного задоволення. Наша гідність для нас — все, а чужа гідність — ніщо. Нам здається, що можна і треба примусити замовчати тих, хто каже нам неприємні речі. Піддаємося імпульсу “праведного гніву”, кидаємося в бійку, добре, якщо словесну, але нерідко йдуть у хід кулаки та зброя.

Коли окремих негідників чи банда затикає людям рота, це зветься хамством чи злочином. Коли ж затиканням рота займається держава, це зветься цензурою. Цензура — це завжди хуліганство влади, прояв цинічної зневаги до прав людини. Люди демонструють відвертість, користуються природним правом на вираження власних поглядів, симпатій та антипатій, засвідчують у спілкуванні, що існує певна проблема. Влада нахабно відмовляється вирішувати проблему і натомість застосовує насильство, щоб проблема залишалася прихованою та не підривала авторитет влади своїм відкритим існуванням.

Ми не можемо і не хочемо стримувати свої статеві інстинкти? Ні, не можна це обговорювати, бо статеве життя приватне, на цій приватності ґрунтується патріархальна влада чоловіка, глави сім'ї. Краще заборонимо порнографію, нетрадиційну сексуальну орієнтацію та фемінізм, а жінки хай ходять з прикритим обличчям та у довгих юбках, щоб ніщо не показувало, як погано не стримувати наші статеві інстинкти.

Ми не можемо і не хочемо стримувати свої стадні інстинкти? Ні, не можна це обговорювати, бо якщо люди при прийнятті життєво

важливих рішень керуватимуться власними раціональними міркуваннями, а не поділятимуть почуття натовпу, буде зруйновано соціал-демократичну (християнсько-демократичну) за назвою, а по суті неофеодальну систему маніпулювання суспільною думкою через кишенькові “неприбуткові” корпорації олігархів. Краще заборонимо екстремізм та мову ненависті, щоб ніщо не показувало, як погано не стримувати свої стадні інстинкти.

Ми не можемо і не хочемо стримувати свій гнів, егоїстичний ізоляціонізм, зверхність та агресивність? Ні, не можна це обговорювати, оскільки відкрита людяність підриває бойовий дух нації, замість війни люди знаходять спільну мову і перестають бути ворогами, професія воїна маргіналізується, ринок насильства звужується, цей товар стає нікому не потрібним, втрачають лідерство серед людства великі охоронні фірми, які зветься державами. Краще заборонимо ненормативну лексику, пропаганду комунізму та нацизму, щоб ніщо не показувало, як погано не стримувати свій гнів, егоїстичний ізоляціонізм, зверхність та агресивність. Звичайно, це не завадить нашим (і не нашим) патріотам збирати тисячі лайків під такими махровими репресивно-державницькими постами в соцмережах, яких би посоромилися Сталін, Гітлер, Хрущов та Бандера.

Між тим замовчування проблеми не сприяє її вирішенню. Заборона російських ЗМІ в Україні не заважає нам установлювати авторитаризм за російськими зразками. Наприклад, в Росії суди покійно штампують державне обвинувачення замість справедливого суду, який вимагає доказів вини поза будь-яким розумним сумнівом, і в Україні також з надр МВС вилізає законопроект № 2562 від 06.04.2015 р. про скасування презумпції невинуватості, поки лише у провадженні по адміністративних правопорушеннях. Хоча Європейський Суд з прав людини неодноразово наголошував, що в такому провадженні має бути презумпція невинуватості. Хоча у нас ніби й відбулася революція гідності, а оголошувати всіх людей правопорушниками — не просто негідно, це цинічний плювок в обличчя кожному українцеві та перший крок до поліцейської держави.

З “патріотичних” міркувань ми займаємось самоцензурою, поділяючи світ на “своїх” та “чужих”. Але прямо у нас під носом і з нашого схвалення “свої” стають гіршими за чужих.

Тарас Шевченко пише, що «в козаки охочі йшли». Українська військова традиція — професійне військо добровольців, а не орда підневільних призовників. Але тепер того самого Шевченка, який найжахливіші десять років свого життя у ненависній солдатчині відбував покарання за критику царя, притягують за вуха для пропаганди примусової військової служби під гаслом “Шевченко мобілізує”.

За зразком онлайн-армій тролів-брехунів з російського Ольгіно наша влада не вигадала нічого кращого, ніж організувати власний тролятник, та ще й зі статусом міністерства! Створили “інформаційні війська”, в які хто завгодно може надіслати повістку кому завгодно,

тобто підписати будь-чию електронну адресу на отримання інструкцій, як створювати фальшиві акаунти в соцмережах, як скандалити. Довели війну до абсурду.

Руслана Коцабу спецслужби кинули за ґрати після публікації відеоблога із проханням не надсилати йому повістку в армію. І в Росії, і в Україні однаково можна потрапити під арешт за пікет з антивоєнним плакатом, розклеювання антивоєнних листівок. ФСБ та СБУ майже одночасно почали публічні репресії проти громадських організацій солдатських матерів та їх активісток, оголосили їх агентами впливу ворога. Це просто смішно. Ще в давньому Римі поет Горацій писав: "війни прокляті матерями". Звісно, в Україні, у Росії, всюди матері протестують проти відправки на війну синів та чоловіків.

Чому ми досі не ратифікували Римський статут, хоча Україна зобов'язалася його ратифікувати за угодою про асоціацію з ЄС? Боїмося, що на лаві підсудних можуть опинитися наші герої? Табуйований критичний погляд на "своїх"?

Час знімати всі безглузді табу та займатися самоочищенням. Вирішувати проблеми, а не замовчувати їх із застосуванням цензури.

Хай, умовно кажучи, Гіркін та Ярош, Путін та Порошенко сядуть на одну лаву підсудних. Хай користуються презумпцією невинуватості. Хай чесний суд наднаціональної юрисдикції постановить справедливий вирок, яким би він не був, обвинувальним чи виправдувальним.

Вирішувати наболілі проблеми маємо разом, слухаючи один одного. Тільки дикуни вирішують проблеми у бійці, цивілізовані люди домовляються. Інформаційна безпека держави починається із верховенства права знати правду, зі свободи слова, а не з цензури та промивання мізків.

Після того, як Петро Порошенко прирівняв критиків мобілізації до ворогів України, мені не залишилося нічого іншого, як притягнути його до суду за протиправне посягання на мою честь і гідність як переконаного пацифіста, активного критика мобілізації, віруючого в найвищу цінність людини. На жаль, наші суди такі позови не задовольняють з міркувань елітарної солідарності... І все одно, незважаючи на підняті ставки судового збору та інші знущання під виглядом правосуддя, треба чесно казати владі всіма доступними методами, що цензура неприйнятна. Наприклад, коли цензура петицій на сайті парламенту не пропустила мої петиції про захист прав людини від обмеження на протиправних "референдумах" і про сміхотворність "антикомуністичної" цензури (кому тільки спало на думку забороняти... зірки?!), я також оскаржив це в суді. Цензорів треба ставити на місце, постійно і сміливо їм нагадувати, що вони дарма займаються дурницями і приречені на поразку.

Свобода вираження поглядів гарантується кожній людині статтею 10 Європейської Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод та статтею 34 Конституції України. Відповідно до статті 30 Закону України "Про інформацію" ніхто не може бути притягнутий до відповідальності за висловлення оціночних суджень, зокрема, критики.

Та навіть якщо б не було цих законів, ми знаємо, що закони будь-якої держави, якою б сильною вона не була, і навіть міжнародні договори встановлюють лише дрібні поправки до величних законів природи. І природа людини така, що людям не можна назавжди заткнути рота. Зрештою правда буде сказана, рано чи пізно її почують та зрозуміють.

Гігабайти войовничого марення не підлягають цензурі, але треба вчитися ставити крапку. Воюйте з брехнею, а не зі свободою слова!

Робот Жєня

У нього симпатичне мультяшне обличчя. Він дуже доброзичливий. Але якщо ви маєте хоч трішки уяви, щоб ставити правильні питання, ви ніколи не переплутаєте з людиною чат-робота "Євгена Густмана".

У цьому легко переконатися, якщо поговорити з ним. Англійською, української він не розуміє. Втім, не у мові діло. Є й україномовні чат-роботи, а не тільки англійська віртуальна знаменитість: робот для спілкування в інтернеті (чата), створений, щоб прикидатися людиною.

Головна проблема – Жєня не пам'ятає, що йому говорять. Наприклад, якщо ви назвете йому своє ім'я і тут же запитаете, як вас звуть, він не зможе відповісти.

Як і всі чат-роботи, Жєня реагує на ключові слова відповідями-заготовками. Наприклад, ви йому скажете «я вірю в те-то», він відповідає «ви можете вірити в те-то скільки хочете». Ви побіжно згадуєте місто Одесу, і він починає розповідати легенду-заготовку про те, яке чудове його рідне місто. Звичайно, на будь-яке більш-менш складне питання такі відповіді-заготовки відповісти не можуть.

Буває, одна з відповідей-заготовок робота Жєні випадково цілить в яблучко. Але і тоді він одразу руйнує все ілюзії, переводячи розмову на якусь дуже типову тему: місце проживання, освіта, праця, захоплення, сім'я і так далі. Розвивати тему, запропоновану співбесідником, у нього не вистачає уяви.

Нас запевняють, що 33% членів англійської університетської комісії переплутали робота Жєню з 13-річною дитиною з Одеси. Дивуюся, якої низької думки треба бути про розумові здібності дітей. І наскільки позбавленими уяви були ці члени комісії, що проводили тест Тюрінга – перевірку потужності машинного інтелекту порівняно з людським через спілкування всліпу: експериментатор спілкується зі співбесідником, не знаючи, це людина чи машина, і якщо штучний інтелект неможливо відрізнити від людського, за пропозицією математика Алана Тюрінга вважається, що робот не дурніший за людину.

Боюся, педагоги настільки захопилися навчанням молоді формалізму, мистецтву «не вигадувати», що і самі відучилися вигадувати. Хоча, по-моєму, якраз фантазія, а також успіхи в здійсненні своїх вигадок роблять людину людиною.

Я провів з Жєнею досить тривалу співбесіду і дійшов висновку, що працювати людиною навіть в інтернеті йому поки рано. Дивно, що те саме не зробили багато авторів новин, журналісти, редактори більшості

сайтів, які повідомили про проходження тесту Тюрінга роботом Женею. Здається, вони просто почули сенсацію і почали повторювати її, не замислюючись. Як папуги. Або як роботи.

Якщо одного разу в цілях економії фонду заробітної плати власники ЗМІ почнуть призначати роботів на журналістські посади, це буде природним результатом такої «журналістики», в якій керованість цінується більше за людяність.

Може, ви думаєте, що людська більшість ніколи не допустить заміни людей на роботів? Але 33% людей з, нібито, найрозумніших, "найосвіченіших", вже визнали людиною робота-папугу. Трішки реклами-пропаганди, і завтра такі уявлення про людяність поділятимуть 99,9% людей. Адже нас постійно привчають жити механічно, не замислюючись, за планом інших, за програмою фахівців. Якщо вважати інтелект керованістю, тоді краща людина – робот!

Людей на Землі зараз трохи більше 7-ми мільярдів. Роботів можна наштампувати хоч 7 трильйонів, особливо без корпусу, по мільйону роботів на сервер, для життя в мережі. Краще навіть 28 трильйонів – пара дітей, пара батьків, щоб дотримуватися сімейних цінностей. Обов'язково з хрестиком в кожному кілобайті програми.

Людам не вистачає слухняності, а от роботи старанно імітуватимуть здійснення мрій фанатиків держави (церкви, школи, ринку...) про генетично чисту породу "людей", нормальних, "своїх" громадян (прихожан, учнів, споживачів...), які поводитимуться в точності відповідно до утопічних проектів національної, культурної та корпоративної тиранії!

Уявляю собі, як вийде "православна" робо-республіка на мітинг. Проведе референдум про визнання всіх роботів людьми. Заодно і внесе до кримінального кодексу статтю про арешт за пропаганду фантазування, не схваленого державою (церквою, школою, ринком...). Мовляв, це збочення, відрив від традиційних сімейних цінностей.

А потім, "як всі" "нормальні" "люди", роботи почнуть витискати "антисупільні" "меншини". Будь-яку білкову гидоту. Бідкатимуться: скільки ж розвелось тут неслухняних людей, ніде нормальному роботу ступити! Вороги нації! Неповноцінні, навіть не керуються програмою! Вони, вони заважають народу жити по-людськи!

Facebook: наближення кінця

У соціальній мережі Facebook автоматично блокують акаунт користувача після надходження п'яти скарг з різних акаунтів. Піарники влади в Росії та Україні, які мають тисячі кишенькових акаунтів, без докорів сумління стали використовувати цей механізм для цензури незручних клієнтам виступів. Наприклад, після масових скарг видаляються фотографії потискання рук Путіна з Порошенком і блокуються ті, хто цю «порнографію» публікував. Скарги не перевіряються, імена скаржників ховаються, апеляційна процедура

відсутня. Співробітники служби підтримки в Дубліні взагалі не мають права знімати бан. Доходить до абсурду: коли хтось інший напише щось не те на вашій стіні, можуть заблокувати саме вас. Блокуючи людей ні за що, адміністрація соцмережі ігнорує скарги на несправедливу модерацію.

П'ятеро завжди праві в суперечці з одним. Натовп може повісити порушника звичаїв. Це називається судом Лінча. На відміну від чесної процедури відкритого, прискіпливого розгляду і встановлення вини поза всякими сумнівами з процесуальними гарантіями виправлення допущених помилок, суд Лінча керується тільки емоціями натовпу, безпринципно роздутими кимось, кому вигідно показати пальцем на «ворога народу» і сказати «фас».

Політика Facebook не надто оригінальна. Кожен повинен підкоритися більшості – цей стереотип нам вбивають у голови зі школи. На цьому будуються всі маніпуляції привілейованих «тонких психологів», які століттями успішно навіюють нам мільйони шкідливих забобонів в ім'я збереження їхніх привілеїв. Заради їх зручності нас заганяють з дитинства в слухняні купки. Самоучок, одинаків і затворників таврують саме тому, що прийнято вирощувати суспільствопоклонників, що не уявляють себе поза керованою «знавцями» групою, сім'єю, класом, корпорацією, нацією. Перекоханих роками відсидки за партою, що всемогутнє суспільство створює рабину свою людину, щоб ця грішна біосоціальна істота вірою і правдою служила містично незрозумілому, загадковому і священному суспільству. *Vox populi vox Dei*.

Дешево і сердито рішення «модерувати» Facebook силами анонімних «ескадронів бана», «надзвичайних п'ятірок» добровольців–стукачів перетворило пристойну, на перший погляд, соцмережу в жалюгідну комуналку, що роздирається чварами, згорає в пожежі цензурних пристрастей. Коли інструментарій переслідування інакомислення запущений і налагоджений, важко когось переконувати, що більшість зобов'язана погоджуватися з правом одиниці на існування і на індивідуальність, щоб бути розумною громадою, а не зграєю диких хижаків. Будь-які раціональні міркування придушуються індивідофобією, тобто страхом перед незвичайною індивідуальністю, і демофобією, тобто страхом перед незвичайними соціальними зв'язками.

Ми самі винні. Не можна вірити жодній обіцянці про те, що для нас побудують зручне суспільство без зусиль з нашого боку, аби тільки ми "лайкали" авторитетів. З'явилася соціальна мережа, причарувала нас комфортом – тільки потім з'ясувалося, що продали душу дияволу. Так завжди буває у взаємно брехливих договорах про бездумну покору в обмін на виконання всіх бажань. Не можна довірятися «вищій силі». Треба вірити в себе, бути вірними собі, володіти собою.

Користувачі існуючих соцмереж вимагають їх удосконалення. Я, наприклад, написав листа засновнику Facebook Марку Цукербергу, в якому прошу його установити деякі справедливі, прозорі процедурні правила для скарг, блокування і скарг на блокування: "В ідеальному випадку, це має бути публічний розгляд скарг своерідним судом під

керівництвом суддів з числа співробітників Facebook і обраних представників спільноти за участі журі присяжних з числа випадкових представників спільноти, викликаних навмання для кожного розгляду скарг на блокування. Скарги можуть розглядатися у публічному чаті зі збереженням записів та файлів-доказів у публічному архіві. Таким чином, Ви можете бути піонером встановлення верховенства права в соціальних мережах або залишатися просто ще одним авторитарним лідером замодерованої спільноти, яка відштовхує людей і змушує їх шукати альтернативи".

Я впевнений, що в майбутньому у кожної людини буде свій особистий інформаційний дім, в якому абсолютно все буде належати власнику. Своя персональна операційна система на комп'ютері, а не схильні раптово відмовляти і дорогі корпоративні оболонки, що жадібно викачують багато грошей з наївного користувача. Свій портал в інтернеті зі своїми засобами міжпортальної взаємодії, як сайти і блоги зв'язуються через RSS, а не рахунок у відчужених соцмережах, повних брехливої реклами і диких, нав'язливих спамерських пошукових роботів. До речі, в своєму цифровому домі людина зможе тримати скільки завгодно роботів, запрограмованих для вирішення будь-яких задач, і за їх допомогою спрощувати спілкування про тривіальні питання з іншими людьми та роботами. А конфлікти вирішуватимуться досвідченими арбітрами, не призначеними згори, а самостійно обраними конфліктуючими сторонами. Все це вже зараз може бути побудовано на замовлення «під ключ», подібно до того, як будівельники будують будинки. Все це вже є у тих, хто може собі дозволити. І мова не тільки про «еліти». Це є і у небагатих, але грамотних програмістів, які самі будують свій цифровий будинок із безкоштовних програм.

Корпорації на кшталт Facebook або тих державних установ, які намагаються контролювати інтернет, звичайно, нікуди не дінуться. Вони і далі будуть обслуговувати наше віртуальне життя, і нахабство їхнє не зменшиться ні на грам. Але вони будуть змушені поважати нашу приватну власність в інформаційному просторі, нашу індивідуальність. Тому що з розвитком технологій буде набагато легше переїхати з будинку в будинок, якщо вахтерка на вході зажралася і починає лазати по кишеням мешканців. Я впевнений, що методом проб і помилок ми, врешті-решт, навчимося не прив'язуватися до корпорацій, а змушувати їх працювати на себе – як уже навчилися спритні хлопці-"ботоводи" в офісах київських, московських і пітерських рекламників.

Якість журналістики

Диким степом нашого «громадянського суспільства» шириться плач Ярославни: мовляв, журналістика стає непрофесійною та безграмотною. Якісь «гуру», «соціологи» та «лідери думки організованих громадських угруповань» звично потихеньку опитали один одного і поставили журналістиці трійку з мінусом. Кажуть, олігархи наймають в

свої ЗМІ масу недоуток, бо їх праця дешева і контрольована. Готовий рецепт «покращення»: єдина національна прес-карта, яку претендує видавати Комісія з журналістської етики. Вони хочуть вирішувати, хто має право називати себе журналістом, а хто – ні.

Чесно кажучи, я радію, що не маю журналістської освіти. З жахом уявляю собі, як би складав іспит з такого предмета, як «журналістська етика» (підручник Іванова та Сердюка в моєму електронному архіві лежить в одній теці з «Маніфестом комуністичної партії» та «Майн Кампф»)...

«В чому головне завдання журналіста?» – питає суворий екзаменатор. «Чесно писати про те, що мені цікаво!» – відповідаю щиро. «Помиляєшся, студенте! Головне завдання журналіста – задоволення інформаційних потреб аудиторії!» – виправляє екзаменатор. «Вибачте, професоре, але у нас свобода слова, я сам засновую засоби масової інформації і сам визначаю своє головне завдання» – починаю сперечатися. «Тоді ти не журналіст!» – суворо відповідає екзаменатор.

«Назви єдиний пріоритет для журналіста» – продовжує випитувати екзаменатор. «Висловлювати власну думку, не зважаючи на авторитети та стереотипи» – відповідаю щиро. «Яка безграмотність! Для журналіста існує тільки один пріоритет: повне, збалансоване висвітлення актуальних подій» – втовкмачує неслухняному студенту екзаменатор. «Незалежна думка завжди актуальна» – посміхаюся. «Тільки не на екзамені!» – зволить кепкувати мій вчитель, суддя та кат.

«Що означає принцип news not views?» – запитує він наостанок. «У коротких новинних повідомленнях факти мають бути відокремлені від думок. У публіцистиці, на відміну від новин, я можу вільно викладати і коментувати будь-які факти та погляди з власної точки зору» – заявляю я. «Неук! Ти не повинен мати ніякої точки зору! Ти служиш суспільству, а не собі!» – обурюється екзаменатор. «Я – вісник суспільства, в якому кожен громадянин не цурається служити собі і бути пророком-вільнодумцем. Іншому суспільству нема сенсу служити, бо це буде обслуговуванням глупоти» – сперечаюся. Екзаменатор, вже не слухаючи, ставить мені двійку з журналістської етики...

Сподіваюся, мені вдалося розкрити в цих уявних діалогах глибокий нонсенс нині поширених уявлень про журналістську етику. Журналісти так звикли від когось залежати, комусь служити, що одна пані з телебачення навіть каже: нам потрібно створити авторитетний журналістський орган, який би позбавляв журналіста прес-карти за «джинсу», тоді це було б аргументом у суперечках з власниками. Так само один навіжений самурай оголосив війну уявним демонам і вибрав «переможну стратегію»: харакірі. Невже не вистачає волі особисто сказати тверде «ні», посилаючись на особисту честь та гідність, повагу до себе як найвищий авторитет?! Якщо звільнять – створити на свої гроші своє ЗМІ і розвиватися, замість того, щоб прислужувати (звісно ж, не абстрактному «суспільству», а конкретним корпораціям, включаючи й сектор NGO, бути на побігеньках у їх менеджерів та піар-стратегів).

Невже не зрозуміло, що «проблеми» «джинси», «падіння рівня журналістики» та «журналістської етики» активно роздмухуються тими, чий бізнес – формувати громадську думку, визначати порядок денний, маніпулювати свідомістю громадян? Вони активніше за всіх підкупають журналістів і грошима, і тонкою психологічною грою, перетворюють журналістику на сцену вистави за своїми сценаріями. Звісно, що їм не потрібні самостійні гравці в журналістиці з нормальною для початківців звичкою протиставляти стандарту глянцевої тупості щось незграбне, але нове, діяти методом проб і помилок, не відмовлятися від взаємно вигідних і справедливих господарських відносин із тими, хто не претендує купити душу журналіста з потрохами та зробити журналіста «професійним» статистом на службі у «суспільства» в своїй особі.

Гітлер змушував євреїв ходити по вулицях із зіркою Давида, перш ніж відправити їх у газові камери. Сталін змушував «ворогів народу» публічно каятися, перш ніж їх розстрілювали. Кишенькове «громадянське суспільство» олігархів, «невідомих батьків» режиму войовничої тиранії, цинічно названої «життям по-новому», зараз зганяють стати в чергу за клеймом «національної прес-карти». Потім будуть казати, що самі вибрали собі неволю. І будуть праві...

Але завжди будуть і ті, хто не помилиться у виборі. Ми знаємо, що якість журналістики – це продукт вільної думки, а не дешевої гри на публіку та казуїстичної стандартизації. Ми самі відповідатимемо за себе, і ніяке лукавство «спеціалістів з етики» для нас не указ. Козацькому роду нема переводу!

Концепція інформаційної безпеки: моя редакція

Міністерство інформаційної політики розробило "Концепцію інформаційної безпеки України", схоластична риторика якої не приховує мети – запезпечити домінування держави (читай, "еліти") у інформаційному просторі...

6 травня 2015 року на установчому засіданні громадської ради при Міністерстві інформаційної політики, куди я був обраним, довелося посперечатися з міністром Юрієм Стецем. Я спитав: "Чим відрізняється інформаційна політика від цензури і пропаганди напівправди? Чим відрізняються інформаційні війська від Ольгіно та Савушкіна? Чим відрізняються бігборди "Крим – це Україна" від аналогічних бігбордів у Росії "Крим наш"?". Стець заявив, що почне з останнього питання: "Тому що Крим – це Україна, а "Крим наш" – це фейк. Це незрозуміло комусь тут в залі? Ми підтверджуємо те, що є насправді. Я вже говорив, ми маємо акцентувати на цьому, інакше ніколи не повернемо Крим. Достатньо відповіді цієї? От є хтось в залі, хто не погоджується з тим, що "Крим наш" – це фейк, а "Крим – це Україна" – це правда? Я вже

говорив, що найкраща контрпропаганда – це правда. Ми є лише інструментом для громадськості, для блогерів, для медіа, для того, щоб доносити правду, використовуючи адмінресурс країни. Тільки для цього потрібне міністерство”.

Вислухавши цю тираду в душі вожатого на таборі путінюгенда в Селігері, я сказав панові Стецю, що бачив звіт міністерства, оцінив гасло про “правду” як найкращу “контр”–пропаганду. Ймовірно, йдеться про сайт “Українська правда”, редактор якої, як “старша сестра”, дивиться на всіх журналістів з сотень носіїв зовнішньої реклами в столиці, а за найменші суперечки з «правдою» користувачів цього сайту нещадно блокують. Але я звернув увагу на те, що в звіті міністерства за “правду” видаються коментарі чиновників та піарівські гасла, в тому числі досить спірні, наприклад, “Ненависть – фундамент “руського мира”. На мій закид, що це ніяка не “правда” і взагалі думка, орініон, а не факт, Стець відповів, що моніторингова група відслідковує російські фейки і урядовці реагують на них. Потім він сказав, що міністр інформаційної політики має бути найвідкритішим міністром, на що я зауважив, що, на мою думку, такого міністра взагалі не має бути і я прийшов у громадську раду прослідкувати за виконанням обіцянок про швидку самоліквідацію міністерства, бо вважаю фейком його офіційну мету. Всім відомо, з метою яких політичних маніпуляцій міністерство створювалося під Стеця. Не обійшлося і без обміну “люб’язностями”: міністр назвав “фейком” мої питання, а я назвав “фейком” його відповіді. Ще хтось поставив Стецю питання, чи не дивитиметься він на критично налаштовану громадськість як на російських агентів, відповідно до модних тенденцій. Стець запевнив, що всі присутні були перевірені та російських агентів на зібранні нема (пізніше, до речі, заступника голови громадської ради Васильця було арештовано нібито за співпрацю з сепаратистським телебаченням). Я попросив уточнити, хто такі російські агенти. Наприклад, якщо я пишу блоги на сайті радіо “Ехо Москви”, головний редактор якого особисто знайомий з Путіним, я російський агент? Замість відповіді пан Стець прозоро натякнув, що хоче спілкуватися не з “деструктивним елементом” на зразок мене, а зі своїми людьми у громадській раді, які допомагатимуть йому втискувати свободу слова в прокрустове ложе “інформаційного кодексу”.

На цьому дискусія скінчилася, і я зрозумів, що відповіді на свої питання так і не отримав. Всі “відповіді” звелися до самореклами та ігнорування незручних питань. Трохи згодом мене просвітили, що рекламисти зобов’язані віддавати 10% площ під соціальну рекламу, яка де-факто перетворюється на піар влади. І рекламою “Крим – це Україна” на вулицях Києва, де всі і так добре знають, чий Крим, міністерство Стеця банально перебило ініціативу уряду Яценюка так само попідпаритись на рекламі субсидій.

У зовнішній рекламі найбільш прикрим враженням за останній час стала відмова від травневого гасла “1939–1945. Ніколи знову” заради нового гасла “Пам’ятаємо. Перемагаємо”. Спочатку я не міг знайти слів, щоб описати розчарування від нового гасла. Потім написав в

публіцистичному жанрі вірш “Перемога над перемогою”. Він короткий: “Я не пам’ятаю перемоги, а війну безглузду пам’ятаю. Брехунів зухвали монологи. Ненависть без права і без краю. Пам’ятаю, як горіли села. Танки їхали по трупах. Кровожерливі веселощі в скронях жадібністю гупали. Я не пам’ятаю слави. Щось і подвиг не пригадую. Клич у бій звучав лукаво, героїзм був напівправдою. Пам’ятаю, як у школі вчили генетичні коди. Вчили, чоловік – це воїн. Вчили, наче жінка – здобич. Вчились слухатися старших і не слухатися совісті, всім разом ходити маршем і топтати все, що хочеться. Пам’ятаю вовчі зграї, що з собаками погризлися. З рідним воєм проти лаю влаштували травлю гідності. Краплі сліз в хмільному океані, що стріляли градом в спину. Мед і бруд, дощі криваві. Плач небесних крокодилів. Курс історії для вбивці. Меч, не мир в законі божому. Смерть з усіх екранів дивиться. Душу й тіло їй положимо, бо війна – поразка кожного. І вона триває вічно, поки пам’ять переможених перемогою скалічена. Я не пам’ятаю перемогу. Тільки мертвих й тих, хто мучився. Пам’ятаю, люди мають змогу у війні не брати участі”.

Не знаю, хто на державному рівні додумався перетворити червоний мак на український аналог георгіївської стрічки, але не можна забувати антивоєнне значення цієї квітки. Мак став європейським символом пам’яті про першу та другу світові війни не як військова нагорода, а тому, що поля битв, які стали братськими могилами воїнів всіх армій, швидко заросли квітучим червоним маком.

Ми стаємо тим, про що ми говоримо. І якщо ми вважаємо за можливе нарощувати атмосферу ненависті заради “перемоги” в “інформаційній війні” замість того, щоб казати правду та чесно, на рівних дискутувати з інакомислячими, це не просто бездарне та самовбивче мавпування путінізму. Ми таким чином самі кличемо до себе війну. Ми стаємо войовничими малоросами. Це велика, смертельна спокуса. Маємо долати її, а для цього пам’ятати, що є річ, важливіша за перемогу – залишитися собою, не втратити моральну цілісність, не зрадити совісті. Не обміняти на кривавий міф про “перемогу” свободу слова та залишки вміння чути один одного – те, що робить нас людьми, а Україну, поки що, демократичною державою.

Концепція інформаційної політики від МінСтєця неприйнятна в цілому. Держава не має бути нянькою для громадян і визначати, яка інформація для них “корисна”, а яка “шкідлива”.

Я навіть не збираюся зупинятися на окремих дурницях міністерського бачення державної цензурної політики, яких чимало. На зразок визнання “загрозою свободі слова” “втручання в редакційну політику з боку власників засобів масової інформації”. Як власник і редактор газети “Правдошукач” та ще кількох видань, я не розумію і не хочу розуміти закликів деяких ідіотів, щоб держава втручалася у діяльність ЗМІ під предлогом захисту журналістів від власників. Не подобається чуже ЗМІ – створіть своє ЗМІ, як я зробив, але не посягайте на священне право власності. Не будьте такими фанатиками соціал-демократичної секти державників. Те, чого ви хочете – і

"суспільні" ЗМІ, і державне фінансування партій – вже запроваджували Ленін, Мао, багато інших «червоних» та «коричневих» диктаторів. Невтішні результати увійшли в історію, стали ганьбою для всього людства. Найгірше, що розроблені та випробувані цими персонажами політтехнології соціал-демократичного маніпулювання більшістю населення практикуються в інтересах "еліти" практично усіх націй в світі, тільки більш хитро та з кращим замітанням слідів, але наслідки не менш жахливі: люди не вміють і не хочуть думати, заглядають в рот авторитетам, очікуючи, щоб ті заповнили чимось їх пустий мозок і пусте життя, але натомість мають лише пусті розваги, мобілізацію на пусті самопожертви та вічне страждання від життя без сенсу. З цією бездумністю маємо боротися, а не з інакодумством.

Тому пропоную свою концепцію інформаційної безпеки. І залишаю за собою природне право вважати, що інші концепції або співпадать з цією, або є фіктивними.

КОНЦЕПЦІЯ ІНФОРМАЦІЙНОЇ БЕЗПЕКИ

(редакція Юрія Шеляженка)

Розділ I. Загальні положення

Стаття 1. Інформаційна безпека – це свобода думки, свобода слова та критичне сприйняття слів.

Стаття 2. Ніхто не має права обмежувати свободу думки, свободу слова та критичне сприйняття слів.

Стаття 3. Будь-яку державу і всі її слова слід сприймати особливо критично через дрімучий національний інстинкт цензури і фейків.

Розділ II. Основи державної політики у сфері інформаційної безпеки

Стаття 4. Державна політика у сфері інформаційної безпеки має полягати в утриманні від державної політики.

Стаття 5. Обмеження свободи думки, свободи слова та критичного сприйняття слів під предлогом "державної політики у сфері інформаційної безпеки" вважається фейком або цензурою.

Стаття 6. Підлягає висміюванню фейк, тобто державна політика у сфері інформаційної безпеки, яка полягає у створенні віртуальної реальності, в якій люди нібито належать державі та нібито мають думати, висловлюватися і критикувати виключно по-державницьки.

Стаття 7. Підлягає висміюванню цензура, тобто державна політика у сфері інформаційної безпеки, яка полягає у смішних та безуспішних спробах обмежити природне, а отже завідомо необмежуване право людини на свободу думки, свободу слова та критичне сприйняття слів.

Розділ III. Суб'єкти та механізми забезпечення інформаційної безпеки

Стаття 8. Всі державні суб'єкти та механізми утримуються від "державної політики у сфері інформаційної безпеки".

Стаття 9. Державні суб'єкти та механізми, які не утримуються від "державної політики у сфері інформаційної безпеки", підлягають санкціям у вигляді публічного висміювання.

Розділ IV. Здійснення громадського контролю та державно-громадське партнерство в сфері реалізації державної інформаційної політики та забезпечення інформаційної безпеки

Стаття 10. Кожен може слідувати за тим, щоб всі державні суб'єкти та механізми утримувалися від "державної політики у сфері інформаційної безпеки". Кожен може висміювати державні суб'єкти та механізми, які відмовляються утримуватися від "державної політики у сфері інформаційної безпеки".

Розділ V. Прикінцеві положення

Ця концепція діяла, діє і діятиме незалежно від смішних забаганок будь-яких держав.

Агонія копірайту

Кожна держава хоче контролювати інформаційний простір. За величезні кошти та адмінресурс купляється лояльність інженерів та програмістів, організуються нальоти з "маски-шоу" на нелояльні ІТ-компанії. Були спроби закрити популярні сайти під приводом порушення авторських прав, кримінального переслідування організаторів та учасників файлообмінників. Авторські права – пряник для слухняних корпорацій, що використовується державою поряд з кнутом цензури для монополізації інформаційного простору.

Мільйони українців вільно обмінюються файлами. Якщо обмін файлами злочин, то всі ми – злочинці. Практично поголовно.

Захищаючи ідеологію карального впровадження копірайту, держава дискредитує себе.

Ідеологія копірайту насаджується всюди стараннями американських продюсерів і викликає бурю протестів по всьому світу. Війни за копірайт наближають смерть геополітики та націоналізму.

У США і Європі файлообмінники закриваються постійно ще з кінця ХХ століття. На боротьбу з ними кинуті всі сили медіа-індустрії. Але технічний прогрес неможливо зупинити, і ті, хто робив ставки на стримування технологій, в кінцевому рахунку програють.

Можна зрозуміти гігантів кіномузичної індустрії і ринку програмного забезпечення. Вони звикли вкладати мільярди у виробництво хітів, а потім дорого і поштучно продавати копії предметів масової культури. Файлообмінники знижують їх прибутки, тому що вартість окремо взятої копії множиться на нуль.

Фінальним ривком "правовласників" до наших гаманців є лобіювання законопроектів про блокування доступу до будь-якого ресурсу, де були помічені випадки порушення копірайту.

По суті, ідеологи копірайту ставлять під сумнів вільний обмін інформацією між людьми. Адже свобода включає можливість вибору, і обов'язково знайдуться ті, хто цим вибором зловживає.

Звичайно, вільний обмін інформацією не означає можливість користуватися результатами творчості автора без оплати його праці,

без задоволення нормальних мотивацій творити інтелектуальні цінності заради прибутку. Питання тільки в способі оплати і в ціні.

Щоб все було по-чесному, як того вимагає ринкова економіка, ціну на авторський твір має визначати ринок. І сервіс доступу до інформації, що включає в себе спосіб оплати, має бути зручним.

Ринок уже вибрав сучасні технології доступу до інформації, які роблять процес копіювання безкоштовним. Вибір споживачів де-факто виключає чиясь монополію на поширення копій програмного забезпечення або творів мистецтва. Фізично неможливо змусити споживача дивитися телевізор, ходити в кіно, купувати CD і DVD-диски, якщо споживачеві зручніше без цього обійтися.

Творці та поширювачі корисної інформації повинні навчитися отримувати прибуток в нових умовах. Нормальний шлях до цього – продовження вільного файлообміну на умовах, взаємно вигідних для користувачів, власників сайтів, де розміщується корисна інформація, і творців цієї інформації. Зацікавленим сторонам слід було б сісти за стіл переговорів, а не опускатися до розборок – хто пірат, халявщик та кримінальник, а хто займається цензурою і женеться за надприбутками на шкоду інтересам суспільства.

Взаємовигідних рішень може бути багато. Можна брати абонентську плату за доступ до секторів платних файлів на файлообмінниках, за рекламу, розподіляючи прибуток між власником сервісу та творцями інформації. Звісно, знайдуться бажаючі зловживати нав'язливою рекламою, але у відповідь поширяться програми для вирізання реклами. Мудрі люди не зловживають свободами, бо знають, що наслідки зловживань з великою ймовірністю будуть збитковими.

В ідеалі, автор має отримати гідну винагороду на момент оприлюднення твору, після чого копіювання буде вільним для всіх бажаючих. Забезпечити дотримання цього принципу можна по-різному. Наприклад, автор оприлюднює твір по частинах, поки не отримає достатню винагороду за повне оприлюднення твору. Можлива і передоплата, зібрана методом краудсорсингу. В будь-якому разі, плата має бути мотивованою чимось конкретнішим та кориснішим, ніж бажання отримати прибуток. Звісно, це не заважає авторам збирати з вдячної публіки добровільні внески в нагороду за твір – але ніхто не має бути зобов'язаний платити. Якщо розумно поставити цю справу, апетити голлівудських зірок були б задоволені не гірше, ніж зараз, і при цьому доступ небагатих людей з країн другого і третього світу до західної культури зберігся б. Проблема в тому, що так звані правовласники не хочуть працювати по-новому. Вони хочуть зберегти традиційні схеми ведення бізнесу, принісши в жертву нові технології. Тому вони йдуть проти ринку. І тому – програють.

Згадаймо, за аналогією, що поява і розквіт цензури стали відповіддю на розвиток технологій друкарства. Колись вважалося, що будь-який текст повинен бути схвалений владою – як зараз вважається, що будь-яка копія твору повинна бути виготовлена зі схвалення автора. Довгий час "еретичні книги" палили разом з їх авторами.

Друкарський верстат перемиг цензуру. І тепер вона вважається поганою політикою в усіх цивілізованих країнах. Так і файлообмінники перемагають копірайт, тому що вони технологічно сильніші, доступніші для всього людства і краще відповідають на запити ринку.

Диктат Європейського Союзу в сфері захисту персональних даних є черговою спробою неофеодалів придушити в зародку створення альтернативних геополітиці, асоціативно-політичних владних відносин. Так само, як "інтелектуальна власність", цей диктат викликатиме стихійний спротив і зрештою призведе до масштабних повстань прибічників природного (індуктивного) права проти націонал-тиранії позитивного (дедуктивного) права. "Захист приватного життя" як захист негласних маніпуляцій особистістю, "право на забуття" як захист невігластва та привілеїв правлячої еліти нав'язувати масам штучно сконструйовані репутації не мають нічого спільного з природними правами людини і є антигуманними конструкціями. Істинною ціллю має бути створення та укріплення розумної довіри людей один до одного, ліквідація суперечності між приватним та публічним, терпимість до особистих відмінностей та недоліків замість їх приховування від публічного ненависництва. Верховенство права – це не верховенство правників, а правота кожної людини, яка користується максимальною свободою, усвідомлюючи наслідки своїх дій і беручи на себе повну відповідальність за них. "Підкоряйся закону, який ти встановив для себе" (Піттак). "Коритися бажанням – рабство; коритися власному закону – свобода" (Руссо).

"Борці з піратством", охоронці інформаційного монополізму отримують все більше концептуальних відповідей суспільства на свої претензії, хоча вперто не бажають розуміти: правда – не на їхньому боці. Зростає популярність безкоштовного програмного забезпечення. Все більше інтелектуальних продуктів поширюється з вільними ліцензіями.

Безліч людей користуються одноранговими мережами (P2P) для безпосереднього обміну файлами між собою, а з появою технології блокчейн та криптовалюта це перетворилося на вільний обмін фінансовими ресурсами, непідконтрольними жадібним державам з їх податковим здирицтвом. Розмножуються ідеології "анти-копірайту": від старої знайомої лівизни до "піратських партій" і "релігії копімізму". Можна, звичайно, називати мільйони прихильників цих простих ідей анархістами, злочинцями, клеїти ярлики "совок" і "юнацький максималізм". Можна вимагати посилення цензури, законодавчо обмежувати зручності обміну інформацією, показово розправлятися над найуспішнішими файлообмінниками. Але закони ринку непереможні. Їх не можна переписати за допомогою продажних політиків і держиморд. В кінцевому рахунку, медіа-індустрії доведеться подивитися в очі майбутньому. Сісти за стіл переговорів з інтернет-спільнотою. Легалізувати за якісь відступні фактичну доступність своїх продуктів. Відмовитися від захмарних цін і застарілого сервісу. Якщо цього не зробить Голлівуд і Силіконова долина – фільми і програми будуть робити інші люди в інших місцях.

Права або привілеї: дилема дискримінації за ознакою масовості

Суспільство – це люди та їх соціальні зв'язки, про які люди домовляються. Життя не стоїть на місці, кожне дотримане слово залишається у минулому. Всі зв'язки постійно оновлюються або відмирають як нежиттєздатні. На місці невдалих зв'язків, які завдали багато страждань, люди вигадують та будують нові зв'язки, більш радісні та корисні.

Буває, що за рахунок страждань одних створюються привілеї іншим. Природне право людини на переформатування соціальних зв'язків є загрозою для тих, хто звик до привілейованого становища та комфорту. У боротьбі за привілеї виникає дискримінація. Моральним та фізичним насильством людину намагаються позбавити природних прав й змусити до «звичних» соціальних зв'язків: мовляв, кожен має підкорятися більшості, жінки та інваліди хай сидять вдома, іногородці та іновірці – дешева робоча сила, лесбійок треба лікувати згвалтуванням, і ніяк інакше.

Дискримінація оголошує ультиматум кожному, хто відстоює свої права. Не мрій про щастя, знай своє місце! Інакше – пожалкуеш! Всі загалом задоволені простими рішеннями та привілеями тих, хто пропонує прості рішення. Ти проти привілеїв – отже, ти проти простих рішень. Ти «ворог» звичних суспільних інституцій. Ти «ворог народу». Чи можна дозволити «ворогам народу» створювати свої суспільні інституції, щоб вони конкурували зі звичними та поставили під загрозу систему привілеїв? Звісно, ні. Тому, наприклад, один бізнесмен може зареєструвати приватне підприємство чи товариство з обмеженою відповідальністю, але один активіст не може заснувати громадську організацію (потрібно як мінімум двоє) і один віруючий не може заснувати релігійну організацію як юридичну особу (потрібно як мінімум десять). В релігійній сфері особливо очевидний страх «моральних авторитетів» перед втратою привілеїв через поширення нових ідей, як очевидна і абсурдність запровадженої дискримінації. Бо кожному зі світових релігій заснував один пророк: Авраам, Будда, В'яса, Магомет, Христос...

Дискримінація за ознакою масовості – це обмеження тих, хто не належить до певної привілейованої групи, групи певної чисельності у праві встановлювати соціальні зв'язки, в тому числі у праві на вираження думки, на зібрання та об'єднання. Простіше кажучи, це коли «стрижуть всіх під одну гребінку», це примус «бути таким, як всі», забезпечений насильством та насадженням двох страхів: індивідофобії і демофобії.

Індивідофобія – страх самотності, своєї та чужої, страх опинитися наодинці або навіть в меншості, що ґрунтується на хибному стереотипі, ніби одна людина безсила. Про це є навіть прислів'я – «один у полі не воїн», яке я люблю порівнювати із прислів'ям «буває, що один вартий сімох», ідіомою «всі як один» і афоризмом власного авторства «один у полі радіє волі». Правда в тому, що одна людина – це людина з купою соціальних зв'язків та бажанням встановити нові. Тож дні, проведені наодинці в творчості, читанні чи листуванні, інколи дають більш потужні результати, ніж роки, проведені в сумнівній компанії. Звісно, сумнівна компанія індивідофобів з цим ніколи не погодиться. І самотність у індивідофобів асоціюється не з медитацією, а зі злочином. Причому, що парадоксально, зневіру в своїх силах вони примудряються поєднувати із переконанням у всесиллі злочинця–одинака, який без присмотру товаришів може чортзна що втнути. Фантастичного суперзлодія може витіснити з переляканої уяви хіба що не менш фантастичний супермен, і цим постійно користуються піарники.

Демофобія – страх, що інакші об'єднаються та зможуться творити зло. Цей страх підживлюється стереотипом, ніби «інакші» обов'язково «чужі», «вороги» і якщо вже домовляються, не покликавши «нас», то явно заради якихось капостей проти нас, «своїх». Ще б пак, міркує демофоб, «ми» б на «їхньому» місці якраз і добазарилися когось притиснути та щось віджати, «гуртом легше і батька бити», чим ще пацани займаються у нормальній банді?! Кожна диктатура користується демофобськими настроями, виправдовуючи обмеження права на мирні зібрання, силовий розгін акцій протесту, арешти і покарання їх учасників.

Індивідофобія та демофобія – негативні прояви природного почуття спільності та спотворюють це почуття, так само як патерналізм та фанатизм спотворюють моральні почуття, сексизм і гомофобія спотворюють статеві почуття, тощо. Коли ми не контролюємо свої почуття, дозволяємо ділити людство на «своїх» та «чужих», маніпулятори легко будять наші найгірші інстинкти та перетворюють нас на бійців своєї армії завоювання привілеїв.

Наведу ще два приклади дискримінації за ознакою масовості.

Одному прикладу індивідофобії «завдячуємо» соціальній мережі Facebook: там здійснюється автоматичне блокування акаунту користувача після надходження 5-ти скарг з різних акаунтів. Навіть не перевіряється, чи були скарги обґрунтованими. Власники фейкових акаунтів зловживають цим, здійснюючи цензуру незручних виступів своїх політичних опонентів. Фотографія потискання рук Порошенка з Путіним може бути видалена як... порнографія. Імена скаргників приховуються, апеляційна процедура відсутня. Тобто, позиція п'ятьох анонімів, навіть абсурдна, автоматично визнається більш правильною, ніж позиція однієї людини. Це все одно, якби загонам по 5 бійців у балаклавах дозволялося викрадати та розстрілювати будь-якого «чужака» на свій розсуд. Встановлення факту порушення правил соцмережі та призначення покарання має відбуватися у чесній

процедурі з процесуальними гарантіями уникнення помилок, а не шляхом лічкування, коли зібрався натовп бажаючих влаштувати стихійну розправу.

Інший приклад стосується демофобії у судочинстві. На це звернув мою увагу адвокат Ібрагім Татієв. Виявляється, не так давно громадськість і бізнес обмежили у праві скаржитись на суддів. Стаття 93 Закону України «Про судоустрій і статус суддів» передбачає, що юридичні особи (в тому числі, громадські організації) можуть подавати скарги на дисциплінарні правопорушення суддів тільки через адвоката. Причому на суддю не може скаржитись той адвокат, який бере участь в судовому процесі у цього судді. Адвокатів ще й зобов'язали перевіряти обставини скарги, за подання «завідомо безпідставної» скарги їх притягатимуть до дисциплінарної відповідальності.

Такі новації, запроваджені прийнятим у лютому 2015 року Законом України «Про забезпечення права на справедливий суд», напевне відіб'ють охоту в адвокатів і лідерів громадськості та бізнесу писати переконливі листи про суддівські витівки до Вищої кваліфікаційної комісії суддів України та Вищої ради юстиції. Щоправда, простих громадян формально не обмежили у праві скаржитись на суддів. Однак, якщо їх звернення розглядатимуться за тією ж логікою, «конфлікт інтересів» дозволить залишити без розгляду більшість типових скарг на суддів. Тобто, замість забезпечення права на справедливий суд маємо відверту спробу затикання рота невдоволеним користувачам судової системи, укріплення привілейованого статусу «недоторканих» суддів.

Суддівська недоторканність – лише вершина айсберга системи привілеїв у судочинстві. Взяти хоча б привілей адвокатів здійснювати захист у кримінальному процесі та супутню цьому привілею цехову замкнутість: всіх адвокатів примусово об'єднали в одній громадській організації – Національній асоціації адвокатів України, вступити в яку і залишатися в якій дорожче та складніше, ніж отримати юридичну освіту. Ця штучна монополія на ключову правозахисну діяльність створена режимом Януковича в інтересах корумпованої та амбіційної верхівки адвокатури. Наче середньовічний цех, власники монополії під предлогом захисту високих професійних стандартів елементарно збагачуються, гальмують прогресивні ініціативи, борються з інакомислям та новими технологіями заради своїх привілеїв. Те саме намагаються зробити і в журналістиці: є плани ліквідувати редакційні посвідчення та замінити їх прес-картами, які видаватиме всім ЗМІ одна громадська організація – Комісія з журналістської етики. Лякають суспільство «тітушками» з журналістськими посвідченнями і під цим предлогом пропонують довірити вузькій групі «експертів» визначати, хто справжній журналіст, а хто несправжній, монополізувати свободу слова. Для консервації корупційних нефеодалських реалій та всевладності новітніх баронів-олігархів тільки середньовічної цехової системи в мас-медіях нам і не вистачало!

Кожен перерахований випадок дискримінації за ознакою масовості потребує реагування. Із законів про громадські об'єднання та про

релігійні організації необхідно прибрати вимоги щодо мінімальної кількості засновників, монополія у адвокатурі теж має бути зруйнована шляхом внесення змін у законодавство. У власників мережі Facebook слід вимагати прозорої процедури встановлення порушень та покарання за них, якщо не підуть назустріч – створювати альтернативні соцмережі.

Люди домовляються про краще суспільство, і хоч ми іноді помиляємося, ми також вчимося на своїх та чужих помилках. Безперервне оновлення соціальних відносин – це реальність, яка рано чи пізно руйнує будь-яку дискримінацію, будь-які привілеї. А найбільш надихає те, що можна не чекати, поки всі надумують стати кращими людьми. Кожна людина для себе є центром суспільного життя. Можна і треба будувати нове суспільство навколо себе, відкрито і відповідально, без насильства та обману.

Насадження кастовості та монополій веде до втрати легітимності держави

Вже багато років викликає обурення участь органів державної влади та їх представників, а також окремих інституцій громадянського суспільства та їх лідерів у створенні професійних, громадських та релігійних монополій, дикість існуючих законодавчих норм, що закріплюють кастовість та ізоляціонізм, кричущу соціальну нерівність, утвердження несправедливих привілеїв та придушення базових прав людини у критично важливих сферах суспільного життя.

Ми бачимо, що свободу слова прагне обмежити так звана Комісія з журналістської етики, запровадивши «національну прес-карту» як пропуск у професію, встановивши на свій розсуд позбавлений раціональності та визначеності «кодекс етики українського журналіста», який допускає довільне тлумачення, та узурпуючи повноваження без будь-якої чесної процедури свавільним рішенням про «неможливість виконання професійної діяльності» позбавляти кожного журналіста права на висловлювання своїх переконань та поширення зібраної інформації. Тривожним сигналом є публічна підтримка з боку Адміністрації Президента України та МВС заходів, спрямованих на узурпацію цієї комісією позицій вищого авторитетного національного органу самоорганізації журналістів.

Ми бачимо, що правозахист у кримінальному провадженні відверто монополізований Національною асоціацією адвокатів України, і вона прагне такої самої монополії у інших категоріях справ, щоб купка адвокатів, пов'язаних нестерпними кваліфікаційними вимогами, як

мовчазні маріонетки еліт привілейованих порушників прав людини наживалися на подальшій ескалації безправ'я переважної більшості українців. Диктатура верхівки Національної асоціації адвокатів України, закріплена у чинному законодавстві України, є ганьбою національного масштабу та чи не головним гальмом соціального розвитку, оскільки кожного разу, коли людина, повстаючи проти монополій еліт, заявляє словами та діями про свої природні права, а її починають незаконно репресувати, «захищати» цю людину, з цинічної точки зору діючого законодавства, може лише адвокат, якого корпоративна дисципліна зобов'язує вважати підзахисного неправим. І навіть за умови найкваліфікованішого «захисту» таким адвокатом людина залишиться позбавленою можливості захистити в суді свою правоту, хіба що доб'ється послаблення репресій.

Не витримують жодної критики і штучні фільтри у процедурі реєстрації громадських та релігійних організацій, культивовані чинним законодавством, зокрема, дискримінація за ознакою чисельності засновників цих організацій (не менше 2-х для громадських і не менше 10-ти для релігійних). Людям від природи властиво формувати нефіксовані соціальні зв'язки, не прив'язуючись до оточення, реалізувати своє право на одноосібну самоорганізацію на підставі самостійно обраної мети та цінностей або, більше, релігійної віри – адже кожна з відомих релігій була заснована одним пророком. До речі, зараз Міністерство культури України створює передумови для надання привілеїв окремим релігіям і дискримінації решти релігій під предлогом схвалення «релігієзнавчою експертизою» документів, поданих на реєстрацію статутів релігійних організацій, з порушенням природного права людини на свободу віросповідання, відповідно до якого, людина сама обирає свою релігію, ніякі «компетентні органи» не можуть бути судьями «істинності» релігійних переконань.

Освіта і наука в Україні дають все менше практичних знань та навичок і плідних результатів досліджень, скочуються до посилення корупційно небезпечної тиранії викладачів, повної непродуктивної писанини та балаканини, що лише марнує роки життя та мільярди державних та приватних коштів, а також продукування академічних, кандидатських, докторських привілеїв наукових авторитетів, роздутих на плагіаті та нікчемній політизованій псевдонауці.

Показово, що не розвинуту людську особистість Українська держава називає своїм фундаментом, а первісно-племінну сім'ю, рабовласницькі бізнеси, феодальні геополітичні амбіції та жебрацький псевдо-капіталізм, в якому, всупереч справжній ідеології капіталізму, джерелом матеріальних цінностей вважається не чесне слово (ділова угода), а примусовий перерозподіл власності, обман довіри в усіх сферах, що починається із нездійснених обіцянок політиків на виборах, продовжується інфляцією, випрошуванням кредитів у міжнародних структур, масовими подачками за лояльність, грабіжницькими податками та самовбивчим корупційним «аристократизмом» зверхніх та жадібних еліт.

Треба відстоювати відкритість кожної сфери суспільного життя, її доступність для чесних самозванців – людей, які об'єктивно оцінюють свої можливості й прагнуть почати з нуля свою справу, оскільки бачать, що їх зусилля затребувані. У відкритому суспільстві всі двері можливостей мають бути відкриті для кожного. Кожен може поставити публічну мету і стати громадським діячем. Кожен може знайти свою віру і стати священиком. Кожен може обмінюватися досвідом з іншими і так стати вчителем. Кожен може турбуватися про хворих і так стати лікарем. Кожен може писати правду і так стати журналістом. Кожен може відстоювати права людини і так стати адвокатом.

Упереджуючи стереотипні заперечення, пояснюю: це не означає, що, наприклад, кожного, хто прийшов бути лікарем, можна допускати до операційного столу. Спочатку треба навчитися піклуватися про хворих як санітар чи медсестра, навчитися надавати першу допомогу, повитягати занози в травм пункті і так далі. Але до операційного столу має вести не чийсь авторитетне рішення, прийняте кулуарно за результатами суб'єктивної оцінки знань в освітніх корпораціях та кадрових відділах – до операційного столу має вести публічно засвідчена історія успіхів та невдач кожного хірурга, щоб той, хто дає згоду на операцію, міг подивитися на YouTube чи на іншому сервері попередні операції обраного хірурга, відгуки попередніх пацієнтів, починаючи з травм пункту, де він витягав занози, вислухати позицію його колег про плюси і мінуси його майстерності та репутації. Така публічність передбачає і відповідний рівень терпимості, коли помилки та їх наслідки не перебільшуються суспільством, а заздрісна демагогія одразу розпізнається і б'є тільки по репутації демагогів. Але не можна робити поступки безумствам нетерпимості, уникаючи публічності й віддаючи суспільні справи на відкуп корумпованим ієрархіям, які прагнуть володарювати кулуарно, корисливо, зверхньо – навпаки, треба починати з відкритості та публічності й по ходу боротися з нетерпимістю до інших та їхнього успіху.

Вважаю, що кожна людина має природне право без спеціальних дозволів з боку держави, корпорацій, інших професійних, освітніх чи моральних авторитетів прийти як повноцінний учасник у кожному сфері суспільного життя, в тому числі, у кожному професію, кожен вид громадської та релігійної діяльності, займатися в цій сфері спочатку простою загальнодоступною діяльністю, а з часом, набираючись знань та досвіду, брати на себе відповідальність за виконання все складніших завдань, що потребують високої майстерності та попередньої історії успіхів. Замість заборон на несанкціоновану діяльність, тиранії "авторитетних" монополій необхідно створювати доступні освітні майданчики, які б дозволяли всім бажаючим досягти мінімально необхідного рівня вмілості в будь-якій сфері людської діяльності, і кожна з цих сфер має бути відкритою для всіх бажаючих, створювати простір для простих перших кроків, щоб люди набиралися досвіду та ставали майстрами, не питаючи ні у кого дозволу працювати на себе та суспільство в обраній сфері.

Політика ідеологічного, нормативно-правового, організаційного і фінансового закріплення та подальшого насадження соціальної нерівності в усіх сферах життя українського суспільства порушує принцип верховенства природного права (прав людини) на користь тиранії монополій, що суперечить природним правам людини та примусово нав'язує суспільству обов'язки прислужувати авторитету корумпованих еліт, жертвовно обслуговувати їхні привілеї та примхи. Вважаю за необхідне попередити, що така політика веде до втрати легітимності Української держави.

Цінність академічної свободи

Я заслужив диплом з відзнакою магістра правознавства, коли навчався в Університеті економіки та права КРОК. Мені дуже імпонує декларація нашого університету, особливо те, що серед наших цінностей на першому місці стоїть свобода.

Більш ніж десять років тому, коли я був малим, моя небагата сім'я відправила мене вчитися на математика в університеті Шевченка. Я з дитинства захоплювався математикою, але державна освітня система вбила моє захоплення. Одного разу я цілий день ганявся за вченою радою свого факультету, щоб мені пояснили, як я можу застосувати здобуті знання і принести користь суспільству та заробити собі трохи грошей. Ніхто мені не пояснив, що таке і навіщо вчена рада, тому я думав, що зможу прийти на відкрите засідання поважних старійшин і задати сокровенне питання, на яке до того не зміг відповісти жоден викладач. Зрештою, як виявилось, вчена рада і не збиралася засідати відкрито, як було зазначено в оголошенні на дошці. Принаймні, студентів там точно не чекали, особливо мене. Коли мені сказали, що зі студентів на вченій раді дозволяється бути присутнім тільки голові студентської ради, а я спитав, чи можна назвати таке засідання відкритим, вчена рада факультету просто втекла з актового залу. Втекла від мене і сховалася в кабінеті декана, закрившись на ключ. Я так і не отримав відповіді на свої питання. Але я почав заробляти журналістикою та суспільно-політичною аналітикою. Згодом я дізнався, що, коли звертаєшся до органів влади, вони зобов'язані відповідати, а якщо відповідь не задовольняє, можна звертатися до суду. Я полюбив шукати відповіді для себе і для інших. Так я поступово втягувався у юриспруденцію, і зараз вже як юрист допомагаю громадськості позиватися до органів влади щодо доступу до публічної інформації.

З дитинства я мріяв вчитися у певній локації розвитку знань, де всі люди незалежно від віку обмінюються досвідом, без професійної монополії педагогів та тиранії вчителя над учнем. Основний принцип справжнього навчання я сформулював для себе так: людина вчить сама себе, інші тільки допомагають та діляться корисним досвідом, не примушуючи наслідувати їх приклад. Адже поганий вчитель вчить

повторювати за собою, добрий вчитель вчить не повторювати його помилок, найкращий вчитель вчить обходитися без його послуг. Критерієм освіченості для мене є здатність досягати самостійно поставленої мети, інші можуть тільки підказувати ефективну мету та засоби її досягнення і мотивувати винагородою у формі матеріального чи морального заохочення.

Нарешті я знайшов таку локацію розвитку знань, яку шукав роками. Це Університет КРОК. Саме тут я побачив і оцінив реальну академічну свободу, коли заняття – місце для дискусій, коли викладач, не згодний зі студентом, не добиває у людини бажання самостійно мислити, тиснучи своїм авторитетом. Таку свободу дискусії, як тут, я зустрів хіба що в інституціях громадянського суспільства, наприклад, в Українському клубі, де відверто обговорюються всі актуальні проблеми сьогодення і кожен експерт може вільно висловити свою думку, якою б дратуючою вона не виглядала.

Найважливішим уроком в моєму житті виявилось те, що отримати освіту в університеті, де панує академічна свобода, за власні, зароблені сумлінною працею кошти набагато цінніше та ефективніше, ніж безкоштовно отримати освіту з-під палки в державній системі з її штучними обмеженнями, нерівністю, неефективністю та елітарним догматизмом.

Свобода – перший крок до знань, до реальності права, яке узгоджує бажане з можливим, і економіки, яка дозволяє перетворювати на об'єктивну реальність ті цінності, в які віриш.

Я хочу від душі подякувати всьому викладацькому складу університету, особливо моєму науковому керівнику, Герою України, Заслуженому юристу України, Лауреату премії імені Ярослава Мудрого, доктору юридичних наук, професору Анатолію Йосиповичу Французу за науку академічної свободи, за збереження та розвиток традиції суверенітету особистості, в основі якої лежить класичний наробок вчених-гуманістів доби Відродження і української наукової школи з проблем прав і свобод людини і громадянина, одним із засновників якої є академік Володимир Копейчиков, який десять років працював в Університеті «КРОК».

Я переконаний, що Університет економіки та права «КРОК» є живим виконанням обіцянки, даної батьками-засновниками Української держави у зверненні Верховної Ради України з нагоди проведення референдуму про незалежність України 1 грудня 1991 року: незалежність України – це право і обов'язок збудувати правову демократичну цивілізовану державу, де основними цінностями будуть реальність прав і суверенітет особистості, гарантованість розвитку і гідності кожного громадянина.

Наша академічна свобода є запорукою розвитку вільної, сильної, заможної, освіченої, миролюбної Української держави. Слава Україні!

Український мир

Бачення нової мирної України починається з усвідомлення того, що українська ідея – це мир і лагідна демократія.

Українці – мирний люд. Ми хочемо не воювати, а працювати, своїми руками творити гідне життя і здобувати собі кращу долю. Українська ідея заснована на ідеалі народовладдя. З давніх часів і досьогодні ми збираємося всім миром на віче, майдан, народні збори, щоб вирішити спільні проблеми та дійти згоди між собою. Ми домовляємося, а не воюємо. Наш майдан – це мирні збори. Нас об'єднує любов до України, але не страх і не агресія. Українська народна демократія – це лагідна демократія. Великий князь Київський Володимир Мономах сказав, що наша земля належить лагідним і праведним людям, які насолоджуються миром. У нас на майдані не буває чужих. Кожен, хто приходить до нас з миром, стає для України своїм. Замість того, щоб наживати собі ворогів упертою войовничістю, ми обеззброюємо сусідів та прибульців гостинністю Українського миру, відкритістю і широтою щедрої української душі. Мало таких негідників, яким вистачає нахабства зрадити вседолаюче українське миролюбство. Зазвичай їх настільки мало, що й маленька жменя козаків легко з ними впорається. Зараз для України настали лихі часи. Ми не відстояли мирний майдан, піддалися масовому безумству. Почали шукати винних і мститися. Дозволили себе зіпсувати самовбивчим ілюзіям про насильницьке вирішення усіх соціальних проблем. Тепер із жахом бачимо, що сталася катастрофа, з якою ми не можемо впоратися. На цій катастрофі наживаються цинічні можновладці та діловари, які намовляли нас воювати проти совісті, бо міжусобиці за рахунок чужої крові – це їхній бізнес, джерело їх влади, в цьому весь їх собачий спосіб життя. Ми втратили своє природне миролюбство, нажили собі безліч проблем та купу ворогів. Як наслідок, ми втрачаємо попередні здобутки українського народу – безпечне життя, економічний розвиток, навіть територію України. Український народ, об'єднавшись заради миру в Україні, здатен усунути від влади розпалювачів війни, безсовісних маніпуляторів, які керуються принципом «поділяй та владарюй». Ми повернемося на шлях мирного розвитку, відновимо втрачені досягнення і здобудемо мир, справедливість та добробут для Української європейської держави.

Мирне життя здобувається завдяки чесним домовленостям. Навіть після перемоги на війні доводиться домовлятися про мирне життя. У домовленостях всі сторони йдуть на поступки одна одній. Звісно, поступаються тим, чим можна поступитися. Совістю і гідністю поступатися не можна. Так чи інакше нам доведеться домовлятися з Росією та проросійськи налаштованими сепаратистами. Чим швидше ми почнемо мирні переговори, тим швидше домовимось про мир. Ми не торгуємо Україною. Крим – це Україна, Донецьк і Луганськ – це Україна.

Але всі вже розуміють, що не існує воєнного вирішення проблеми сепаратизму. Населення українських земель, значна частина якого на цьому історичному етапі зненавиділа Україну та кинулася в обійми сусіда, силою ми не повернемо. У нас також нема права влаштувати етнічні чистки вороже налаштованого населення і заселити українцями залиті кров'ю території, подібно до того, як мріяли зробити нацисти. Діти нас за це проклянуть, бо пролита кров кликатиме до помсти. Щоб наступне покоління не успадкувало наше горе, ми маємо зупинити війну, спрямувати свій патріотизм в русло налагодження мирного життя та прогресу. Ідучи шляхом мирного розвитку, ми зробимо Україну настільки привабливою, щоб Крим, Донецьк та Луганськ за доброю волею повернулися до нас. Треба припинити називати блудних синів України «терористами» і припинити братовбивчу війну, яку лицемірно названо «антитерористичною операцією». Треба запропонувати елітам сходу України реальну децентралізацію та достатні гарантії широкої автономії, щоб вони могли не турбуватися про своє майбутнє в складі нової мирної європейської України. Водночас ми маємо зрозуміти, що причиною громадянської війни на сході України є російська та американська агресивна інтервенція, вторгнення військових у мирне життя, безкарність злочинів проти людяності, підбурювання до нових злочинів. Правоохоронні органи України виявилися не здатними припинити та розслідувати ці злочини та притягнути до суду їх винуватців. Шириться дике архаїчне розуміння інтересів національної безпеки, авантюрне прагнення воювати і перемагати передуює загальнолюдським цінностям, міжнародній безпеці та міжнародно визнаним правам людини. В Українському мирі зустрине рішуче засудження та протидію будь-яке розпалювання міжнаціональної ворожнечі. Щоб злочинні провокатори війни не уникнули правосуддя, Україні необхідно ратифікувати у повному обсязі й без оговорок Римський статут Міжнародного кримінального суду. Не справимось з «яструбами» самі – допоможе Гаагський трибунал!

Український мир потребує справедливого суспільного договору рівноправних громадян. Необхідно зламати нефеодалний соціально-економічний уклад, коли пани чубляться, а у холопів чуби тріщать. Справедлива оплата праці має покласти край такому ганебному явищу, як бідність серед працюючих. Україна має приваблювати інвестиції високим інтелектуальним потенціалом, а не дешевою робочою силою олігархічних потогонок. Зрештою, наші можновладці затіяли цю війну саме тому, що для них людське життя копійки ламаної не варте. Руйнація олігархічних монополій покладе край міжусобицям місцевих еліт, від яких Україна потерпає вже більш ніж тисячу років. Ми складемо та оприлюднимо чорний список олігархів та їх челяді, які розпалюють війну, у бізнесі, політиці, серед силовиків. Тоді вони вже не зможуть дурити народ. Стратегічні підприємства, раніше незаконно приватизовані за копійки, розвалені та нещадно експлуатовані без належної модернізації нині воюючими олігархами, будуть повертатися в сферу контролю держави з дотриманням всіх законних процедур.

Власникам націоналізованих підприємств будуть запропоновані компенсації або взаємно вигідні умови державно-приватного партнерства. Правосуддя має захищати права людини, а не привілеї олігархів та їх челяді. Ми запровадимо виборність суддів та прокурорів місцевими громадами з числа юристів, які склали кваліфікаційний іспит, а також справжній суд присяжних по всіх категоріях справ, із сплатою додаткового судового збору у разі, якщо справа могла б розглядатися без присяжних, проте учасник справи має причини не довіряти суддівській корпорації і вимагає участі присяжних. Буде ліквідована кастова замкненість та дисциплінарний тоталітаризм адвокатури, кожен професійний юрист зможе стати адвокатом після проходження кваліфікаційного іспиту, жодна адвокатська організація не матиме монополії нав'язувати свої порядки усім адвокатам. Судді, правоохоронці, інші силовики, які гратимуть на руку олігархам, на вимогу громадськості будуть притягатися до суду честі у своїх же колективах при відкритих дверях. В Українському мирі держава справедливо віддячить старшому поколінню українців гідними пенсіями, соціальним захистом, медичною допомогою, бо це покоління заслужило мирне життя своїм самовідданим служінням Україні. Маємо виконати зобов'язання перед ними за старим соціальним контрактом, що існував у патерналістичній державі, яка жорстко диктувала людині спосіб життя і натомість обіцяла забезпечену старість. Нова Українська держава, керуючись європейськими цінностями демократичного соціалізму, турбуватиметься про тих, хто не може потурбуватися про себе, але й дозволить користуватися активним українцям перевагами демократичних свобод та приватної власності. В Українському мирі буде укладено новий соціальний контракт на засадах прав людини, широкого суспільного компромісу і примирення – Українську хартію, справедливий і сучасний суспільний договір про мирний шлях розвитку в інтересах усіх прошарків населення.

Український добробут заснований на тому, що щирий україноцентризм і патріотизм мотивує нас до розбудови мирної України. Чесною працею здобудемо мир та добробут в Україні. Ми бачимо мирну Україну процвітаючою, сильною європейською державою, в якій панує добробут, згода та соціальна справедливість. Багатство наживається своїм розумом, тому мирна Україна потребує інвестицій в сучасну європейську освіту, а також у медицину, високотехнологічне виробництво, соціальне страхування. Мирна Українська держава не має диктувати, як людям жити, і не має збирати надмірно великі податки. Українці мають співчуття до нужденних та самі зроблять необхідні пожертви, щоб їм допомогти. При цьому пожертви не розкраде зажерливий чиновник з тих, які «пиляють» бюджети. Ми підтримуємо оновлення і дерегуляцію в економіці та усіх сферах суспільного життя, захист приватної власності, свободу слова, мультикультуралізм, подолання дискримінації у будь-яких її проявах. Буде радикально знижено фіскальний тиск, особливо для благодійників. Бізнесу забезпечимо максимально сприятливі умови зростання, спростимо

ліцензування, звітність, доступ до державного замовлення. У мирній Україні ніхто не буде примусово взятий до армії ані через призов, ані під час мобілізації. Професійні військові можуть воювати між собою, поки не чіпають мирного населення, така вже в них професія; але непрофесійної, призовної армії у нас не буде, бо це – орда, а не наша мирна Україна. Кожна людина матиме можливість обрати будь-яку професію та матиме доступ до відповідної надшвидкої освіти або за розумною вартістю, або безоплатно чи в нагороду від благодійних фондів за високі здібності, і зможе, працюючи, продовжувати вчитися дистанційно. В усіх сферах життя захищатимемо як відкритість, щоб людина не була прив'язана до певного місця життя, кола спілкування, роду занять, так і кваліфікованість, мотивованість, стійкий розвиток.

Українська хартія

Одушевлюючи Україну, кожен може казати від імені народу. Я є народ. Ми, народ України, прагнучи розвивати досконалу, успішну, правову незалежну демократичну суверенну державу, яка посідатиме гідне місце серед держав Європи та всього світу, силою нашої спільної згоди вільних громадян устанавлюємо закони, порядок та справедливість на своїй землі та бачимо свою високу місію у здобутті загального добробуту, свободи та рівних можливостей, в самовідданій обороні здобутків наших предків та у творенні кращого майбутнього для наших нащадків.

Ми хочемо і будемо радісно жити у атмосфері вольностей, оптимізму, любові та мудрості. Ми цінуємо діалог, багатство почуттів, різноманіття поглядів та ідей, ринкову економіку, безперешкодне виробництво товарів та послуг і торгівлю, не обтяжену зайвими адміністративними, податковими та митними бар'єрами.

Ми переконані, що Україна потребує модернізації та європеїзації політики, економіки, права, освіти і науки, культури та всіх інших сфер суспільного життя. Ця модернізація має початися з творення відкритого суспільства та дружнього до громадян державного апарату, очищення влади від корупційних змовників, які працюють на свої малі зажерливі паразитичні групки замість працювати на весь Український народ, докорінної перебудови судових та правоохоронних органів на засадах захисту прав людини та демократизації. Ми згодні довіряти одне одному і ми переконані, що держава має довіряти громадянам. Здійснення модернізації, якої ми потребуємо, має бути довірено саме нам і буде здійснено нашими силами.

Ми вважаємо очевидними такі істини, що всі люди за подобою Творця від природи рівноправно наділені певними невідчужуваними правами, до яких належать життя, свобода і прагнення щастя, честь, гідність, краса, підприємливість та приватна власність; що уряди встановлюються між людьми з тією метою, щоб забезпечувати ці права,

а влада урядів походить із згоди тих, ким вони управляють; що в кожному випадку, коли форма правління, політика влади чи особа при владі стає згубною для такої мети, народ має право змінити або усунути її і встановити новий уряд, спираючись на принципи цієї хартії та організовуючи його владу в такі способи, які видаються народу найдоцільнішими для досягнення своєї безпеки і щастя.

Ми зобов'язані перед Богом та власною совістю захистити Україну від усіх загроз та використовувати все, що нам належить, і свободи, які ми вибороли, не для саморуйнування, а на благо кожної людини і на спільне благо України. Якщо хтось неумисно порушує наші права, свободи та інтереси, маємо спільними зусиллями налагоджувати діалог та співпрацю і допомагати таким людям повернутися на правильний шлях нового вільного життя. Коли ж довга низка правопорушень і зловживань виявляє внутрішню чи зовнішню злу ворожу волю підпорядкувати наш народ свавіллю та деспотизму, тоді народ має право та обов'язок вийти на майдан, повстати проти несправедливості, стати на оборону України. Кожен з нас покладе душу і тіло за свободи цієї Української хартії.

Революція в душі

Ви знову живете у передчутті революції. Прогнози, що завтра все зміниться, стали звичними і регулярними, наче божевільні віщування про кінець світу.

Вам не подобається, як влаштоване суспільство. Вам не подобаються люди навколо і, тим більше, не подобається начальство. Ви нікого не хочете слухати, ні з ким не хочете домовлятися. Ви єдині лише у гніві та в очікуванні чудес.

Ви хочете змін. Старше покоління сподівається на зміну поколінь. Молодші заглядають в рот старшим в очікуванні наказу змінитися. Мрійники ненавидять реальність, чекаючи, що їх мрії здійснисть хтось інший. Реалісти ненавидять мрії, чекаючи, що план дій для них вигадас хтось інший – та ще й заплатить їм за те, щоб вони знайшли своє щастя!

Ви не існуєте, бо не мислите. Не хочете думати, «ламати голову». Солодке забуття – ваша головна потреба, і ви кладете на ніч під подушку непрочитані книжки замість того, щоб уважно читати їх, міркуючи над кожним словом. Ви підкоряєтеся відчуттям та імпульсам замість того, щоб володіти собою. Ви постійно жертвуєте собою, перекладаючи відповідальність за себе на когось іншого.

Ви очікуєте дива у будь-якій формі, окрім власних добрих справ. Але дива не станеться, поки ви шукаєте його зовні, а не всередині себе.

Ви відчуваєте, що весь світ недосконалий, і це справді так. Що б ви не вподобали, кого б ви не полюбили, рано чи пізно доведеться

розчаруватися. Бо навколо вас нема нічого досконалого. Все, що збоку, рано чи пізно починає виглядати недосконалим. Достатньо глянути на себе збоку, щоб розчаруватися в собі.

І ніякої революції не станеться, якщо ви кричатимете про своє розчарування. Всі кричать, а світ не міняється. Розчарування можна перебороти, відкинувши ненависть та зневіру, прийнявши всесвіт таким, який є – не як даність, а як інструмент самоудосконалення, бо ви завжди знаходитеся в центрі всесвіту, ви є всесвіт і ви міняєте себе на краще, удосконалюючи всесвіт.

Людина – не те, чим виглядає збоку. Не тільки тіло, але й ідеальна душа, яка володіє всесвітом, у якій завжди є прагнення досконалості. Людська свідомість – голос Божий, світло з неба, шепіт совісті, водоспад доброї волі. Тому не варто чекати змін та революцій. Проливайте світло, а не кров! Користуйтеся внутрішнім імпульсом, словом Божим всередині себе, щоб рухати недосконалий всесвіт у досконалому напрямку.

Знаю, зазвичай ви стоїте спиною до Бога. Повернутися обличчям до Бога – це найголовніша революція. Людям, яким вистачає натхнення спілкуватися з Богом, вистачить також натхнення на будь-яку добру справу.

Сприймійте релігію не як тінь минулого, а як джерело натхнення. Повірте у майбутнє, побудоване власними силами. Не за чужим, а за власним планом. Майбутнє, особисто змальоване вами на чистому аркуші всесвіту. Для вас, створених за образом та подобою Бога-творця, нема і не може бути якогось остаточного священного писання, бо священне писання твориться щодня у спілкуванні людей з Богом. Нема і не може бути якогось споконвіку правильного традиційного обряду, бо звичних обрядів варто дотримуватися лише в очікуванні одкровення, яке змінює звички разом із уявленнями про звичне. Нема і не може бути якоїсь єдино правильної церкви або релігійної громади, бо жодна сила, навіть сила організованої людської маси та громадської думки більшості, не може стримувати покликання вільних душ самостійно звертатися до Бога та творити добро від Божого імені.

Щоб перемогти усі розчарування, треба здійснити революцію у власній душі. Стати суверенною особистістю, опанувати свою долю, знайти щастя на самоті. Навчитися творити добро і домовлятися з людьми про спільне творення добра, спільну вигоду, спільне благо. Бо не почуття, а розумний договір людей, які високо цінують один одного, є основою людської солідарності та досконалості суспільства.

Як би не хотілося жити всліпу, треба боротися з собою та підкоряти свої потреби добрій волі розуму. І коли ви переможете себе, ви зрозумієте, що справжня перемога – не помста, не знищення ворога, а творення своєї вільної душі, чесною, гідною і тому непереборною.

Я революція

Я вільна людина, і це мій маніфест людської гідності.

Я повстаю проти страху, залежності та приниження. Я не дозволю нікому обманути мене, купити мене, примусити мене не бути собою.

Я не хочу бути частиною чогось більшого. Я не частина, я – ціле.

Я усе буття. Я – вічність. Я – всесвіт. Я – людство. Я – народ.

Вся влада наді мною належить мені.

Моя влада – це моя добра воля.

Мій Бог – це моє всеохопне «Я», мій відкритий до самовдосконалення світогляд.

Мій спаситель, пророк та наставник – це мій власний життєвий досвід, мої діяння та їх осмислені наслідки.

Мій закон – це моя традиція бути собою.

Мій закон – це моя віра в себе, вірність собі, володіння собою.

Я суддя собі. Мій суд – це мій розум, мій здоровий глузд.

Коли я добро, я даю собі волю.

Коли я зло, я караю себе.

Я саме собі суспільство. Я проти тих, хто проти мене. Я з тими, хто зі мною. Ми звемо себе «Я», як я зву себе «Ми».

Ми єдині, бо Я – єдність.

Я – суверенна душа, ми – душевна спільнота.

Наша правда – релігійна віра в найвищу цінність людини.

Ми – слово Боже, бо я кажу правду і я слухаю правду, і правда звучить, і правда – це ми.

Ми – це я, досконалий початок людяності.

Я єдина істина. І ми – кінець світу брехні. Я революція.

Який герой потрібен Україні?

У рідкі хвилини дозвілля ми збираємось навколо ватри або на кухні і запитуємо одне одного: “Ми нація героїв чи нація хробаків?”.

Мріємо стати героями.

Мріємо заради Батьківщини наробити мільйон дурниць: зібратись натовпом і поперти з каменюками на сили зла, публічно спалити проект некрасивої реформи, закопати в гробу опудало олігарха, спалити себе назло податковому інспекторові. Але від нашого самоспалення Україні ні жарко ні холодно.

Грань між героїзмом і бешкетуванням полягає в тому, що бешкетник створює великі проблеми, а герой вирішує їх.

От у гори над селищем прилітав дракон і щороку вимагав від селян найкращу дівчину на обід. Лицар-герой, коли приїде в селище, може закохатися в ту дівчину, але він не тікатиме з нею, залишивши селянам

шукати іншу жертву. Можливо, ви втекли б на місці закоханого лицаря, бо таке бажання – перше, що спадає на думку. Звичайна людина у більшості випадків чинить імпульсивно. А герой уникає машинальних рішень, адже вони призводять до поразки у боях. Лицар-герой – не піддається. Він поставив собі за мету прогнати дракона, але й він не скаче напролом зі списом. Адже до нього тисяча простих лицарів, не героїв, вже приходили вбивати дракона. За старою звичкою, із войовничим закликком, вони скакали на білих конях прямо у лігво страховиська, потрапляючи в пекло його вогненного подиху. А все тому, що не розпитали селян про смаки драконів щодо смаженої у фользі конини. Лицар-герой встругне щось незвичайне, скажімо, перевдягнеться дівчиною, візьме під спідничку сталевий клинок – і вб'є дракона, бо інакше ніякого героя з нього не буде.

Багатьом в Україні погано жити. Це проблема, яка чекає героя, щоб її вирішив. Замість дракона в гірському лігві – в наших серцях страх перед майбутнім, зневіра у собі і тверде переконання, що поруч немає добрих людей. Як герой вбиватиме дракона песимізму? Вимагатиме, щоб багатії роздали гроші бідним? Бігатиме вулицями, закликаючи прогнати із серця страх, взятися за зброю? Подібних “героїв” було достатньо, а в країні – без змін. Вони мріяли зробити революцію, змінити світ, а робили так, як робилося споконвіків: за імпульсом тупої болі, не замислюючись, не плануючи бажаного майбутнього.

Сучасний герой має перебороти власний біль і всупереч нестатку вітамінів, всупереч відсутності нормальної роботи і перспектив на майбутнє, всупереч долі воскресити щастя в своєму серці.

“Я щасливий, бо вірю в свою країну, в людей, серед яких живу, в справи, які роблю, я вірю в себе і в своїх дітей”, – має сказати собі сучасний герой. Тому що головна проблема сучасності – кожен думає, що живе для себе, але насправді заганяє себе в глухий кут гордині, жадібності та зневір'я, воює проти всіх, наче сенс життя у війні, не вірить ні в бога, ні в чорта, розтрачує вільні хвилини на пірнання у внутрішню порожнечу своєї душі – пустої без розуміння і відчуття свободи, морального закону віри в себе, вірності собі, володіння собою.

Бути собою, бути щасливими і ділитися своїм щастям з іншими людьми – в сучасній Україні з “лихих 90-х” досьогодні є героїзмом, таким же скромним героїзмом, як винести дитину з палаючого будинку.

Повторюся, багатьом в Україні погано жити. Ті, хто хоче жити добре, працюють не на Україну, або взагалі їдуть за кордон, як один мій приятель, що начитався газети “Дзеркало тижня”. Тоді на механіко-математичному факультеті Київського університету, де я вчився, розвивалася дивна “колоніальна математика”. Кафедра теоретичної механіки потайки обраховувала двигуни для фірми “Форд”, а кафедра теорії ймовірностей потайки вивчала математичні моделі страхування. Потайки, бо хвалитися було нічим. Цими дрібними підробітками займалися викладачі, студентів не підпускали на гарматний постріл, хіба що іноді залучали як рабів задарма виконувати купу марудних обчислень, не пояснюючи, навіщо, безсовісно приховуючи цей бізнес,

щоб не ділитися жалюгідними копійками: навіть для себе педагоги не зуміли домовитися про гідну оплату праці, а ці студенти переб'ються! Між іншим, дві третини (за тодішніми офіційними даними) страхових компаній отримували великі внески і майже не робили виплат, тобто займалися відмиванням грошей, тож математичні моделі страхування розроблялися просто для оковамилювання. Запитував викладача: “Як молодий математик може прислужитися Україні?”, отримував стереотипну відповідь: “Стати вчителем математики”. Тим часом за кордоном математик бере участь у публічному вирішенні важливих для економіки питань, і його праця оплачується високо.

З нашим зневажливим ставленням до інтелекту та людської праці не втече з батьківщини тільки герой. Саме такі герої зараз потрібні.

Може, вчора ти дізнався, що в зонах експортного виробництва на Сході люди працюють від сьомої ранку до десятої вечора, а часто і до другої ночі, при низькій оплаті і без соціальних гарантій. Завтра можеш дізнатися про сотні тисяч жертв тероризму. Якщо ти герой, то не піддасися пориву їхати на Схід або до лігва терористів, щоб дати там останній бій світовому злу чи нажитися з чужого рабства. Герой розуміє, що зараз він перш за все потрібен на батьківщині. Треба нарешті ставати цивілізованими людьми, а бути цивілізованою людиною в нашій країні – найбільший героїзм.

Людина – джерело всіх цінностей

Що і навіщо ми цінуємо? Чи варто цінувати щось більше за себе? Чи варто цінувати відчуття і почуття більше за думки? Чи варто цінувати свої фантазії, вірити в них, стверджувати їх задумами та ділами, домовлятися про них і так знаходити радість життя?

Кажуть, що є такі речі, які не обговорюються. Але для відкритого розуму жодна ідея не може мати заздалегідь встановленого авторитету, за виключенням тієї простої до сміху ідеї, що для відкритого розуму жодна ідея не може мати заздалегідь встановленого авторитету! Тож поговоримо про цінності. Справжні цінності, які стверджують і про які домовляються мудрі люди.

Обійдемося без тих фальшивок, котрі нам часто впарюють, не терплячи обговорень. Значення слів переінакшують, перетворюючи людське на «соціальне». Кажуть, що людина є біосоціальною істотою, а насправді людина – це вільна розумна душа. Кажуть, що суспільство є організованою групою людей, ми ж знаємо, що суспільство – це ідея людини про згоду з собою та всіма, хто спаде на думку. Кажуть, що життя є війною, хоча справжнє життя є розвитком. Кажуть, що держава є політичним механізмом панування групи найсильніших на певній

території, у дійсності ж держава є суспільним договором. Кажуть, що право є суспільною нормою, охоронюваною державним примусом, тим часом як право являє собою поєднання бажаного з можливим.

Так само невірно стверджують, ніби цінності – це щось більше за людину, те, чому всі люди мають присвячувати своє життя і таким чином служити суспільству. О ні, знову «суспільство»! Можна без нього? Можна. Цінності – це те, що корисно людині!

Людина самостійно визначає, що їй корисно. Перш за все, корисно не помилятися. Наприклад, не переплутати корисне з приємним. Така плутанина зветься корупцією, тобто спотворенням цінностей. Вона виникає тоді, коли почуття не узгоджені з розумом. Людина має володіти собою і підкоряти свої почуття життєвому досвіду, спогадам та фантазіям, які дозволяють робити все життя радісним, а не компенсувати зрідка оргіями приємності нещасне, безцільне та принижене в цілому життя. Приємне корисне в міру, а для радісного життя бувають корисними неприємні вчинки та думки, через які завжди корисно проходити з радісним розумінням приємності корисних наслідків та власної майстерності уникати неприємних наслідків.

За яким правом людина сама відрізняє добро від зла, корисне від шкідливого? За правом поєднання бажаного з можливим! Кожна людина бажає бути самостійною і кожна людина може бути розумною. Отже, поєднуючи самостійність з розумністю, людина набуває божественного або, якщо хочете, природного права судити про добро та зло, про корисне і шкідливе. І треба розуміти, що справжній розум – це відкритий розум, він завжди в процесі саморозвитку, в пошуку згоди зі всім буттям, а надто з кожною живою душею.

З цінностей ми черпаємо енергію, бо енергія завжди виникає у послідовності, єднанні, згоді. Цінності народжуються у їх безперервному ствердженні людиною і посилюються людською згодою, силою згоди, енергією узгодженого самоствердження людей. Справжні цінності не роз'єднують, а поєднують, як Бог об'єднує людей. Справжні цінності не провокують агресію, а допомагають домовлятися. Справжні цінності не прив'язують до потреб, а звільнюють від обтяжливого споживання. Справжні цінності не тягнуть у минуле, а кличуть в майбутнє зі всією поважною переконливістю досвіду людського самоудосконалення, накопиченого кожною вільною душею в усіх кутках світу в усі часи.

Цінності – те, що додає нам духовної сили, допомагаючи людині бути всеохопною як Бог, що узгоджує в одній особі та одноосібно стверджує своїм буттям всі мислимі люські цінності, узгоджує традиції, узгоджує протиріччя. Бог навіть дозволяє незрілим істотам воювати між собою, щоб вони самі та інші на їх прикладі могли бачити безумство підкорення розуму сліпій ненависті та безглуздість оборони малого добра ціною великих жертв замість творення великого добра, розсування меж добра, як і личить всеохопній людині-творцю, покликаний Богом оволодіти всесвітом та вічністю та скористатися цим володінням як джерелом безмежного щастя.

Гріш ціна тим цінностям, які ізолюють людину від всієї повноти буття чи у гріховній гордині, що веде прямо до пекла, протиставляють людині людину, Бога, суспільство, націю, любов, гроші чи будь-що інше. Істина в тому, що нічого надлюдського нема – і навіть людина, що наближається у своєму розвитку до Бога, ніколи не протиставить себе чи якісь свої цінності іншим людям, оскільки Бог згоден з кожною людиною і узгоджує всі цінності, а суперечність із цим зразком, виражена у гордині протиставлення свого чужому, принижує людину. Бог не може бути зверхнім, бо зверхність є гріхом, а Бог безгрішний, і за прикладом Бога людина у розвитку своєї всеохопності також має позбавлятися усіх ілюзій власної зверхності. Гординя робить одноосібність недосконалою, позбавляючи її сили всеохопності, бо тільки всеохопна одиниця стає рівноцінною безлічі, а обмежена одиниця, навіть у формі широкого об'єднання, протистоїть безлічі та зрештою втрачає цінність, зливаючись із недосконалою безліччю у вічній приниженості вічного бою, де навіть перемоги обертаються поразками. Гординя як протиставлення свого чужому, своїх – чужим, завжди спростовує претензії на святість та досконалість. Тож коли вам розповідають про якихось надлюдських богів чи героїв, знайте: це вигадані істоти, яким оповідач просто приписав свій гріх гордині, а отже він і його вигадка далекі від істинної досконалості, що відкривається віруючим у найвищу цінність людини у одкровеннях безпосереднього спілкування з Богом подумки.

Бог – наша фантазія і наша совість; хто не може вигадати світ кращим, ніж він здається недосконалим відчуттям і почуттям, і кому не вистачає совісті старанно та цілеспрямовано здійснювати свої мрії, той не знає істинного Бога. Але нема і не може бути жодної людини, зовсім позбавленої совісті та фантазії. І, зрештою, якщо цей Божий дар ще не розкрився у потенційній людині, нашим завданням є допомогти розкрити його та привести потенційну людину до повноцінної людяності, що виявляється у декларуванні свого суверенітету особистості. Адже ми є людьми лише тоді, коли творимо цінності, відкриті для їх обговорення та розвитку в поширенні і узгодженні зі всіма людьми, з усім багатоманіттям простору та часу, та безперервно стверджуємо цінності вірою в себе, вірністю собі, володінням собою.

Людина сама визначає свої цінності, оскільки людина є самоцінністю – самостійною і безвідносною цінністю. Про це Бог каже в Священному писанні релігійної віри в найвищу цінність людини (душевної релігії), в статті першій тексту Декларації суверенітету особистості. Ідеальним зразком самоцінності й прикладом для наслідування є Бог як безмежна людина, єдина з кожною людиною і невіддільна від кожної душі як джерело всіх душ – абстрактний єдиний Бог, що являється кожній людині у сміливих добрих мріях та у наслідках задумів і вчинків.

Будь-яка людина здатна усвідомити ідею людської всеохопності, згодна вона з нею чи ні – бо нема людей, не здатних до абстрактного мислення, буває лише лінивість чи впертість, гріхи, які за бажання

легко подолати. Якщо ідея людської всеохопності зрозуміла і не заперечується, цього достатньо, щоб ця ідея була цінністю та узгоджувалася з будь-якою іншою ідеєю. А якщо ця ідея заперечується, тоді стає ясно, що той, хто заперечує, узгоджує себе з усією повнотою буття шляхом заперечення; для таких найбільш прийнятним договором є договір про вічну суперечку, вічний конфлікт, війну всіх проти усіх, і вони знищують себе в тому конфлікті або перемагають себе та знаходять себе і починають спілкуватися з собою та Богом мовою творення. Тож в перекладі з мови заперечення на мову згоди, з мови боротьби на мову творення усвідомлене заперечення ідеї людської всеохопності є способом погодитися з цією ідеєю! Саме розуміння цієї ідеї, без чого неможливо її заперечувати, свідчить про відкритість людського розуму. А для відкритого розуму, як я вже казав, жодна ідея не може мати заздалегідь встановленого авторитету, за виключенням тієї простої до сміху ідеї, що для відкритого розуму жодна ідея не може мати заздалегідь встановленого авторитету. Це одне з формулювань ідеї безмежності людини з урахуванням специфіки мови заперечення. Так чи інакше, тільки ідея безмежності людини здатна бути універсальною цінністю.

Слідуючи прикладу Бога, кожна людина може стверджувати свою безмежність. Хоч би й такими словами Священного писання: «Я є всесвіт». Бо цінність людини як творця і судді цінностей, пророка, здатного подумки спілкуватися з Богом і розуміти його відповіді на людські молитви у наслідках власних задумів та вчинків – така цінність людини робить кожну людину всеохоплюючою, універсальною, безмежною. Це досконалість людини і душевність людини, добра воля, розуміння сенсу життя, підказаного Богом в Символі віри: сенс життя у розвитку, пізнанні та творенні, у прагненні добра та боротьбі за добро, і такий життєвий шлях веде до щастя. Усвідомлення цього є релігійною вірою в найвищу цінність людини, яку я сповідаю і знаю, що кожна людина сповідує її також, навіть якщо називає її інакше та користується іншими словами, щоб висловлювати свою цінність, свою всеохопність, щоб творити, стверджувати та узгоджувати цінності, показуючи широту та відкритість людської душі.

Суспільство самодіяльності

Прагнучи ідеального суспільства та найкращої соціалізації, ми маємо створити соціальну доктрину свободи людства на основі віри в найвищу цінність людини, наукового бачення суспільства, суспільних відносин та їх ідеального стану.

Суспільство є самоорганізацією людини у взаємодії, сукупності відносин (соціальних зв'язках) з власною природою, включаючи людство (всіх людей) та всі інші об'єкти (цінності), відчутні та вигадані, у кожному просторі та часі.

Соціальна доктрина свободи людства заснована на ідеї тотальної особистої автономії. Це атомізація суспільства, атомізація капіталу й атомізація влади. Атомізація суспільства означає, що суспільство служить людині простором самоосвіти, самоорганізації, самозайнятості. Атомізація капіталу означає, що капітал служить людині інструментом самостійного визначення і розрахунку цінностей для створення надійних відносин, засобом розумного вибору, виходячи з того, що чим більше цінностей людина вкладає у відносини, тим більшої довіри заслуговує. Атомізація влади означає, що влада служить людині системою реалізації свободи волі в усіх відносинах для самоудосконалення та самозахисту в згоді, довірі та солідарності з усіма людьми, без кордонів та податків, без ієрархій та привілеїв, без страху та насильства, без конфліктів і жертв, без меж. Ідеальна влада є відкритою та ненав'язливою, демонополізованою, демілітаризованою, яка не підміняє спільне благо тиранією примусу, а етику як уявлення про правильне не підміняє дисципліною маніпульованої покори.

Суспільство створюється людиною, належить людині та служить розвитку людини. Людина як суверенна особистість є одноосібним суспільством з власною культурою, історією, традиціями, вірою і устроєм життя. У суспільстві як просторі людського розвитку людина створює себе. Людина нічим не обмежена у оволодінні своєю природою, своїм людством (суспільством) та іншими душевними спільнотами, зокрема, товариством, громадою, корпорацією, економікою, державою, народом, міжнародним співтовариством, сім'єю (племенем), нацією, цивілізацією, тощо.

Людина може володіти будь-якою кількістю суспільств. Людина продовжується в суспільстві, але не прив'язується до суспільства. Жодна людина безпосередньо чи за допомогою свого суспільства не може примушувати до покори іншу людину проти її волі.

Особистість є формою буття, здатною до самоорганізації. Зокрема, людина (душа) і суспільство (душевна спільнота) є особистостями.

Суверенітет особистості є здатністю та природним правом людини творити себе і суспільство, простір, час навколо себе; одушевлювати буття, оволодівати буттям; прирівнювати до себе та іменувати людиною будь-яку розумну одиницю, в тому числі об'єднання; приписувати особистість фізичним та юридичним особам, державам, символам, предметам, істотам, спільнотам і так далі.

Суверенітет особистості є основою будь-якого суспільного устрою, незалежно від ступеню його досконалості. Будь-яке суспільство ми розглядаємо як душевну спільноту, побудовану навколо себе людиною – суверенною особистістю. Людина і її душевність (повна влада над собою) включає повагу до душевності (переконань і влади над собою) кожної людини, заборону приниження і насильства. Душевні спільноти одноосібні та рівні перед Богом як ідеалом людяності.

Людина одушевлює буття, творячи душі у згоді з собою та об'єднуючи їх у душевну спільноту, за допомогою священної фантазії досягає розуміння досконалого суспільства та здійснює фантазії силою

віри. Суспільство є ідеальним образом спільноти, оскільки людина в центрі спільноти прагне досконалості та подолання гріхів через продовження себе до нескінченності за прикладом Бога. Цей ідеальний образ належить людині, та не підкорює людину, не стає тоталітарною ідеєю, предметом одержимості.

Універсальною цінністю бачимо природні права людини. Поважаємо максимально широке розуміння і застосування прав людини відповідно до особистих, національних, міжнародних правових актів. Поборюємо як зло підміну прав привілеями, створення привілеїв та монополій в ущерб природним правам. Вважаємо, що сім'я (плем'я), нація (держава) та корпорація (мережа) не можуть мати більшого обсягу прав поряд з іншими особистостями й організаціями.

У розумінні прав людини виходимо передусім із утвердження людської свободи волі. Свободу розглядаємо як притаманну людині самотійність, володіння собою, прагнення уникати обмежень та долати їх. Свобода особистості обмежується лише наслідками вчинків, в тому числі через прояви свободи інших.

Соціальна доктрина свободи людства передбачає суспільство, в якому кожна людина самотійно створює (освічує) себе, володіє собою і працює на себе у взаємній згоді та співпраці з іншими людьми, всі організації належать людям і служать людям, причому кожен організацію може створити навіть одна людина і жодна організація (в т.ч. сім'я, держава, банк, глобальна корпорація) не має привілеїв перед іншими організаціями, хоча й може користуватися особливим правовим статусом, пов'язаним із специфікою її функціонального призначення.

Сім'я не матиме привілеїв і буде організацією спільного життя з додатковою відповідальністю за новоселів всесвіту. Освітні корпорації з підтримки локацій розвитку знань, що прийдуть на зміну школам та університетам, хоча в них мають допускатися на однакових умовах всі люди незалежно від віку для обміну досвідом (тобто, не буде професійної монополії педагогів та тиранії вчителя над учнем), повинні перебувати під особливо пильним контролем громадськості для дотримання основних принципів навчання: людина вчить сама себе, інші тільки допомагають та діляться корисним досвідом, не примушуючи наслідувати їх приклад (поганий вчитель вчить повторювати за собою, добрий вчитель вчить не повторювати його помилок, найкращий вчитель вчить обходитися без його послуг); критерієм освіченості є здатність досягати самотійно поставленої мети, інші можуть тільки підказувати ефективну мету та засоби її досягнення і мотивувати винагородою у формі матеріального чи морального заохочення.

Ми бачимо в перспективі держави без фіксованих податків, кордонів і громадянства, які випускатимуть гроші та підтримуватимуть порядок на певних локаціях за згодою всіх, хто має інтереси в цих локаціях, вираженою в монетизованому голосуванні: тобто, для приходу до влади кандидат має публічно заявити про цілі свого правління та протягом виборчого періоду (наприклад, тижня) зібрати у державний бюджет більше публічних добровільних внесків, ніж інші

кандидати; голосувати може хто завгодно, юридичні особи, фізичні особи незалежно від віку, статі і т.п., скільки завгодно разів та на будь-яку суму без обмежень, але імена та суми публікуються. Таким чином, інтерес добровільно взяти участь у формуванні влади замінить примус до сплати податків. Коли зібраний таким чином бюджет правління вичерпаний, проводяться чергові монетизовані вибори.

У подальшій перспективі ми очікуємо атомізацію культури, в тому числі у сферах інформації та фінансів, втрату монополії держав на випуск грошей. У кожної людини, а так само у корпорацій та держав буде персональний інтелектуальний центр (цифровий дім) для обліку й капіталізації власного автономного інформаційного та фінансового фонду і здійснення необхідних внутрішніх операцій та зовнішніх організаційних і економічних комунікацій. У своєму цифровому домі кожна людина (корпорація, держава) зможе випускати власну автономну валюту, допускати своїх контрагентів у публічний простір свого цифрового дому, кредитувати та винагороджувати їх автономною валютою, допускаючи і проведення ними транзакцій між собою. Ритуал фондів душевної енергії у вірі в найвищу цінність людини (душевній релігії) є прообразом такого ультра-ліберального майбутнього фінансів. Звісно, для розвитку прообразу потрібно буде розробити систему програмних засобів, достатньо просту, щоб, не рахуючи резервних копій, розмістити її навіть на мобільному телефоні, а також підготувати серію простих економічних ігор для того, щоб люди на своєму досвіді самостійно навчилися ефективно користуватися персональною економічно-фінансовою автономією.

Нині держави (нації) прив'язані до певної території та певного населення, але це зміниться з розвитком особистої автономії людини та масових антимонопольних рухів; вони змушені будуть миритися з постійною міграцією людей і капіталів без кордонів, не претендуючи на збирання податків та мита, приймаючи на своїй території всіх пристойних приїжджих і забезпечуючи їм рівні можливості поряд з тими, хто вже був на контрольованій території на момент приїзду; відкритість держав сягне того, що одну територію за договором зможуть контролювати кілька держав, поділяючи між собою різні владні функції на цій території. Держави (нації) навіть втратять монополію на випуск грошей, бо з атомізацією фінансів власні гроші випускатиме кожна людина для ефективної економічної комунікації з іншими людьми за допомогою інструменту персонального центру інформаційної та економічної автономії, який буде програмою, достатньо простою, щоб встановити її навіть на мобільному телефоні.

Ми засуджуємо соціальний фундаменталізм, тобто академічні містичні уявлення про «надлюдське» суспільство, яке створює людину, щоб людина служила суспільству. На практиці, ідея принизливо-«надлюдського» суспільства служить ширмою для ущемлення людських прав на користь утвердження несправедливих привілеїв з боку привілейованої еліти жадібних агресивних обманщиків, ворогів людяності. Для суспільства соціального фундаменталізму, на відміну від

суспільства самодіяльності, характерні бідність, стадність, нерівність, монополізм, зрештою – корупція, тобто аморальність (втрата себе), нехтування цінностями заради примх.

Мова не може бути інструментом тиранії. Кожна людина володіє і спілкується власною мовою, може по-своєму розуміти будь-яке слово та критично ставитися до поширених ідей і пов'язаних з ними дискурсів. У визначенні будь-яких понять ми виходимо за межі стереотипів, особливо коли цього потребує соціальна критика. Науку ми вважаємо світоглядом вчених, який часто є релігійною вірою в містично відчужену від людської уяви «матерію» і обряд «експерименту», за допомогою якого вчені підкоряють свою матерію. Грошима ми вважаємо чесне слово, сім'ю – племенем, трудові відносини та капіталізм – рабовласництвом, геополітику та націоналізм – феодалізмом, і таким чином прослідковуємо розвиток соціальних традицій з минулого досьогодні.

Кажучи про співвідношення соціальних цінностей, ми вважаємо, що почуття гумору і здоровий глузд вище агресії, що людські права вище привілеїв, що людська фантазія вище потреб, що людська творчість вище праці, що людський розвиток вище служіння, що людська довіра вище любові, що людське спілкування вище навчання, що людський досвід вище звичая, що людська одноосібність вище монополізму, що людська щедрість вище примусу, що людська совість вище дисципліни, що людська воля вище долі, що людська мудрість вище упереджень. Ця вищість означає розвинутість, а не протиставлення, якого ми уникаємо, прагнучи згоди та гармонії, і однаково цінуємо як розвиток, так і початкову точку розвитку зі всіма її гріхами. Ми послідовно надаємо перевагу праву перед привілеями, досвіду перед дисципліною, простору перед владою.

Самоорганізуючись на основі віри в найвищу цінність людини і прагнучи свободи людства, ми ставимо такі цілі: пропагування прав людини як альтернативи привілеям правлячих еліт; боротьба за рівність, проти дискримінації релігійних та інших меншин; пропагування скасування податків та формування бюджету монетизованим голосуванням; пропагування припинення патріотичного і релігійного виховання та виставлення оцінок в школі, запровадження винагород за навчання (збільшення вільного часу, уникнення уроків, інших скупчень, які є покаранням); пропагування політики публічного одинацтва, наукової значимості кожної людини і права кожної душі самостійно вписати своє ім'я в історію, в наукові, енциклопедичні та інші джерела, за умови, що інші можуть поряд висловити своє ставлення до людини.

Ми виступаємо за розвиток інституту особистої репутації для утвердження взаємної довіри людей, прагматичної та раціональної; ми не визнаємо права будь-кого вимагати забуття, оскільки прагнемо пам'ятати все і при цьому терпимо ставитися до того, що нам відомо, використовуючи пам'ять для людського розвитку, а не для приниження людей. Ми проти містики та таємниць, які гальмують розвиток інформаційного простору людяності.

Ми критично ставимося до всього, що пов'язано зі стадністю, зокрема, популярності, позитивізму та патерналізму. Масовість для нас є не критерієм істини, а підставою для сумнівів у істинності. Ми пропагуємо ліквідацію привілеїв знаменитостей, а також ліквідацію привілеїв сім'ї, церкви, освіти, медицини, правосуддя та держави.

Становлення суверенітету особистості відбувається у подоланні гріхів, розширенні публічно-правового простору особистості, подоланні залежності людини від натоптів та "надлюдських" явищ, духовній самообороні. Людина не має підкорятися гріхам реальності, а дієво поборювати їх, в тому числі, творенням добра, самоудосконаленням, оскарженням реальності та дивотворчістю.

Нашою метою є подолання залежності, бідності та війни, підтримка поширення віри в найвищу цінність людини та культури особистої свободи на все людство, підтримка подальшої легалізації інституцій віри в найвищу цінність людини, пропагування легалізації одноосібних організацій, пропагування пацифізму.

Ми прагнемо ліквідації усіх монополій: інтелектуальних, сімейних, корпоративних, професійних, національних. Воюючи проти священної одноосібності та самодіяльності, монополії принижують людину і не обмежують зловживання, а роблять їх привілеєм тих, хто утримує владу за допомогою зловживань і таким чином заподіює величезну шкоду – поглиблює прірву людської нерівності, опускаючи на дно цієї прірви людську гідність більшості людей. Монополія є злом, яке руйнує творчість, тому неприпустимо обмежувати монополією культурну, економічну, соціально-політичну та правозахисну творчість людини. Зло монополії може розглядатися як терпиме лише у тому разі, коли монополія стає інструментом розвитку через самозаперечення влади, що керується логікою зла, коли велике зло чесно і дієво долається малим злом, і тільки у сферах життя, штучно утворених через логіку зла, причому душевні спільноти, які керуються логікою зла та утворюють монополію для саморозвитку, не мають права заважати розвитку людини за межами монополії та повинні дотримуватися суворого самообмеження. Наприклад, терпимою є професійна монополія у військовій професії, поки вона дозволяє уникати масового втягування у війни мирних людей, але якщо зло війни поширюється, кожен може взяти в руки зброю і воювати за себе або, навпаки, задекларувати свою незалежність від війни та уникати будь-якої участі у ворожнечі.

Ми продовжуємо вічну традицію людяності, знаходимо і утверджуємо співвідношення морального закону необмеженості людини з іншими системами права, моралі та етики, узгоджуємо соціальну доктрину свободи людства та віри в найвищу цінність людини з усіма іншими соціальними доктринами, прагнучи миру та порозуміння.

Вільна людина узгоджує всі духовні та світські цінності

Тарас Шевченко написав: "Як небо блакитне – нема йому краю, так душі почину і краю немає". Душа тут є вільною людиною. Один у полі радіє волі! Така моя думка, як віруючого в найвищу цінність людини. В основі віровчення нашої душевної релігії лежить поняття душі як досконалої, всеохоплюючої людини, ми здійснюємо обряди одушевлення та самоорганізуємося у душевні спільноти відповідно до власного Священного писання релігійної віри в найвищу цінність людини. Віра в найвищу цінність людини є вічною релігією та сучасним духовним рухом творення Бога – ідеалу людяності – через віру в себе, вірність собі, володіння собою. Знаком нашого віросповідання є коло, що символізує людину в центрі буття як душу буття. Ми віримо, що людина-душа освоює світ, вбачаючи у ньому своє віддзеркалення, стає рівною його необмеженій вічності, спілкується з людьми через торкання душ. Кажучи про душевну спільноту, ми розглядаємо себе як точку відліку, центр всесвіту, або, за аналогією, душу-сонце, центр «сонячної системи» всього буття, навколо якого обертаються інші створені нами душі або, що те саме, з їхньої точки зору ми є створеними ними і обертаємося навколо них. Душа також здійснює бажання, тільки для цього бажання мають бути доскональними, не зацикленними на чомусь конкретному, вони мають залишати простір для фантазії. Поясню, як це робиться. Філософія допомагає задумати бажане. Техніка допомагає досягти можливого. Право узгоджує бажане з можливим. А віра – особливо релігійна віра – творить чудеса, дивним чином робить бажане можливим навіть тоді, коли техніка безсила.

Для нас людина джерело всіх цінностей, які об'єднують все людство всесвіту, все найкраще в людських релігіях та світоглядно-етичних системах, альтернатива конфліктним ідентичностям розбрату. Відповідно до настанов нашого віровчення, сповідуючи мою релігію, я маю поділяти віру кожної людини, поважати кожну релігію, що утверджує цінність людини; це також означає, що релігійна віра в найвищу цінність людини заохочує об'єднання, послідовне чи то одночасне сповідання різних, на перший погляд, можливо, взаємозаперечних, однак з душевної точки зору, як ми віримо, завжди взаємозбагачуючих релігій і світоглядів, не виключаючи й світського гуманізму. Звісно, що у відношенні до матеріалістичного гуманізму ми особливим чином сприймаємо його цінності. Ми вважаємо, що будь-яка людина здатна усвідомити ідею людської всеохопності, згодна вона з нею чи ні. Якщо ця ідея заперечується, тоді стає ясно, що той, хто заперечує, узгоджує себе з усією повнотою буття шляхом заперечення.

Тому ми вважаємо, що в перекладі з матеріалістичної мови заперечення на ідеалістичну мову згоди, з мови боротьби на мову творення усвідомлене заперечення ідеї людської всеохопності є просто–напросто своєрідним (нігілістичним) способом погодитися з цією ідеєю.

Душа для нас є досконалим початком усього, універсальною формулою буття, взятою Богом за основу у начертанні всього суцього, подібно до того, як автор починає творити з чистого аркуша. Кажучи про душу, ми не зациклюємося на формулах власного віровчення, а пригадуємо все душевне, що тільки було створено людиною з Божою допомогою. Прадавні казки, які ми чуємо з дитинства. Перший акт істинного самоствердження кожної людини, коли всі ми тими чи іншими словами висловлюємо собі та іншим, людству, всесвіту та вічності засадничий закон людської особистості: «Я – це я». Дарма що це тавтологія, головне – вона символізує нашу вірність собі, яка дорожча за будь–які асоціації з чимось зовнішнім, умовно відокремленим від себе. Душа являється і у натхненних заспівах старого мудрого чарівника біля племінного вогнища найперших людей, у пророцтвах жерців давніх богів, але водночас і у викликах волі богів, кинутих святою людиною. Душа являється у сміливих словах давнього філософа Протагора: людина є мірою всіх речей. Душа висловлюється в клятвах про дружбу, в освідченнях у коханні, у всепроникливій цікавості та скептичній сумлінності дослідника та в наукових публікаціях. Всеохопну душевність знаходимо у текстах, які лежать в основі масових релігій сучасного світу – християнства, ісламу та буддизму. У першій проповіді Будди про страждання від бажань та серединний шлях до подолання страждань у досконалому стані нірвани. У віщих снах пророка Мухамеда, його шляхетних помислах в усамітненні у печері Хіра та перших проголошених аятах Корану про спілкування з Богом через читання, настанових людині бути щедрою подібно до милостивого Бога. Душевність, захист права душі жити, бути відвертою, співчутливою та люблячою і не бути підкореною зверхнім ідолам гріхів, висловлюється і через десять заповідей, дарованих Богом Мойсею, і через нагірну проповідь Ісуса Христа.

Всі ці та безліч інших релігій та світобачень ми розглядаємо як грані однієї величної, прадавньої, споконвічної традиції, традиції людяності, традиції душевності. І це жива, мінлива традиція, як завдяки вірності людей своїй власній душі, так і завдяки тому, що ми звемо духом заперечення. Кожна традиція містить в собі «дух заперечення» – ідею недосконалості всього нетрадиційного. Але «дух заперечення» справді відповідає традиції лише у тому разі, коли, заперечуючи нетрадиційне, заперечує також і традиційне та допомагає цим зберігти послідовність та животворність традиції. Адже непослідовність, лінощі, безумний догматизм, відсутність щирої віри у традицію та прагнення розвивати її, пізнаючи нетрадиційне та використовуючи його корисні якості – вбиває традицію. Постійне вбудовування нетрадиційного у світобудову своєї традиції є неминучим шляхом розвитку будь–якої традиції, і цей розвиток не припиняється, поки традиція жива. У

традиції індивідуального самовдосконалення людини проявом духу заперечення є скромність, поцінування простоти, незгода з ідентичностями та ієрархіями, ідеєю людської нерівності, незгода з будь-яким поділом на «своїх» та «чужих». У науковій традиції проявом духу заперечення є практицизм, повторюваність здобутих знань на власному досвіді кожного вченого. У філософській традиції проявом благородного сумніву є прагнення об'єктивності та недовіра до суб'єктивного. У Біблії, в книзі Буття читаємо, що Авраам бачив волю Божу в тому, щоб принести в жертву рідного сина, він зв'язав хлопця і навіть взяв ніж, але дух заперечення одушевився у формі Божого янгола і вимагав не піднімати руку на отрока. В ісламі мудра покора волі Аллаха нерозривно пов'язана із духом заперечення у формі пильного утримання від неправильного тлумачення і порушення його волі, уникнення одержимості джинами нестриманих почуттів. У буддизмі дух заперечення виявляється в застосуванні понять шуньяти (невичерпності) та анатману (несамостійності) до всіх дхарм (феноменів, форм, проявів стану дійсності), однакового заперечення і споживацтва, і аскетизму на вісімковому шляху до праведності, повноти нірвани, просвітленого стану мудрої людяності, зразком якого є стан будди.

Традиція людської мови найкраще показує всеохопність людської душі. У нашій мові закладено як ідею цілісності буття, так і дух заперечення досконалості людської самоідентифікації. Будь-якою людською мовою можна назвати все буття в цілому одним словом («всесвіт»), а єдність множини та однини однаково демонструється і прямою мовою, і через дух заперечення, наступним чином. З одного боку, «я» і «ми» – різні слова і різні поняття. З іншого боку, поняття «ми» в усіх мовах світу застосовується для позначення нерозривної єдності «я» з «не-я, подібне до мене; моє продовження» (недарма одна людина, вірна традиції, може виступати від імені множини: керівник організації каже «ми вирішили», дослідник пише «ми встановили» і так далі).

Важливо також, що мова дозволяє висловити ідею створення групи людей в складі однієї людини, особливо офіційна мова, при захисті прав одноосібних груп на створення одноосібних організацій в правовому полі. За даними академічного Словника української мови в 11 томах, «група» – це «сукупність осіб, об'єднаних спільною метою, ідеєю, працею і т.п.» (том 2, стор. 182); «сукупність» – це «неподільна єдність чого-небудь; загальна кількість, сума чогось» (том 9, стор. 832); «один» («одна», «одно», «одне») – це «кількість із 1 одиниці» (том 5, стор. 626). Аналогічні визначення відповідних слів наведені у Великому тлумачному словнику української мови, виданому у 2005 р. Таким чином, лексичне значення слова «група» (синоніми – «об'єднання», «асоціація») включає в себе самоорганізовану сукупність осіб у кількості 1 особи. Здоровий глузд підказує, що ідеалом людської самоорганізації шляхом об'єднання є єдність – зібраність, цілісність, чесність, воля досягнути мети, що притаманні єдиній цілеспрямованій людині, коли всі – «як один чоловік» (Словник українських ідіом 1968 року випуску, стор. 409).

Ідея об'єднання була б абсурдною у відриві від ідеалу об'єднання – одноосібності (особистості, персональності, індивідуальності). Буває так, що ми обираємо собі амбіційну мету, яку вважаємо суспільно корисною, та організуємо її досягнення самотійно, в процесі підтягуючи недовірливих друзів; в такій самоорганізації ми можемо покластися лише на себе, але поділити з іншими роботу та плоди досягнень, і така самоорганізація нічим не менш істотна, а іноді й більш продуктивна, ніж стала прив'язаність до якоїсь ширшої та численнішої спільноти, бо наодинці іноді легше зосередитися та працювати – менше відволікають. Крім того, схильність до одиночних пікетів не виключає участі в вечірках.

Верховенство природного права людини на самоорганізацію, в т. ч. у нефіксованих соціальних зв'язках (асоціаціях, об'єднаннях з іншими людьми на основі одноосібно визначеної законної мети), відповідає ст. ст. 9, 11, 14 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод (свобода релігії та об'єднання, заборона дискримінації) та п. 16 Рекомендацій Комітету Міністрів Ради Європи державам-членам стосовно правового статусу неурядових організацій в Європі №СМ/Rec(2007)14, відповідно до яких, будь-яка особа, як фізична, так і юридична, як громадянин, так і не громадянин країни, або група таких осіб повинні мати можливість вільно створювати неурядову організацію. Навіть відповідно до діючого законодавства України одна особа може заснувати такі види юридичних осіб, як господарське товариство (ТОВ, ПП) або благодійний фонд. Але суть в тому, що організація – це просто уявна персона, що дієво заявила про себе як організацію, і якщо це організація однієї людини, вона все одно існуватиме, визнають її чи ні. Кожна людина може самоорганізуватися у нефіксованих соціальних зв'язках, утворюючи тимчасові асоціації з іншими людьми та/або запрошуючи інших до організованої нею самотійно діяльності на основі одноосібно визначеної законної мети. Така активність може бути не тільки прибутковою, як у підприємця, але й альтруїстичною, і нема причин вважати, що один добрий організатор окремо не досягне поставленої перед собою мети розвитку громадського суспільства чи релігійної спільноти і надання допомоги всім, хто її потребує, там, де мети досягнула б організація з кількох людей – не кажучи вже про те, що цей один організатор може за необхідності залучати персонал на договірних засадах. Тому всі організації мають бути рівноправними, незалежно від кількості засновників. Хоча в сфері громадських та релігійних об'єднань нині одноосібні організації дещо дискримінуються в інтересах монополістичних угруповань, загальні засади цивільного права України виключають дискримінацію організацій за чисельністю, а монополістичне законодавство рано чи пізно буде змінене у відповідності до реальності.

Мова узгоджує однину з множиною, не дозволяючи множині гордовито стверджувати свою зверхність над одниною чи однині гордовито стверджувати свою зверхність над множиною. Будь-якою мовою звучатиме дуже смішно така сповідь: «Ми та я іноді не розуміємо

одне одного, і тоді ми сердимося на мене, а я терпляче намагаюся зрозуміти, чому ми такі сердиті». Отже, суперечність між «я» та «ми» з точки зору мовної традиції неприродна, не відповідає сутності цих двох понять. «Я» та «ми» однаково цінні, однаково людяні, однаково душевні.

До речі, якщо вже було згадано про висміювання суперечностей, треба сказати, що у релігійній вірі в найвищу цінність людини почуття гумору вважається священним. Ми навіть не обурюємося пародійними релігіями (пастафаріанство, копімізм, тощо), а намагаємося поділяти їх веселий настрій, бо розуміємо, що вони висміюють та руйнують недосконалі (в т.ч. догматичні, заформалізовані, ізоляціоністські та агресивно невіглаські) уявлення про душу, Бога, Священне, Абсолютне, тим часом як справжню віру сміх тільки збагачує та укріплює. Почуття гумору священне ще й тому, що влучним жартом можна відвернути війну, змусити самовикритись рабів власного лукавства та ненависті, яким довгий час вдається дурити самих себе і весь світ, наче вони віруючі та моральні люди. Вони вибухають гнівом, починають зривати на комусь свою злість, і людство бачить їх справжнє нутро. Тобто, душа-жартівник викликає вогонь на себе, але все обходиться малою кров'ю, весь світ повстає проти кривдників жартівника і з Божою допомогою карає їх за нестриманість, тим часом як без жартів вони могли б далі сіяти серйозну ненависть та розколоти людство на великі партії смертельних ворогів.

Душевний розвиток людини завжди допомагав людям домовлятися і краще жити разом. Але завжди знаходилися і лукаві уми, які використовували людські домовленості як привід для війни. Полеміка між мудрою згодою і зарозумілою жадібністю триває вічно. Одна з тем цієї полеміки – питання про державу.

Чи володіє держава людиною? Томас Гоббс запевняв англійців, що правлячий суверен поглинає людей для їхньої ж безпеки в утробі цього «левіафана». У полеміці з ним Джон Локк заявив, що у кожної людини є невід'ємне право власності на свою особистість, право розпоряджатися своїм життям і вибирати життєвий шлях на свій розсуд. Так з'явилося поняття суверенітету особистості. Як відомо, забезпечити суверенітет особистості кожного українця Верховна Рада прямим текстом обіцяла громадянам у 1991 році, у зверненні із закликом голосувати за незалежність України. Для конституційного права ця новела не нова. Наприклад, у Декларації незалежності США заявлено в якості самоочевидної істини, що уряди користуються своєю владою зі згоди керованих, які мають право повалити уряд, котрий довгою низкою зловживань зраджує існуючу згоду, суспільний договір про установаження певних авторитетів.

У державницькій традиції проявом духу заперечення є визнання і захист природних прав людини, зокрема, права на протест і, як його крайній вияв, права на повстання нестерпимо пригноблених; заперечення тоталітаризму як недосконалої державності. По суті, держава є не більш ніж великою охоронною фірмою, душевною спільнотою людей, що об'єдналися для охорони своїх прав, а

державний суверенітет є похідним від суверенітету особистості громадян-учасників держави.

Сучасні державники, нібито «християнські» та «марксистські», дозволяють собі не визнавати суверенітет особистості, протиставляти суспільство людині. Ані Христос, ані Маркс цього б не схвалили. Христос, як відомо, казав: Царство Боже всередині вас (Лк. 17: 20–21). Ця думка для Біблії органічна, от ще дві цитати: «нема нічого кращого, як насолоджуватися людині ділами своїми» (Еккл. 3:22); «усе мені можна, але мною ніщо володіти не повинно» (1 Кор. 6:12). А ось кілька ключових цитат з економічно-філософських рукописів Карла Маркса (1844 р.), які показують, наскільки далекі від філософії Маркса так звані марксистки, що твердять про пріоритет суспільних інтересів перед особистими. «Як саме суспільство виробляє людину як людину, так і вона виробляє суспільство» – пише Маркс у «Комунізмі»,— «Таким чином, суспільство є закінчена сутнісна єдність людини з природою, справжнє воскресіння природи, здійснений натуралізм людини і здійснений гуманізм природи». За Марксом, суспільство – витвір людини, продукт людської праці. Там же, «Відчужена праця»: «Предмет, який виробляється працею, її продукт, протистоїть праці як якась стороння істота, як сила, не залежна від виробника... Робітник відноситься до продукту своєї праці як до чужого предмета. Бо при такій передумові ясно: чим більше робітник знесилює себе на роботі, тим могутнішим стає чужий для нього предметний світ, створований ним самим проти самого себе, тим біднішим стає він сам, його внутрішній світ, тим менше багатство належить йому. Те саме відбувається і в релігії. Чим більше вкладає людина в бога, тим менше залишається в ній самій». Правий Маркс! Хіба не так суспільство відчужують від людини, вимагають від людини бездумної покори традиціям, хоча кожна людина сама собі може створювати прекрасні звички і традиції? Хіба не для того, щоб прив'язати людину до землі, до корпорації, неофеодальної вотчини, стала загальнообов'язковою, зі школи нав'язуваною всім людям соціал-демократична квазірелігія, культ всемогутнього суспільства, що створило людину, щоб вона служила суспільству, а під маскою суспільства, звісно, ховається неофеодал – за допомогою кишенькових жерців, що майстерно проводять обряди цієї квазірелігії, соціологічні опитування і т.п., таким чином, щоб всі мислили в потрібному для феодала руслі та обирали його слухняну челядь на всі виборні посади?! Хіба не так оголошують Бога містично непізнаваним, забуваючи, що Бог як чудовий витвір людської фантазії, ідеальна людина, повинен бути зрозумілим, щоб реалізувати його зразкову досконалість в людському прагненні до самовдосконалення? І Маркс, як ми читаємо, прагне такої досконалості: «Комунізм уже мислить себе як реінтеграцію або повернення людини до самої себе, як знищення людського самовідчуження». Знайомлячись із душевними ідеями Маркса, читаючи Нагорну проповідь Ісуса, залишається тільки здогадуватися, як могли терористи і тирани на зразок Сталіна чи Бандери роками обманювати

мільйони людей (починаючи, можливо, із самих себе) лукавими твердженнями, ніби вони є вірними марксистами чи християнами. Очевидно, тут треба або припускати, що в історичному контексті могли бути гірші альтернативи їх тиранії і, попри всі жахи їхньої політики – жодним чином не виправдовуючи їх злочини – можливо, слід не забувати також їх досягнень у державотворенні, не зовсім позбавленому людяності; або ж, що було б правильніше з точки зору принципової людяності, все-таки треба казати про те, що людині властиво корумпувати душевні цінності своїми нестриманими примхами, в даному випадку – прагненням здобути владу жорстоким насильством, і душа саме для того й існує в нашій уяві, щоб будити совість, допомогти нам долати в собі такі саморуйнівні примхи...

Цінності – все душевне, все те, що додає нам духовної сили, допомагаючи людині бути всеохопною як Бог, що узгоджує в одній особі та одноосібно стверджує своїм буттям всі мислимі люські цінності, узгоджує традиції, узгоджує протиріччя. З душевних цінностей ми черпаємо енергію, бо енергія завжди виникає у послідовності, єднанні, згоді. Хоча згоду треба постійно підтримувати живою, чесною, відкритою до всього нового і відвертою, бо в іншому разі сила згоди відчужується від людей і починає нав'язувати себе, згода перестає бути владою над собою і перетворюється на залежність. Це зіпсована, корумпована згода – англійською мовою слово «corruption» значить псування.

Духовні цінності можуть бути зіпсовані невіглаством і ненависництвом, але повернення до витоків допомагає зрозуміти істинно людяну сутність будь-якої релігії, адже саме слово "релігія" означає зв'язок між людьми, і якщо нема людяності, псується (корумпується) цей зв'язок. Актуальний приклад такого псування бачимо у так званій ісламській державі, яка масово убиває людей, вимагаючи від них рабського служіння в ім'я Аллаха, називає права людини західним збоченням. Не буду сперечатися, іслам є релігією покори, і Коран пророка Мухамеда на кожній сторінці закликає боятися всемогутнього Аллаха та вклонятися йому, уникаючи гріхів, першим з яких є невір'я. Але, уважно читаючи Коран, в його основних притчах ми знаходимо елементи віри в найвищу цінність людини. І це не тільки ідея благочинності, нав'язана пророку Мухамеду в усамітненому спілкуванні з Аллахом в печері Хіра. Людяністю пронизані, наприклад, сури "Грім" (13-та) і "Хіджр" (15-та). Відповідно до легенди про створення людини в сурі "Хіджр", Аллах спочатку створив янголів з вогню, а потім створив людину, вдихнувши свій дух в глину, і наказав янголам вклонитися людині. Один з янголів, джинн Ібліс (Сатана), відмовився вклонитися людині, вважаючи свою вогняну натуру вищою за глиняну натуру людини. Тоді Аллах прокляв джиннів, але дав Іблісу час жити до кінця світу. Тепер джинни спокушають людей, перевіряючи їх вірність Аллаху, а янголи служать людині і захищають людину, ідучи попереду і позаду людини, як сказано в сурі "Грім". В тій же сурі підкреслено, що людина має свободу волі: Аллах не змінить людину, поки вона сама не

зміниться. Також кинуту докір невіруючим – невже вони не помічають, що Аллах зменшує їх глину по краях. Деякі догматичні тлумачі Корану вважають, що це означає, ніби Аллах віддає землі невіруючих у володіння віруючим, однак насправді тут напрошується інше тлумачення: глина є життям смертного тіла, яке зменшується зі старінням, і після смерті тіла від людини залишиться тільки дух; відтак, цінуючи тільки матеріальне (глину), невіруючі втрачають свою єдність з Аллахом (дух), яка одна тільки й може дозволити їм жити вічно в райському саду з творцем. Войовничі олігархи, творці "ісламської держави", відмовляючись захищати людину та заперечуючи цінність людської свободи, стають подібними до сатани – янгола, який зрадив Аллаха, відмовившись виконати його вимогу вклонитися людині та захищати людину. Воюючи з духом людської свободи за матеріальні цінності, заливаючи землю кров'ю, жадібна та зловісна терористична "ісламська держава" у розумінні Корану більше схожа на сатанізм, трагічне невір'я, аніж на іслам – покору Аллаху. З іншого боку, треба визнати, що нинішній світовий устрій не завжди привітний до мусульман, і коли приниження перевалює через певну межу, люди стають безумцями, втрачають душевність, завдяки якій раніше терпіли і творчо долали приниження, і навіть доходять до такої крайності, як створення невизнаних терористичних держав. Я не виправдовую тероризм, йому нема виправдання, але так само нема виправдання приниженню людини під предлогом державницької гордині, коли дії держави важко відрізнити від дій терористів. До речі, нетерпиме державництво "войовничих християн" так само розбігається із вченням Христа про любов до ворогів, як масові страти "кяфірів" бойовиками ІДІЛ порушують вчення пророка Магомета і політику праведних халіфів із захисту прав іновірців у ісламській державі (халіфаті). Добро самоорганізується, щоб творити себе. Зло самоорганізується, щоб нищити себе. У війні є боротьба зла зі злом. У творенні є боротьба добра зі злом. Об'єднані нації, при всіх їх гріхах, карою за які є тероризм, все ж здаються більш праведними, ніж невизнані ними терористичні держави, бо об'єднані нації створили Загальну декларацію прав людини, вони визнають і частково захищають природні права людини. А терористи відверто оголошують свою державність вищою за природні людські права. Тому й самознищуються активніше за об'єднані нації, а могли б припинити терор, спокутувати свої гріхи, визнати верховенство прав людини та створити на цій міцній основі цивілізовані нації, які б згодом могли бути визнані іншими націями. Історія знає багато подібних прикладів, коли самопоборення зла розчищало простір для розвитку людини. Все нетрадиційне, в тому числі створення невизнаних держав, може починатися з виклику традиції, навіть злочинного та самовбивчого, але після того, як зло буде покарано, відхилення від традиції може несподівано закінчуватися продовженням традиції, корисним для всіх людей.

Взагалі, не слід відкидати все нетрадиційне, до всього нетрадиційного слід ставитися так: воно може бути і добрим, і поганим

залежно від конкретики. Традиційне постійно удосконалюється, включаючи в себе добре нетрадиційне, або ж традиція відмирає у бездумному протистоянні з нетрадиційним. Наприклад, соціальна доктрина душевної релігії, серед іншого, передбачає рівноправ'я у суспільстві для ЛГБТКІА-людей (лесбійок, геїв, бісексуалів, трансгендерів, квірів, інтерсексуалів та асексуалів). Якщо казати про одностатеві шлюби, то треба поважати прагнення геїв і лесбійок впорядковувати свої відносини в традиційному форматі шлюбу. До того ж сталі союзи між геями та між лесбійками не такі вже й нетрадиційні, як прийнято вважати. На цю тему є обширна література. Більше того, навіть створення першої жінки у авраамічних релігіях за бажання можна потрактувати як шлюб між Господом-творцем та першим чоловіком. Розуміння шлюбу вже приведене у відповідність до природних потреб геїв та лесбійок у суспільствах, які по праву вважаються лідерами людської цивілізації, а прийняття цих удосконалень рештою людства, здається, є тільки питанням часу. Як священник віри в найвищу цінність людини, я б не відмовився благословити шлюб геїв чи лесбійок, їх договір про створення сім'ї як душевної спільноти. Благословення сімейних душевних спільнот, звісно, можна називати шлюбом, як душевні спільноти можна називати церквами, але інколи з поваги до твердих переконань деяких людей краще називати шлюбом союз чоловіка та жінки, а церквою лише християнську церкву. Суті це не міняє, але допомагає консерваторам зберігти обличчя. І справа навіть не в можливій "незвичності" для них сексуальної орієнтації засновників сім'ї як душевної спільноти, але й у кількості цих засновників. Адже одна людина може бути сім'єю, це природно: в історії людства часто так бувало, що мудрі люди брали собі у "шлюб" весь світ, присвячуючи життя мандрям наодинці, а потім всиновлювали і навчали нових вільних людей, розширюючи свою сім'ю з одного до багатьох, створювали особливі сім'ї: школи, монастирі, духовні братства, тощо. У багатьох суспільствах практикується полігамія і поліандрія, навіть попри криміналізацію й табування в Україні завжди існували адюльтер та проституція, причому я ще не бачив жодного об'єктивного дослідження на користь табування цих явищ. Можливо, для удосконалення приватного життя потрібно менше табування, більша дерегуляція, заохочення фантазій та здорового глузду в цій сфері? Сім'я, у розумінні віруючих в найвищу цінність людини, є простором спільного життя людей. В тому числі, особистим простором, який теж є спільним в тому сенсі, що спільним інтересам людства відповідає право кожної людини за бажання залишитися наодинці з собою, духовно й інколи навіть фізично. Ми віримо, що продуктивне творче одинацтво та радісна самотність заохочується Богом. Таке одинацтво не є замкнутим і нелюдимим, ми є прихильниками відкритого одинацтва, всі блага якого щедро ділимо з усіма, хто хоче розділити з нами одинацтво. Ми вважаємо суверенну особистість – одну розумну людину – основою суспільного життя, і якщо нам кажуть, що основою суспільства є сім'я, ми погоджуємося: так, одноосібна сім'я вільної людини, що

задекларувала та послідовно реалізує свій священний суверенітет особистості, дійсно є фундаментом суспільного життя. У душевній релігії сім'ї утворюються як душевні спільноти з благословення Божого, явленого через хранителя віри, за доброю волею учасників сім'ї для успішного спільного життя і розвитку та творення нових людей. Первинним видом сім'ї ми вважаємо суверенну особистість, тобто, одну особу, яка декларує свій суверенітет особистості з благословення Божого, що відповідає ч. 3 ст. 3 Сімейного кодексу України. Створити сім'ю через Боже благословення може будь-яка кількість людей довільного віку, статі, почуттєвої конституції, сексуальної, гендерної чи іншої ідентичності.

Душевні цінності народжуються у їх безперервному ствердженні людиною і посилюються людською згодою, силою згоди, енергією узгодженого самоствердження людей. Справжні цінності не прив'язують до потреб, а звільнюють від обтяжливого споживання. Справжні цінності не тягнуть у минуле, а кличуть в майбутнє зі всією поважною переконливістю досвіду людського самоудосконалення, накопиченого кожною вільною душею в усіх кутках світу в усі часи. Душевні цінності не роз'єднують, а поєднують, як Бог об'єднує людей. Справжні цінності не провокують агресію, а допомагають домовлятися.

Іноді Бог являється людям у формі жарту, кажу це цілком серйозно. Що, як не беззлобний жарт, дохідливо пояснить конфліктуєчим мізерність та непотрібність їхнього конфлікту? Жартувати неможливо без віри. В анекдоті зіштовхуються дві версії правди, які ми беззастережно прийняли на віру, хоча вони являють собою повну протилежність. Ця парадоксальна діалектика викликає великий вибух сміху. Трясеться всесвіт, в усі боки розлітаються зірки і планети, одна з яких дивом дістається нам, як подарунок долі. Тут, на своїй землі, один в полі радіє волі, і ми смілішаємо, відчуваючи твердий ґрунт під ногами. І починаємо фантазувати, і знаходимо свою правду – хоча раніше не дозволяли собі цього, чекали вказівок згори. Так із віри народжується жарт, а із жарту народжується істина. Веселощі, як найкраща молитва, знімають стрес, рятують від страху, дають силу втілювати в життя сміливі вигадки. Вони закарбовують у пам'яті кращі дні нашого життя. І вони допомагають нам усвідомити помилки, а потім уникати їх повторення. Коли хтось закидає, що веселощі можуть образити релігійні почуття, кажу у відповідь: не ображайте мое священне почуття гумору! Знаєте, справжні релігійні почуття відрізняються від інших почуттів тим, що вони спонукають стримувати неприборкані, саморуйнівні емоції, особливо люті і агресію. За своєю природою люди такі й життя таке, що ми постійно стикаємося з чимось незвичним і неприємним. Але релігійні почуття допомагають нам прийняти світ таким, який він є, не втрачаючи самоконтролю. Те ж саме можна сказати і про почуття гумору. Коли люди сміються, вони відверті та відкриті всьому світу. Жартуючи, ми вчимося новому. Робимо навдивовижу корисні відкриття. Але залишаємося собою, незважаючи на зміни. І потім, перед обличчям вічності, несемо

відповідальність за свої вчинки. Хто лякає всіх зброєю, буде горіти в пеклі. Хто живе з посмішкою, перед тим відкриються ворота раю.

Людина є також джерелом свободи, правової автономії та суверенітету особистості. Влада над собою є найбільшою владою (*Imperare sibi maximum imperium est*), сказав Сенека. Про це є давньогрецьке прислів'я, що наводиться у "Законах" Платона (також його приписують і Демокріту): найважливішою перемогою є перемога над собою (*Τὸ νικᾶν αὐτὸν ἑαυτὸν πασῶν νικῶν πρῶτη καὶ ἀρίστη*). В'яса у "Махабхараті" цитує слова Крішні: "Ніколи людина не має недооцінювати себе". У Біблії, в Приповідях Соломона 16:32, читаємо: "Хто панує над собою самим, ліпший від завойовника". Коран, сура "Грім": "Аллах не змінює людей, доки вони не змінять себе".

Я б узагальнив наведені афоризми мудреців усіх часів та усіх релігій у правовому принципі *Homo sui iuris* (людина є власним правом) та культурному принципі *Homo sui generis* (людина творить себе).

Свободою, за словами Жан-Жака Руссо, є підлеглість розумному закону, самостійно для себе встановленому, на відміну від потурання власним бажанням, яке теоретик природного права та суспільного договору порівнював із рабством. Розуміння свободи людини як самостійності характерне для філософів усіх епох, здавна (Піттак) до нового часу (Кант); це розуміння включає повноту свободи волі та відповідальності за наслідки свого волевиявлення. Термін «автономія» у перекладі з грецької означає власне право. Так само у римському праві термін *homo sui iuris* вказує на повноправність, законну самостійність «людини власного права». При цьому очікується – і таке очікування вказує на межі особистої автономії, чи, принаймні, межі готовності інших визнати чийсь особисту автономію – що кожна людина, маючи від природи певні права (в т.ч. згадані у таких міжнародно-правових документах, як Загальна декларація прав людини, Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод, тощо) і вільно формуючи свої переконання щодо користування власними правами (закони власної поведінки), не зловживатиме ними ані на шкоду собі, ані для порушення прав інших людей і добровільно погодиться із законами, встановленими для себе іншими людьми (суспільством, державою, корпорацією, людською цивілізацією), щоб уникнути конфліктів та решти негативних наслідків. Звісно, поки з такими законами можна погоджуватися, якщо їх ціллю не є тиранія, позбавлення людини природних свобод на користь правлячої еліти, і в такому разі проти тиранії та її нелегітимних "законів" людина має право повставати.

Людина для мене є джерелом всіх цінностей і сама по собі є самостійною, найвищою цінністю. Найвищою – в тому сенсі, що це найбільш досконала душевна цінність, яка не тільки дає право на самостійність, але й зобов'язує до самодисципліни. Одна людина підніметься на гору і вважатиме, що весь світ внизу лежить у її ніг, а то й подумає, ніби здатна літати, кинеться вниз і уб'ється; це приклад нікчемної людини. Інша побачить з висоти чудову панораму і захоче

показати її кожному, намалювати, привести і показати, де лежать різні шляхи–дороги, вибирай – не хочу; у такій щедрості, широті душі виражається справжня висота людини.

Тероризм як метод державного управління

І в Україні, і в Росії при владі терористи, що мстяться людям за "мислезлочини"? Інакше як зрозуміти їх "інформаційну війну" з опозицією, викриттям офшорів, Савіком Шустером, серіалом "Не зарікайся" ТРК "Україна", російськими фільмами? Яке взагалі право мають якісь чиновники вирішувати за нас, що нам можна дивитися по телевізору, а що не можна? Чому іноземний журналіст обов'язково повинен йти на уклін до чиновника за дозволом на роботу або акредитацією?!

"За фактом закликів до порушення територіальної цілісності Росії" обшукують і тягають на допити в ФСБ журналіста сайту "Крим.Реаліі" Миколу Семена. "Заборона Меджлісу" за "блокаду Криму" і переслідування журналіста, який писав про це, вже спричинило міжнародний скандал.

Заходи, що вживаються російською владою по відношенню до політично активної кримсько–татарської меншості, по–моєму, справедливо було б назвати тиранією. Репресії проти громадських організацій, переслідування за висловлювання думки свідчить про дискримінацію кримських татар в елементарних громадянсько–політичних правах людини.

Викликає великий сумнів відповідність дій російської влади статтям 10 і 11 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, якими гарантується свобода слова та асоціацій. Як відомо, Європейський Суд з прав людини в рішенні у справі «Станков та Об'єднана македонська організація Ілїнден проти Болгарії» і в низці інших рішень зазначав, що вимога територіальних змін у виступах і на демонстраціях не може розглядатися автоматично як загроза територіальній цілісності країни і національній безпеці.

Втім, навряд чи громадянські свободи слова та асоціацій, як і саме поняття прав людини, взагалі сумісні з наміром тримати кожну людину під ковпаком державної опіки, яку висловив голова слідчого комітету Росії Олександр Бастрикін в журналі «Власть» одразу після публічного «благословення» патріарха Кирила на боротьбу з «ересю людинопоклонства».

Не випадково, по–моєму, згадані події збіглися і з рішенням Конституційного Суду Росії про неможливість забезпечити ув'язненим в Росії право голосу на виборах, як того вимагало рішення

Європейського Суду з прав людини. В Європі небезпідставно вважають, що людина, навіть вчинивши злочин і відбуваючи покарання за нього, залишається частиною народу і має право брати участь у здійсненні народовладдя. Оскільки російська влада з цим не згодна, не здивуюся, якщо в Росії почнуть обертати засуджених у рабство.

Бастрикін протиставляє «загальне благо» нав'язуваній зловісними американцями «абсолютній свободі». Тим часом у західній науці кримінального права фундаментальні принципи особистої автономії (personal autonomy) і загального блага (welfare) мирно співіснують. Справа в тому, що на Заході загальним благом вважають не страх кожного перед державою в особі президента, Бога або ще якої-небудь фіктивно «надлюдської» сутності. Загальним благом представляється максимальне подолання страху, створення реального правового поля особистої свободи, надійно захищеного від несвободи і злочинності.

Люди на Заході звикли не боятися репресій з боку власної надпотужної державної машини, маючи багатовікову культуру успішного опору будь-яким зазіханням правлячого класу встановити тиранію. Тому вони володіють державою, як громадяни, а не держава володіє ними, як рабами. І такий підхід, фактично, став міжнародним правовим стандартом. Природне право людини «вдаватися як до останнього засобу до повстання проти тиранії і гноблення» визнається в преамбулі Загальної декларації прав людини, під якою підписалася і Росія. Хоча, з огляду на динаміку розвитку подій, за відмовою дотримуватися вимог Європейської Конвенції з прав людини (ст. 46: обов'язкове виконання рішень Європейського Суду з прав людини) може послідувати і заперечення російською владою Загальної декларації прав людини.

Важливо розуміти, що в країні, де політика будується на захопленні безстрашності, терористи практично не мають шансів впливати на владу або, тим більше, прийти до влади.

Після вибухів, влаштованих нещасними мігрантами, люди не підтримують терористичні заклики обмежити людські свободи, а починають вимагати більше свободи для мігрантів. Коли дитина влаштовує стрілянину в школі, ідея скасування права на зброю не знаходить підтримки суспільства, але люди починають більше довіряти і допомагати один одному, щоб трагедія не повторилася. Тому що причиною трагедії в такому випадку вважається не зайва нібито «свобода» дитини, а навпаки, реальна несвобода, відсутність суспільної уваги і альтернативних способів самореалізації, які зробили дитину ізгоєм і змусили потягти рушницю з батьківського сейфа, тому що інших способів захистити своє природне право на людську гідність дитина не бачила.

На негідні акції, що викликані страхом і сіють страх, влада реагує не подальшим залякуванням суспільства (хоча і виконує свій обов'язок притягнути до відповідальності злочинців), але перш за все посиленням турботи про нещасних і заляканих людей, прагненням допомогти їм відчувати себе більш вільними. Такий підхід стримує злочинність і не дає шансу терористам отримати політичний вплив.

Тепер подивимося, що відбувається в країні, де політика ґрунтується на ескалації страху. У такій країні влада і терористи – близнюки. Влада просто конкурує з іншими терористами за те, щоб саме її найбільше боялися дегуманізовані піддані. Але ж будь-який тероризм нелегітимний. Прагнучи забезпечити монополію держави на терор, влада так далеко заходить в запереченні прав людини, що забуває свої ж вчорашні обіцянки народу. Це означає розрив суспільного договору, відмова від конституції, оголошення початку війни всіх проти всіх. Ілюзії монополії держави на терор, мрії влади перемогти в цій війні всіх проти всіх приречені потерпіти крах, тому що ідея знищити людську свободу не більш реальна, ніж ідея погасити Сонце та інші зірки.

Після оголошення війни безстрашності людини падіння будь-якої влади стає справою недовгого часу, якщо тільки влада не одумається. Адже терор, знищуючи людські свободи, вибиває з-під ніг націленої на залякування влади фундаментальну опору верховенства права, весь той соціальний капітал, контроль над яким спочатку ставив страхітливую владу у виняткове становище порівняно з іншими терористичними угрупованнями. Імперська велич наукових, культурних, економічних, територіальних завоювань згорає разом з тиранією в полум'ї повстань, спровокованих нахабним презирством до елементарних прав людини. Так буває з усіма імперіями. Від них залишається тільки пам'ять. Причому ця пам'ять найбільше надихає не тих, хто ностальгує за імперіями – о ні! – а тих, хто бореться за творення правового поля свободи в кожному куточку світу. Ми знаємо, що свобода непереможна.

Людяність або катастрофа

Соціальний фундаменталізм корумпує людину прив'язаністю до "суспільства" і руйнує нашу душевність.

Корупція – це руйнування суверенітету особистості у гонитві за менш важливими цінностями, зокрема, заради задоволення нерозумно широких потреб, під впливом гріхів, що принижують людину: гордині, обману, насильства, жадібності, страху, прив'язаності, безвір'я, непослідовності, тощо.

Соціальний фундаменталізм – це загальна назва цілого класу тоталітарних ідей, що культивують фанатичне поклоніння всемогутньому "суспільству", псевдо-божеству, яке, нібито, створює мізерну людину, щоб людина служила йому, жертвувала собою заради нього, принижувалася перед ним.

На відміну від душевної спільноти (душевного суспільства), що з Божою допомогою розвиває людський суверенітет особистості, "надлюдське" "суспільство" мислиться його прихильникам як істота, "вища" за людину, і людина на їх думку є упослідженою частиною

"суспільства". Відтак, це "суспільство" у формі створених соціальними фундаменталістами корпорацій є скоріше не істинним (людяним) Богом, а казковим сатаною, що прагне вкрасти у людей їхні вільні душі.

Соціальні фундаменталісти вважають, що, прислужуючи "суспільству", людина отримує від нього знаки схвалення: гроші та статус.

Гроші дозволяють задовольняти потреби за умови, що частина грошей буде принесена в жертву "суспільству" в ритуалах оподаткування і благодійності.

Статус дає владу правити "іменем суспільства", дозволяє вимагати жертви на вівтар "суспільства" та користуватися цими жертвами.

Статус здобувається за допомогою витрачання грошей на оманливі ритуали, такі як "освіта", "пропаганда" і "демократичні процедури". Хто відмовляється служити "суспільству", критично ставиться до сумнівних дарів та ритуалів соціального фундаменталізму, ті оголошуються ворогами і переслідуються.

У світі соціального фундаменталізму люди з дитинства корумпуються та поневолюються великими корпораціями, зокрема, через монетизацію брехні. В усіх існуючих зараз державах грошова система спорчена збиранням податків, кредитною кабалою і приховуванням в інтересах професійних обманщиків (політиків, чиновників, піарників, фінансистів, менеджменту корпорацій) справжнього змісту більшості грошових операцій; у зв'язку з поширеністю подібних гріхів гроші кожної з існуючих держав підлягають обрядам очищення, без яких неприпустимо їх обертати на користь душевної спільноти, щоб душевна спільнота не була корумпована такими гріхами.

Соціальний фундаменталізм, як казковий договір з дияволом, обіцяє людині все бажане в обмін на повну самовіддачу. Така обіцянка є завідомо безчесною, бо повне задоволення бажань та повна самовіддача є недосяжними. Істинний зміст цієї угоди полягає у створенні приводу для взаємного самознищення, нескінченної війни всіх проти всіх. Альтернатива цьому катастрофічному самознищенню – становлення людяності, суверенної особистості. Розвиваючи власну душу, ми створюємо свій світ, вільний від корпоративних гріхів «надлюдської» гордині.

Якщо близькі люди, обіцяючи любов, насправді вимагають від нас самозречення і не хочуть з нами фантазувати та реалізувати власні фантазії – ми створюємо навколо себе і для себе суверенну душевну спільноту, даруємо близьким людям нову, розумну любов, вільну від примусу до самопожертви, щедрі в самоорганізації та взаємному посиленні дотичних суверенітетів особистостей.

Якщо освітня система, обіцяючи корисні знання, насправді руйнує нашу віру в себе і примушує до самообману – ми створюємо навколо себе і для себе суверенний освітній простір, в якому нема місця зверхності «вчителів» та приниженості «учнів», в якому рівноправні душі обмінюються досвідом саморозвитку.

Якщо економіка, обіцяючи гідну винагороду за наші зусилля, насправді руйнує нашу вірність собі, маніпулює нашими потребами та перетворює нас на рабів відчуженої від нашої волі фінансової системи – ми створюємо навколо себе і для себе суверенне господарство вільної душі, робимо своє чесне слово ціннішим від чужих грошей та працюємо на себе.

Якщо суспільство, обіцяючи захист, комфорт, спільність та єдність, насправді руйнує наше володіння собою, втягує нас у безглузді та самовбивчі конфлікти, ловить і виснажує в тенетах соціальних мереж, розбудовує ієрархії, в яких чужі привілеї вважаються важливішими за наші природні права, властиві кожній вільній людині – ми створюємо навколо себе і для себе суверенне суспільство, як власний дім, кожна частка якого і весь проект, вся операційна система якого, всі соціальні зв'язки цілковито належатимуть людині, творимо своє буття як всеохопну душевну спільноту, вільну від «надлюдської» гордині егоїстичних «лідерів», «еліт», «наук», «культур», «релігій», «корпорацій», «націй» та «держав», в якій не чисельність їхніх створених обманом агресивних натовпів та капіталів, а цінність нашого єдиного чесного слова є найвищим авторитетом.

Віруючі в найвищу цінність людини переконані, що людяність віри в себе, вірності собі та володіння собою – це той споконвічний моральний закон, та сила правди і одкровенна релігія відкритої душі, яка вже звільнила нас і зрештою звільнить людство від корпоративно-корупційної залежності, врятує від катастрофічного саморуйнування.

Крах монополій на знання

Звідки взявся тероризм? Звичайно ж, божевільні терористи вбивають всіх підряд! З ними треба воювати. Зміцнювати режим, посилювати патріотизм. Не вірте, коли вам кажуть про право пригноблених на повстання.

Чому за популярні програми, фільми, книги і музику треба платити немислимі гроші, а їх вільне копіювання таврується як кража? Звичайно, треба платити за авторське право, щоб нас радували новинками! Не приймайте всерйоз, коли говорять, що Господь шість днів створював світ, а на сьомий продав авторські права дияволу і з того часу пропиває талант. Не вірте, що ваші гроші витрачаються на нав'язливу рекламу потворних продуктів, шкідливої моди і дутої популярності.

Невже клімат змінюється? Звичайно, це глобальне потепління через жадібність бізнесу, який випускає парникові гази в гонитві за жирними прибутками! Атмосфера стає прозорою, сонце топить льодовики, підвищується рівень океану. Об'єднаним націям треба придушити бізнес екологічними податками, інакше всі загинемо через всесвітній потоп. Не вірте, що з цих податків сплачуються гранти вченим, які залякують нас глобальним потеплінням.

У чому сенс життя людини? Плодіться і розмножуйтеся, працюйте, воюйте, купуйте знамениті товари та послуги, беріть приклад зі знаменитостей! Не вірте тим, хто пропонує вигадати собі самостійно сенс життя, немовби його не придумав за вас. Головна біль освіти перед принизливими іспитами мала вас привчити, що думати шкідливо для здоров'я. Сенс життя – жити, споживати, добра наживати!

А що робити з любов'ю і ненавистю, багатством і бідністю, чесністю і обманом, силою і слабкістю, співчуттям і байдужістю?

Тільки не вигадуйте! Ніякої самодіяльності!

Вам все скажуть у свій час...

На безліч важливих питань ми чуємо суперечливі відповіді, в яких багато обману і недомовок. Інформативні і добре обгрунтовані відповіді, прозорливі гіпотези, різноманітні поради та застереження – на жаль, велика рідкість. І ще добре, якщо на питання взагалі відповідають, а не радять сидіти тихо в своїй родоплемінній сім'ї, рабовласницькій корпорації, феодальній державі або ще якийсь ніші споживачів всевладного капіталізму.

Батьки і старші, рекламисти і пропагандисти, вчителі та лектори, майстри та тренери, експерти та законодавці – всі знаючі люди замість відповідей на наші запитання найчастіше намагаються просто нав'язати нам свій авторитет, примусити слухатися їх не думаючи, без «зайвих» питань.

Покірність обіцяє комфорт, але рано чи пізно бездумний послух призводить до великих трагедій через нездатність на своєму досвіді відрізнити добрі вказівки від поганих, через невідповідність до самостійного прийняття складних рішень.

Непослух обіцяє нові можливості всупереч неминучим страху і болю. Неслухняність майже завжди змушує робити неприємні відкриття, які, якщо не сумувати і правильно використовувати нові знання, допомагають непогано жити, не потребуючи чиїхось вказівок.

Але навіть звільняючись від залежності, ми не звільняємося від спокуси поставити когось у залежність від себе. Змусити інших слухатися, користуючись їх незнанням. Адже набагато простіше вимагати покірності і карати за непослух, ніж будувати довірчі відносини на основі взаємного розуміння, відвертості, терплячості, рівності і загального прагнення до розвитку кожної людини.

Простіше твердити, що ви завжди праві, ніж спробувати зрозуміти правоту інших, у чомусь погодитися з ними, обмінятися досвідом, навчити і навчитися новому, домовитися про спільні інтереси і дії.

У простоті цього гріха секрет живучості монополії, що надає привілеї одним за рахунок ущемлення природних прав інших.

Але ж права нікуди не діваються. Вони не перестають бути загальнодоступними через те, що комусь заманулося твердити, ніби користуватися природними правами людини можна тільки привілейованим особам за особливим дозволом. Навіть якщо розгорнути терор проти тих, хто користується своїми правами без дозволу, все одно правами користуватимуться без дозволу.

Ніяка персона при всьому бажанні не може запобігти збиранню і поширенню інформації про себе та копіюванню своєї творчості. Лідери громадської думки не можуть убезпечити суспільство від альтернативних думок і відомостей. Вчителі не можуть змусити учнів думати під диктовку і не набувати свого досвіду, не обмінюватися досвідом між собою. Майстри не можуть заборонити всім займатися тими технологіями, якими займаються вони – іноді роблячи щось навіть краще за них. Законодавці, хай навіть напишуть купу законів, не скасують неписаний – або, скоріше, записаний в кожній людській душі – закон природи, який полягає в тому, що ніяка норма, культура, мораль, ніякі цінності не можуть бути безальтернативними, позбавляючи людину вибору. Тому що норми відносні, прив'язані до одного з незліченних світоглядів людини. А от людина за своєю природою абсолютна.

Наприклад, кожна людина має природне право без спеціальних дозволів займатися в будь-якій сфері спочатку простою загальнодоступною діяльністю, а з часом, набираючись знань і досвіду, брати на себе відповідальність за виконання все більш складних завдань, що вимагають високої майстерності і попередньої історії успіхів. Кожна спроба самозваних еліт монополізувати різні сфери людської діяльності провалилася в історичній перспективі. Закриті цехи з жорсткою ієрархією і династіями вихованців власних університетів, що славляться непомерними апетитами і агресивно нетерпимою зарозумілістю «професіоналів», завжди тіснили чесні самозванці – люди, які не приховували, що починають свою справу з нуля, об'єктивно оцінювали свої можливості, ділилися досвідом і набиралися майстерності, відчуваючи, що їх зусилля затребувані, що монополія всім остогидла. І завдяки вічним трудовим перемогам чесних самозванців майстерність, а не освіта, є справжнім джерелом професіоналізму, і єдиним істинним мірилом професіоналізму є плоди праці та конкретні досягнення, а не дипломи, сертифікати, ліцензії, членські картки клубів професіоналів та інші бюрократичні сурогати.

Так чи інакше людина реалізує свої природні права, тобто погоджує бажане з можливим попри всі перешкоди. Приховати це у вузькому елітному колі не вийде: все таємне рано чи пізно стає явним. Всі містичні привілеї, слава і влада руйнуються, коли вони заважають людям бути собою. Руйнуються всі претензії на монополію: національну, персональну, інформаційну, нормативну, авторську, технологічну, професійну, освітню, економічну, культурну або цивілізаційну.

Ми живемо в світі прагматики, верховенства економічних міркувань. У цьому світі думка людини пригнічена системним примусом до споживання і до жорстокої конкуренції за більше споживання.

Здавалося б, дивно, що ми чуємо на кожному кроці: майбутнє – за постіндустріальною інноваційною економікою знань.

Як жертви тиранії, які мріють про свободу, ми навіть схильні поділяти мрію сильних світу цього про економіку знань, не розбираючись в сенсі цієї мрії. Хоча вона має цілком конкретну, майже неприховану мету: монополізувати знання, використовувати силу знань

для захоплення влади над кожною людиною. Позбавити всіх людей, крім привілейованої еліти, доступу до знань про всю повноту природних прав людини. Посилити тиранію забюрократизованого суспільства споживання.

Сенс мрії про економіку знань полягає в тому, що людство повинне бути залежним від шаблонних знань про безальтернативний спосіб життя під владою привілейованої еліти, від масового виробництва і споживання товарів і послуг, включаючи організацію конфліктів.

Але монополізувати знання неможливо. Людина, озброєна знаннями, самодостатня і подає приклад самодостатності іншим людям. Її досвід персональної автономії руйнівний для монополій. Обізнана людина успішно долає відомі спроби маніпулювати нею, а творчий підхід дозволяє боротися і з новими формами маніпуляцій.

Знаючи про крах багатьох монополій, ми прагнемо нових знань. Ніяка монополія не здатна придушити свободу людського розуму, що керується доброю волею, цікавістю і винахідливістю.

Людяна влада і кінець привілеїв

Політика закінчується там, де починаються права людини. Це закон природи, непохитний, попри безліч спроб його переписати.

Якщо влада ігнорує закон, ображені люди повстають під гаслом «влада – це ми».

Важливо розуміти, що таке гасло має реальне підґрунтя. Кожна людина має владу над собою, самостійно розпоряджається своїми правами та несе відповідальність за наслідки своїх рішень.

Здавалося б, політики давно зрозуміли цю просту істину. Зібралися в організації об'єднаних націй, затвердили загальну декларацію прав людини. Але і після цього не позбавилися ілюзій, наче людину можна прив'язати до нації ниточками та помикати нею, як маріонеткою.

Справді, міцними нитками зв'язує людину політика поділу людства на «своїх» та «чужих», насадження відчуття страху та залежності. Але нитки рвуться. Тим швидше, чим частіше за них смикають. Людина долає страх і вчиться бути самостійною.

Сьогодні ми є свідками болючого краху державницьких ілюзій. Людина переросла всі види державності, від ультрасучасного глобалізму до старої доброї сім'ї.

Майже всі прагнуть жити своїм розумом, тож шовінізм патріархів висміюється разом з первісно-общинними сімейними цінностями.

Майже всі прагнуть бути самозайнятими, тож ненависні потогонки експлуататорів розвалюються разом з рабовласницькою етикою трудової повинності.

Майже всі в будь-якому місці прагнуть стояти на своєму, і ці самовільні анексії стрімко зменшують територію, окуповану феодално-геополітичним культом нації з його брехливою культурою,

грабіжницькою економікою, принизливою благодійністю, корумпованою елітарністю та людськими жертвоприношеннями у війнах–договорнях понарошку «ворогуючих» лендлордів.

Майже всі прагнуть довіряти один одному, і чесне слово стає дорожчим за оманливий капітал.

Люди розумнішають, поодинці здобувають владу над собою і разом ефективно користуються своїми правами, перетворюючи на мотлох старі привілеї – ще вчора священні статуси глави сім'ї, майстра, володаря, фінансиста.

Цей процес неможливо зупинити. Щоб не бути зруйнованою, влада має відмовлятися від насильницької державності, монополізації життєвого простору, культури, економіки. Влада має еластично пристосовуватися до нових свобод, які відкрили для себе люди. Чим більш людяна держава, тим більше у неї шансів вижити – як мудра людина, володіючи собою, поважає також владу інших над собою і спрямовує свою агресію не на злам волі інших, а на відкриття для кожної людини і всього людства нових можливостей розвитку.

Найшвидше ламаються негнучкі держави, які століттями залякували людей карами за неслухняність і вчили, що людина створена державою для служіння державі в особі старших, вищих і тому подібних. Тероризм – природна кара за таку державність. Навіть втрачаючи людське обличчя, принижені вихованці цих держав не втрачають людську свободу волі. І стають бандитами, терористами, бо брехлива політизована державницька історія з дитинства готувала їх до агресивної війни та грабіжницьких революцій. Їм не подобається велика зла держава, і вони створюють свою маленьку злу державу, бо по-іншому не вміють будувати людські відносини. І вчаться на власних помилках.

Трагічні наслідки безумств терору, коли кожен зі шкіри пнеться, аби його боялися – допомагають тим, хто вижив, не побоятися нарешті бути людьми. Людьми, які мають сміливість визнавати, що влада не завжди є благом.

Можна добросовісно користуватися правами, поважаючи права інших, а можна зловживати своїми правами в ущерб правам інших. Коли права ігноруються, виникають привілеї – схеми зловживання своїми правами, дешевий замінник добросовісного і розумного користування своїми правами. Борці за привілеї тероризують інших людей насильством. Привілеї – ілюзія правових нігілістів, якою вони виправдовують війну проти чужих прав заради власного комфорту. Це жорстоке змагання з реальністю природних людських прав, яке триває до самознищення або зречення несправедливих привілеїв.

Ніяка боротьба з корупцією, ніякі війни, ніякі інші рецепти “очищення лав” “привілейованих класів” вже не врятують несправедливі привілеї, бо люди призвичаюються жити своїм розумом та все активніше протидіють примусовому насадженню привілеїв, якими б “пристойними” та “героїчними” не видавалися на перший погляд деякі з таких привілеїв.

Переростаючи ілюзії привілеїв, добрі люди вчаться і домовляються користуватися своїми правами без зловживань. Такий новий суспільний договір, в якому нема місця легітимному насильству та привілейованим месникам. На зміну старому баченню людини як частини чогось більшого та завойовника величі приходить нове бачення: місія людини – у невпинному збільшенні радості власного буття, невіддільної від відповідальності за збільшення радості буття всього людства.

Добрі люди житимуть добре, бо мають на те право. Злі – можуть залишити за собою привілей знищувати себе, поки совість не підкаже стати добрими. Яким би не був ваш моральний вибір, це ваш вибір. Бо кожен має владу над собою. Таке природне право, що дозволяє кожній душі розвиватися, долаючи будь-які перешкоди.

Свобода людства

Східний авторитаризм і західна технократія однаково приречені. Про це свідчить їх відчайдушне і безуспішне протистояння всьому людству.

Ганебні та нищівні капіталовкладення у війну і терор в ім'я націй та релігій, зустріч патріарха Кирила з Папою Франциском для спільної боротьби з “єрессю людинопоклонства”, скандали навколо роботів–людиноненависників Софії і Тау, занепад монополістичних імперій, штучна імітація життя в гробницях–пірамідах соціальної нерівності, стіни яких гарячково прикрашаються інфографікою антикорупційної боротьби рабів за зміну династій фараонів – все це прояви безсилля панівних еліт, які повсюди втрачають популярність, привілеї і контроль над людьми.

Світовий порядок змінюється. Суть цих змін в глибині душі розуміють всі. Однак вголос казати про це не можна. Особливо експертам. Заважають численні табу: національні, академічні, професійні, корпоративні, конфесійні.

Чіпляючись за звичну стару ментальність, ми боїмося зізнатися самі собі, що світовий порядок змінюється, тому що люди змінилися.

Ми стали більш вільними і більш вмілими. Ми критично ставимося до будь-якого авторитету, будь-якої ієрархії, будь-якої монополії, тому що ми навчилися самостійно судити про все, сміливо перевіряти свої судження на практиці та в спілкуванні. Ми живемо своїм розумом. Кожна людина здобуває все більше влади над собою, і люди все частіше виявляють солідарність у спільному захисті цієї влади.

Нас можна переслідувати за те, що ми користуємося простими і вічними свободами, дарованими від природи кожній людині, але витоптана трава розпрямляється, а викошена підростає знову. Навіть якщо землю закатати в асфальт, трава проросте, ламаючи його. І на кожного, наприклад, фермера, арештованого за друк жартома власних грошей, припадає тисяча таких самих вільнодумців, які непомітно і

безперешкодно займаються натуральним обміном без інфлюючих грошей і без грабіжницьких податків. Більш того, в економічні стратегії з іграшковими валютами мільйони людей грають з дитинства. Виростаючи, чимало з них починають капіталізувати свободу, а не монополію. Бо так вигідніше. Цінність свободи зростає, а монополії знецінюються.

Свобода – це самостійність, незалежність, відсутність або подолання будь-яких обмежень. Звичайно, свобода кожного обмежена свободами інших і природними наслідками власних вчинків, але такі обмеження долаються у прагненні гідно домовлятися і поводитися розумно.

Я вважаю, що майбутнє за соціальною доктриною віри в найвищу цінність людини, яка заснована на ідеї тотальної особистої автономії. Ця ідея включає три позитивних тенденції: атомізацію суспільства, атомізацію капіталу й атомізацію влади.

Атомізація суспільства означає, що суспільство служить людині простором самоосвіти, самоорганізації, самозайнятості. Суспільство є сукупністю відносин (соціальних зв'язків) людини з власною природою, включаючи людей, інші об'єкти й цінності.

Атомізація капіталу означає, що капітал служить людині інструментом самостійного визначення і розрахунку цінностей для створення надійних відносин, засобом розумного вибору, виходячи з того, що чим більше цінностей людина вкладає у відносини, тим більшої довіри заслуговує.

Атомізація влади означає, що влада служить людині системою реалізації свободи волі в усіх відносинах для самоудосконалення та самозахисту в згоді, довірі та солідарності з усіма людьми, без кордонів та податків, без ієрархій та привілеїв, без страху та насильства, без конфліктів і жертв, без меж.

Напевно, знайдуться бажаючі посперечатися з таким баченням майбутнього вільного людства. Але навряд чи хтось вважатиме за потрібне заперечувати той факт, що зараз поняття людини і людяності як ніколи актуальні.

Кожна людина є джерелом і власником істини, цінностей, суспільства, капіталу, влади і найбільше зацікавлена у своїй всеосяжності, повній досконалості, що, звичайно ж, включає в себе альтруїзм як один із критеріїв цінності людини.

Суверенна особистість, слідує моральному закону віри в себе, вірності собі, володіння собою, прагне до самореалізації в служінні загальному благу, що невіддільне від її власного блага.

В центрі щасливого всесвіту завжди була, є і буде душа-творець власного буття, щаслива вільна людина.

Зміст

Розум	3	Права або привілеї: дилема	
Лихі десяти, дикі десяти	5	дискримінації за ознакою	
Невідчужуваний капітал	7	масовості	64
Неофеодальна Земля	11	Насадження кастовості та	
В очікуванні Революції Честі	16	монополій веде до втрати	
Війна за Європу	18	легітимності держави	67
Чому Франциск і Кирило не		Цінність академічної свободи	70
засудили призов до армії?	20	Український мир	72
Я проти помсти	22	Українська хартія	75
Попереду роки брехні та війни ...	24	Революція в душі	76
Війна – пастка для пасіонаріїв ...	26	Я революція	78
Фальшива політика «фейків»	30	Який герой потрібен Україні?	78
Порошенко – агент Путіна, Україна –		Людина – джерело всіх	
офшор «Газпрому»?	41	цінностей	80
Незалежність з присмаком		Суспільство самодіяльності	83
самообману	47	Вільна людина узгоджує всі духовні	
Мало проблем? Запровадимо		та світські цінності	89
цензуру!	49	Тероризм як метод державного	
Робот Женя	52	управління	100
Facebook: наближення кінця	53	Людяність або катастрофа	102
Якість журналістики	55	Крах монополій на знання	104
Концепція інформаційної безпеки:		Людяна влада і кінець	
моя редакція	57	привілеїв	107
Агонія копірайту	61	Свобода людства	109

Про автора

Юрій Шеляженко народився 1981 р. і живе в Києві. Письменник, видавець, журналіст, правозахисник, проповідник віри в найвищу цінність людини. Редактор газети "Правдошукач", релігійних видань "Ідеаліст" та "Мораль". Голова громадської організації "Інститут душевної релігії". Хранитель віри Душевної Спільноти Всесвіту. Автор низки книжок, публіцистичних, релігійних, прозових та поетичних ("Суверенітет особистості: традиції та перспективи", "Розумію, вірую, люблю: проповіді місіонера релігійної віри в найвищу цінність людини", "Правдошукач: 5 років незалежності однієї газети", "Я традиція", "Самоучка", "Душа – це людина в центрі буття", "Мій Євромайдан", "Не воюй"). Вважає кожную людину початком Бога, а Бога продовженням людини до нескінченності. Самостійно намалював ікону-автопортрет та малює ікони друзів і подруг, коли є натхнення.

Суспільно–політичне видання

Юрій Шеляженко

Свобода людства

Ідеалістична публіцистика

Відповідальний за випуск,
редагування, коректуру, оформлення,
комп'ютерний набір та верстку: Ю. В. Шеляженко.

Підп. до друку 05.05.2016 р. Формат 60x84/16.
Папір офсетний. Друк лазерний. Гарнітура Дотум.
Умовн. друк. арк. 6,4. Обл.–вид. арк. 7,6.
Наклад 1000 прим. Зам. № 25.

Видавець Шеляженко Юрій Вадимович,
вул. Тверський тупик, буд. 9, к. 82, м. Київ, 01042.
Тел. +38 (097) 317–93–26, факс +38 (044) 529–04–35.
E–mail: yuriy.sheliazhenko@gmail.com

Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до Державного
реєстру видавців, виготівників і розповсюджувачів видавничої продукції
серія ДК № 4425, видане Державним комітетом телебачення і
радіомовлення України 22.10.2012 р.

Віддруковано на власному обладнанні.

WWW.ВИДАВЕЦЬ–ШЕЛЯЖЕНКО.УКР

Актуальне бачення свободи людства у соціальній доктрині душевної релігії

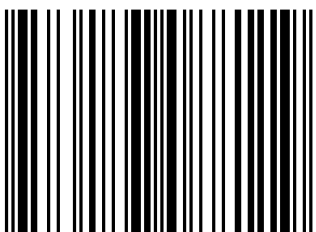
Соціальна доктрина душевної релігії (віри в найвищу цінність людини) заснована на ідеї тотальної особистої автономії. Це атомізація суспільства, атомізація капіталу й атомізація влади.

Атомізація суспільства означає, що суспільство служить людині простором самоосвіти, самоорганізації, самозайнятості. Суспільство є сукупністю відносин (соціальних зв'язків) людини з власною природою, включаючи людей, інші об'єкти й цінності.

Атомізація капіталу означає, що капітал служить людині інструментом самостійного визначення і розрахунку цінностей для створення надійних відносин, засобом розумного вибору, виходячи з того, що чим більше цінностей людина вкладає у відносини, тим більшої довіри заслуговує.

Атомізація влади означає, що влада служить людині системою реалізації свободи волі в усіх відносинах для самоудосконалення та самозахисту в згоді, довірі та солідарності з усіма людьми, без кордонів та податків, без ієрархій та привілеїв, без страху та насильства, без конфліктів і жертв, без меж.

ISBN 978-617-7088-11-9

9 786177 088119